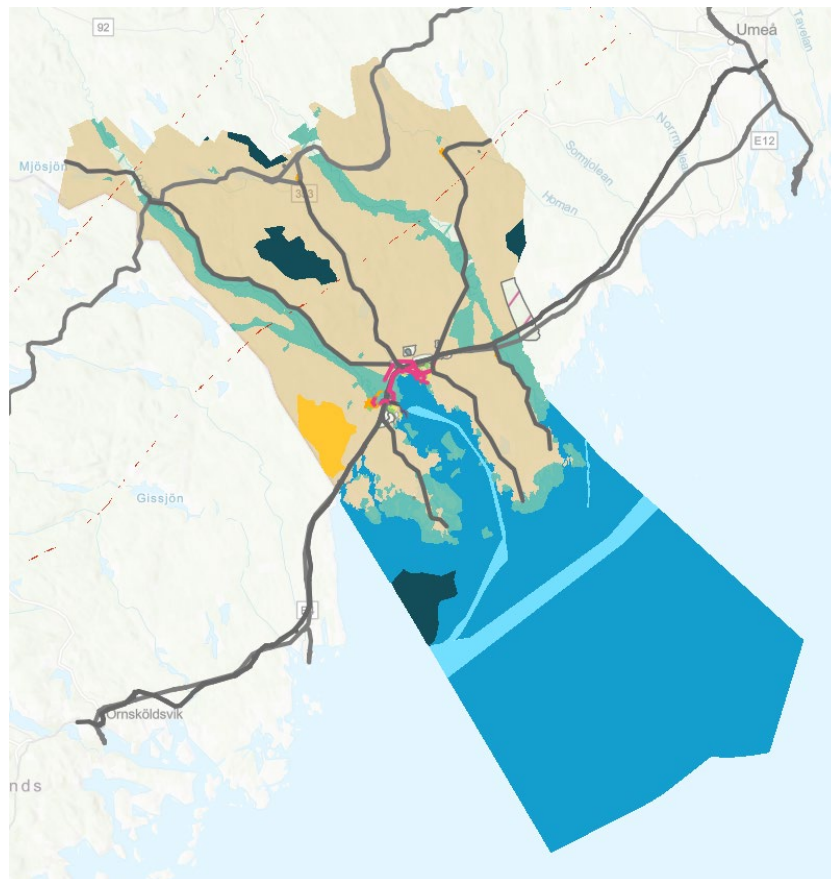

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

MED STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING AV NORDMALINGS ÖVERSIKTSPLAN

SAMRÅDSHANDLING

2024-05-14

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Med strategisk miljöbedömning av Nordmalings
Översiktsplan

Skrämklipp på framsida från den digitala översiktsplanen.

BESTÄLLARE

Nordmalings kommun

Kontaktperson: Andreas Nyman

KONSULT

WSP Sverige AB

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen

Besök: Arenavägen 7

Tel: +46 10 7225000

wsp.com

Uppdragsansvarig: Emmelie Nilsson

Medverkande utredare:

Elin Nordin, Linnea Qvarfordt

Granskare: Camilla Rydning

2024-05-14

SAMLAD BEDÖMNING AV PLANFÖRSLAGET

Nordmalings kommun tar fram en ny översiktsplan. Planen syftar till att beskriva kommunens samlade strategi för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras.

För alla nya översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner ska en **strategisk miljöbedömning genomföras**. Syftet med en sådan bedömning är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Miljöbedömningen genomförs parallellt med, och integrerat i, planprocessen. Nordmalings kommun har valt att utvidga bedömningen till att också inkludera sociala och ekonomiska konsekvenser. Detta avsnitt sammanfattar konsekvensbeskrivningen för Nordmalings nya översiktsplan så här långt, inför samråd. Texten utgör en icke-teknisk sammanfattning av arbetet.

Nordmalings kommun ligger i sydöstra Västerbottens län och gränsar till kommunerna Örnköldsvik, Bjurholm, Vännäs och Umeå. Kommunen har haft en svagt minskande befolkning. År 2021 var befolkningmängden i Nordmalings kommun cirka 7 100 invånare. Kommunen har som mål att växa med 50 personer per år. Planförslaget medför en planöverberedskap då kommunen pekar ut utvecklingsområden för bostäder som tillåter en tillväxt utöver målet.

Planförslaget föreslår ny bebyggelse med bostäder och verksamheter i eller i närheten av kommunens tätorter, Nordmaling och Rundvik, Olofsfors samt norr om E4 ovanför Nordmalings tätort. Bebyggelse kan även tillkomma i befintliga serviceorter i kommunen och i mindre omfattning utanför detaljplan på landsbygden. Målet med serviceorterna är att stärka tillgång till service på landsbygden och att de ska fungera som naturliga mötesplatser för omlandet. Planförslaget möjliggör för en ny flygplats i Nordmaling, ny gång- och cykelinfrastruktur i och mellan Rundvik och Nordmalings tätort, områden för vindkraftparker samt utveckling av rekreativvärden bland annat längst älvarna.

Eftersom det saknas beskrivningar av omfattningen av ny bebyggelse i planförslaget är det inte tydligt hur stor planöverberedskapen för verksamheter och bostäder är. Viss vägledning kring prioriteringsordning för bostäder ges i planförslaget då den anger att redan detaljplanerade områden ska byggas ut först och därefter områden i nära anslutning till befintlig infrastruktur och VA. Det framgår dock inte hur prioriteringen för utbyggnad är för de nya områden som pekas ut där detaljplan ska tas fram.

Den utveckling som föreslås i planförslaget innebär negativa konsekvenser för alla miljöaspekter. Områden med värdefull natur föreslås byggas och investeringarna kommer innebära stora klimatutsläpp. Den tillkommande bebyggelsen riskerar även innebära en ökad negativ påverkan på kommunens vatten.

För de sociala aspekterna har planen både negativa och positiva konsekvenser. Planförslaget kan innebära att fler människor utsätts för störningar än idag, främst bullerstörningar. Även kan risker kopplat till klimatförändringar så som översvämningar kan öka. Däremot möjliggör den föreslagna bebyggelsestrukturen för att behålla och utveckla befintlig service i tätorterna och serviceorterna samt för att få fler att nyttja kollektivtrafik vilket till viss del kan underlätta för hållbara beslut i vardagen.

Även för de ekonomiska aspekterna bedöms planen medföra såväl negativa som positiva konsekvenser. Utvecklingsområden pekas ut på mark för rennäring, skogs- och jordbruksmark vilket kan innebära negativ påverkan. Det är positivt att kommunen stärker förutsättningarna för näringslivet samt föreslår investeringar som kan förbättra kommunens ekonomi om en befolkningsökning kommer till stånd. Det finns dock en otydlighet om bebyggelseordning, prioriteringar och vilka investeringsbehov som finns i kommunen.

Planen har flera tydliga ställningstaganden och beskrivande resonemang där värden för miljö och hållbarhet belyses. Vägledningen behöver dock förtydligas för att stärka möjligheten att ta hänsyn till natur, samiska intressen och kultur samt människors hälsa. Underlag för att kunna göra bedömningar saknas även för vissa aspekter, vilket även kan innebära svagare vägledning i den kommande planeringen.

De negativa miljöeffekterna och miljökonsekvenserna bedöms vara något större i nollalternativet eller likvärdiga jämfört med planförslaget eftersom nollalternativet bedöms ge en mer otydlig vägledning. Däremot medför planförslaget ett större markanspråk än nollalternativet. Planförslaget har en högre ambition kring utbyggnad och etablering av industrier vilket ska göra kommunen attraktiv och locka fler att vilja bosätta sig i kommunen. Detta bedöms i högre grad ge potential för positiva konsekvenser för ekonomiska och sociala aspekter jämfört med nollalternativet.

Nedan sammanfattas bedömningen av planförslagets konsekvenser. Alla bedömningar är i jämförelse med nuläget och tar sikte på horisontåret 2040, med utblickar mot 2050. Symbolerna till höger redovisar vilka globala hållbarhetsmål aspekten relaterar till samt om aspekten utgör en del av den strategiska miljöbedömningen och därmed finns med i miljöbalken. Läs mer om indelningen av och innehåll i aspekter i metodavsnittet samt under respektive avsnitt. Bedömning av hur planförslaget bidrar eller inte bidrar till de svenska miljömålen kan läsas i avsnitt 10.

Teckenförklaring:

Planen bedöms ha positiva konsekvenser

Planen bedöms varken ha positiva eller negativa konsekvenser

Planen bedöms ha negativa konsekvenser

MILJÖKONSEKVENSER

Vatten

Avsnitt 6.1

Sammantaget bedöms planförslaget riskera innebära risk för små negativa konsekvenser. Planförslaget medför en ökad exploatering inom avrinningsområden till vattenförekomster då naturmark i närheten av tätorterna tas i anspråk för nya bostäder och verksamhetsområden. Den utbyggnad som sker till följd av planen påverkar ytvatten genom utsläpp av föroreningar och snabbare flöden av dagvatten till vattendrag och recipienter.

De ställningstaganden som presenteras i planförslaget ger i delar en svag styrning då vägledning för utpekade utvecklingsområden saknas. Kommunen planerar för att ta fram flera nya underlag efter planens antagande, vilka på sikt kan komma att medföra goda möjligheter att hantera utmaningar kopplat till vatten. Det är inte möjligt att i detta skede bedöma i vilken utsträckning dessa underlag kan bidra till att effekterna begränsas.

Natur

Avsnitt 6.2

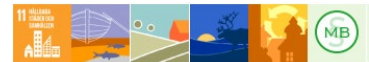

Planförslaget möjliggör för exploatering i flera områden där värdefull natur riskerar att påverkas eller försvinna, till exempel våtmarker. Planförslaget innebär även stora risker för fragmentering av värden i flera riksintresseområden. I planförslaget finns också en del svagare ställningstaganden kopplat till bland annat våtmarker och strandskydd. Det finns däremot även flera ställningstaganden som ger tydlig vägledning som mildrar effekterna av den påverkan som kan uppkomma vid exploatering. Sammantaget bedöms planförslaget innebära små till måttligt negativa konsekvenser.

Bebyggelse, kulturmiljö och landskap

Avsnitt 6.3

Det varierade kulturlandskapet som finns i Nordmaling är en stor kvalitet för kommunen. Kommunen vill att detta ska vara tillgängligt för alla vilket även återspeglas i ställningstaganden gjorda i planförslaget. Detta ses som positivt. Däremot saknas erforderliga underlag för tillfället som redogör för var det är lämpligt att ny bebyggelse lokaliseras utan att påverka höga och känsliga värden. Det finns därför en risk för att dessa värden urholkas. Vägledning i syfte att bevara och stärka kulturmiljöer utanför utvecklingsområden behöver förtydligas. För utvecklingsområdena där ny bebyggelse planeras är det tydligt om hänsyn till kulturmiljö behöver tas och vilka karaktärer som är viktiga att bevara. Detta ger god vägledning för kommande utveckling. Sammantaget innebär planförslaget måttligt till små negativa konsekvenser för bebyggelse, kulturmiljö och landskap i jämförelse med nuläget.

Klimatpåverkan

Avsnitt 6.4

Planförslaget innebär att en liten yta i förhållande till kommunens storlek tas i anspråk. Däremot ger all markomvandling upphov till växthusgasutsläpp då kolbindande växtlighet försvinner. I planförslaget ges vägledning och flera ställningstaganden som på sikt har förmågan att bidra till minskad klimatpåverkan, bland annat genom att skapa närhet till olika funktioner i vardagslivet och möjliggör för transporter med mindre klimatpåverkan. Däremot saknas tydliga mål om minskad klimatpåverkan som kopplar till de nationella och globala klimatmålen. Det pekas också ut ett utredningsområde för flygplats vars utbyggnad och verksamhet skulle ha stor klimatpåverkan. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttligt till små negativa konsekvenser.

SOCIALA KONSEKVENSER

Hälsa och livsmiljö

Avsnitt 7.1

Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för måttligt negativa konsekvenser för människors hälsa och livsmiljö. Planförslaget möjliggör för en ny flygplats samt bebyggelse i områden i närheten av transportinfrastruktur och verksamheter vilket kan innebära att fler människor utsätts för störningar än idag, främst bullerstörningar men även luftföroreningar kan öka. Viss vägledning för att begränsa negativ påverkan finns. Planförslaget tar skogs- och rekreationsområden i anspråk för bebyggelse i närheten av tätorter vilket minskar tillgången till rekreationsområden. Planförslaget innebär påverkan på riksintresset för friluftsliv vid Lögdeälven. Tillgången till rekreationsområden bedöms dock generellt fortsatt som god. Planförslaget möjliggör även för åtgärder och pekar ut områden där rekreationsvärden ska stärkas och tillgängliggöras vilket bedöms som positivt.

Vardagsliv och levande samhällen

Avsnitt 7.2

Planförslaget bedöms sammantaget innebära positiva konsekvenser för vardagsliv och levande samhällen. Bebyggelsestrukturen som planförslaget föreslår möjliggör för att behålla och utveckla befintlig service i tätorterna och serviceorterna samt för fler att nyttja kollektivtrafik. Gång- och cykelinfrastrukturen föreslås förbättras mellan tätorterna vilket ökar möjligheten att nå viktiga målpunkter i vardagen till fots eller med cykel. Det är positivt att planförslaget har en ambition om att tillskapa en variation av boendeformer och pekar ut blandad bebyggelse i många områden.

Inkludering och social sammanhållning

Avsnitt 7.3

Planförslaget bedöms sammantaget innebära varken positiva eller negativa konsekvenser för inkludering och social sammanhållning. Flera goda intentioner och målsättningar finns i planen. Planförslaget lyfter viktiga perspektiv och anger att frågorna ska prioriteras, framför allt kopplat till trygga och säkra vägar för gående, men anger inga konkreta åtgärdsförslag förutom upprustning av lekplatser. E4 och Botniabanans barriäreffekt riskerar att öka vid de nya bostadsområdena norr om E4. Ingen vägledning ges för hur denna effekt ska hanteras vid utbyggnad av de nya bostadsområdena.

Risk och klimatanpassning

Avsnitt 7.4

Planförslaget uppmärksammar ett antal risker som behöver hanteras i den planerade utvecklingen i kommunen. Det handlar bland annat om klimatrelaterade risker som ras, skred, översvämning vidskyfall, värmeböljor men också förorenad mark. Sammantaget bedöms risker kopplat till erosion, ras, skred, radon, elektromagnetisk strålning och transportleder för farligt gods leda till acceptabla risknivåer. Däremot behöver planförslaget förtydligas kopplat till hantering av risker kring sur sulfatjord.

Planförslaget medföra däremot en risk för att acceptabla risknivåer inte uppnås med hänsyn till risker kopplat till ett klimatförändringar. Det saknas ställningstaganden kring klimatanpassning för befintlig bebyggelse samt utpekade ytor för klimatanpassningsåtgärder.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt

Avsnitt 8.1

Både jordbruksmark och skogsmark pekas ut för bebyggelse i planförslaget, men i relation till kommunens hela yta är det små ytor som tas i anspråk. Planens utvecklingsinriktning är att främst förtäta och bygga ut i tätorterna men även för att utveckla vindkraft och friluftsområden. Ställningstaganden i planförslaget ger tydlig vägledning om vad som ska tillåtas och undvikas kopplat till materialutvinningstäckter, vattenförsörjning och jord- och skogsbruk. Däremot finns det stora risker för påverkan med negativa konsekvenser på rennäringsen då förändrad markanvändning pekas ut i kärnområden samt att underlag om viktiga leder, beten och så vidare inte finns utpekade. Sammantaget bedöms planförslaget innebära små till måttligt negativa konsekvenser för hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt.

Förutsättningar för näringslivet

Avsnitt 8.2

Planförslaget bedöms gynna näringslivet genom att flertalet utvecklingsområden för verksamheter och industri pekas ut. Det finns även flera ställningstaganden som bedöms ge positiva effekter för näringslivet. Sammantaget bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser för näringslivets förutsättningar.

Kommunal ekonomi

Avsnitt 8.3

Själva plandokumentet är i sig inte tillräckligt som underlag för att göra en bedömning av planförslagets långsiktiga kommunalekonomiska konsekvenser. Den markanvändning som redovisas i planen skapar möjligheter för ett samhällsbyggande men bedömningar av i vilken ordning och på vilka kommersiella villkor som områden ska utvecklas skjuts till senare processer. Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa konsekvenser inledningsvis. Positiva konsekvenser kan dock förväntas på sikt till följd av markförsäljning och ökade skatteintäkter om det sker en befolkningsökning av personer i arbetsför ålder. Det finns dock en otydlighet om bebyggelseordning, prioriteringar och vilka investeringsbehov som finns i kommunen. Om befolkningen på sikt ökar kan planförslaget på lång sikt medföra positiva konsekvenser.

INNEHÅLL

SAMLAD BEDÖMNING AV PLANFÖRSLAGET	3
1 INLEDNING	9
2 PLANFÖRSLAGET	10
3 FÖRUTSÄTTNINGAR	14
3.1 OMRÅDESBESKRIVNING	14
3.2 REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN 2020-2030	14
3.3 ÖVERSIKTSPLAN 2018	15
3.4 VÄGLEDANDE OCH STYRANDE DOKUMENT	15
4 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER	16
4.1 RELEVANT LAGSTIFTNING	16
4.2 RELEVANTA NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL	17
5 METOD OCH AVGRÄNSNING	19
5.1 ARBETSSÄTT	19
5.2 AVGRÄNSNING	24
6 MILJÖKONSEKVENSER	26
6.1 VATTEN	26
6.2 NATUR	30
6.3 BEBYGGELSE, KULTURMILJÖ OCH LANDSKAP	38
6.4 KLIMATPÅVERKAN	42
7 SOCIALA KONSEKVENSER	46
7.1 HÄLSA OCH LIVSMILJÖ	46
7.2 VARDAGSLIV OCH LEVANDE SAMHÄLLEN	51
7.3 INKLUDERING OCH SOCIAL SAMMANHÅLLNING	54
7.4 RISK OCH KLIMATANPASSNING	57
8 EKONOMISKA KONSEKVENSER	61
8.1 HUSHÅLLNING MED MARK, VATTEN OCH DEN FYSISKA MILJÖN I ÖVRIGT	61
8.2 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR NÄRINGSLIVET	65
8.3 KOMMUNAL EKONOMI	68
9 ALTERNATIV	70
9.1 NOLLALTERNATIVET – FRAMSKRIVET NULÄGGE	70
9.2 AVFÄRDADE ALTERNATIV	70
10 UTVÄRDERING MOT NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL	72
11 REFERENSER	78

1 INLEDNING

En översiktsplan beskriver en kommuns avsikter i fråga om mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen i övrigt. Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan. Nordmalings kommuns nuvarande översiktsplan antogs 2018. Förutsättningarna och framtidsmålen har sedan dess blivit högre och därför har kommunen beslutat att ta fram en ny översiktsplan. Kommunen vill bland annat öka förutsättningarna för att planlägga för fler bostäder och verksamheter. Den färdiga översiktsplanen beräknas bli antagen under 2025.

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan anses alltid medföra sådan påverkan. Miljöbedömningsarbetet ska dokumenteras i en konsekvensbeskrivning.

I syfte att skapa ett bredare beslutsunderlag har kommunen valt att genomföra miljöbedömningen som en del av en bredare *hållbarhetsbedömning*. I denna konsekvensbeskrivning redovisas därför planens konsekvenser i termer av hållbar utveckling (miljömässiga, sociala och ekonomiska) samlad. De delar som utgör miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalkens krav är tydligt markerade.

Rapporten har följande delar: I avsnitt 2 beskrivs kortfattat planförslagets huvudsakliga innehåll. Avsnitt 3 redovisar förutsättningarna för planeringen i kommunen, och det efterföljande avsnittet de riksintressen och andra områdesskydd som påverkar planeringen. Avsnitt 4 beskriver de generella bedömningsgrunder som ligger till grund för hållbarhetsbedömningen. Avsnitt 5 summerar den metod som använts i arbetet med hållbarhetsbedömningen och den avgränsning som gjorts. Planförslagets miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser redovisas i avsnitten 6–8. I vart och ett av avsnitten i dessa avsnitt ges konkreta förslag på hur planförslaget kan utvecklas och kompletteras inför nästa skede så att en hållbar utveckling främjas.

Alternativ och miljöns sannolika utveckling om planen inte antas redovisas i avsnitt 9. I avsnitt 10 ges en samlad bild av hur planförslaget kopplar till de globala och nationella miljömålen.

2 PLANFÖRSLAGET

I översiktsplanen redovisas kommunens framtida mark- och vattenanvändning se Figur 3 och Figur 4. I planen identifierar kommunen även ortstukturer och olika samband som finns inom och utanför kommunen, se Figur 1.

Den främsta utbyggnadsriktningen sker med utgångspunkt från resecentrum i centralorten, mot kusten, längs E4 samt mot Olofsfors, se Figur 2. Även i Rundvik finns utpekade riktningar för utveckling av verksamheter och bostäder.

Nordmalings vision är att Nordmaling är nära; nära havet, nära städer, nära naturen och nära varandra. Kommunen har som mål att växa med 50 personer per år och att ha en planberedskap för nya bostäder för en ökning med 500 invånare till 2031. Översiktsplanen tar höjd för en långsiktig planering med målår 2040 och pekar ut områden som tillåter en tillväxt utöver målet. I utbyggnadsordningen ska redan detaljplanerade områden byggas ut först och därefter områden i nära anslutning till befintlig infrastruktur och VA.

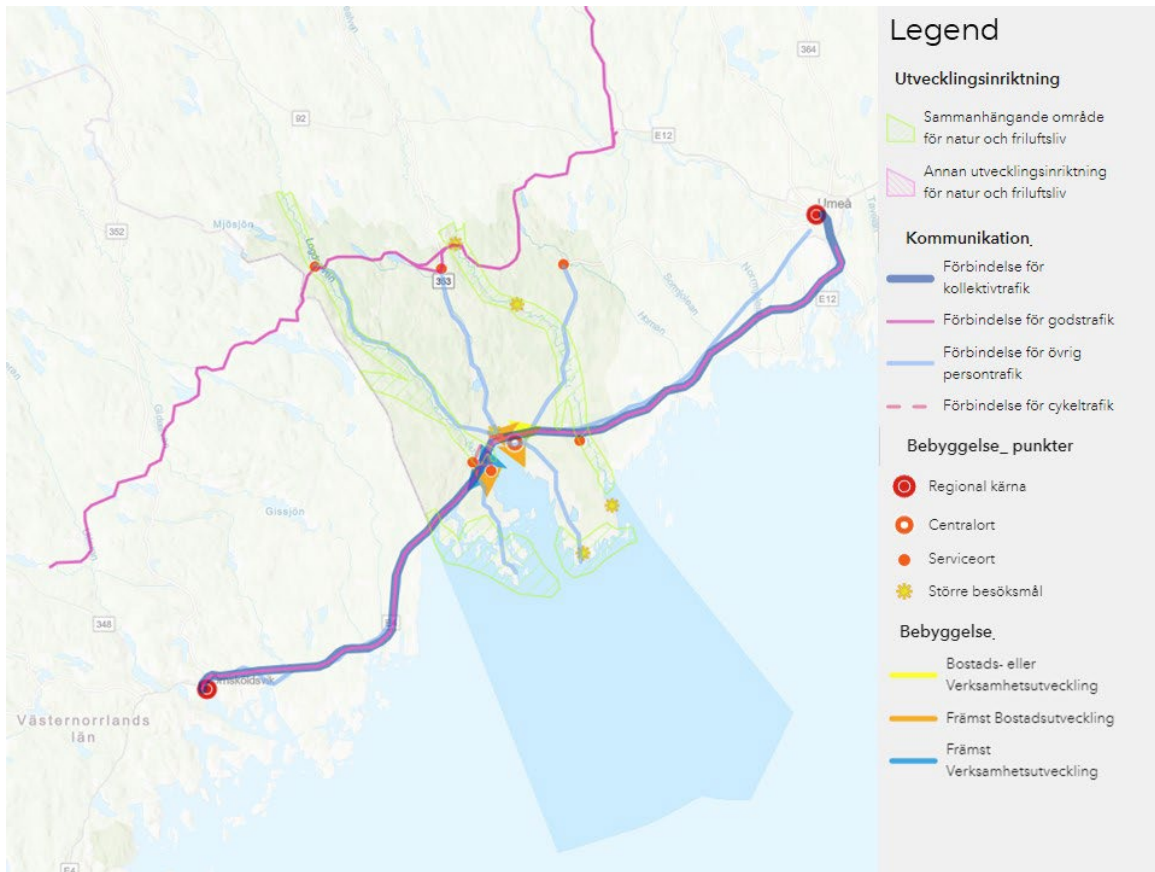
Planförslaget föreslår främst **nya bostäder** i centralorten Nordmalings tätort, Olofsfors och Rundvik där det finns tillgång till service och kommunikationstråk. Bebyggelse kan även tillkomma i serviceorterna och i mindre omfattning utanför detaljplan på landsbygden. Målet med serviceorterna är att stärka tillgång till service på landsbygden och att de ska fungera som naturliga mötesplatser för omlandet.

Nya verksamheter föreslås koncentreras främst till utkanterna av Rundvik, inom Olofsfors och Nordmalings tätort i närhet till Botniabanan och E4. Den fysiska planeringen ska dock inte begränsa befintliga verksamheters möjlighet att växa i andra orter, som Nyåker och Hörnsjö.

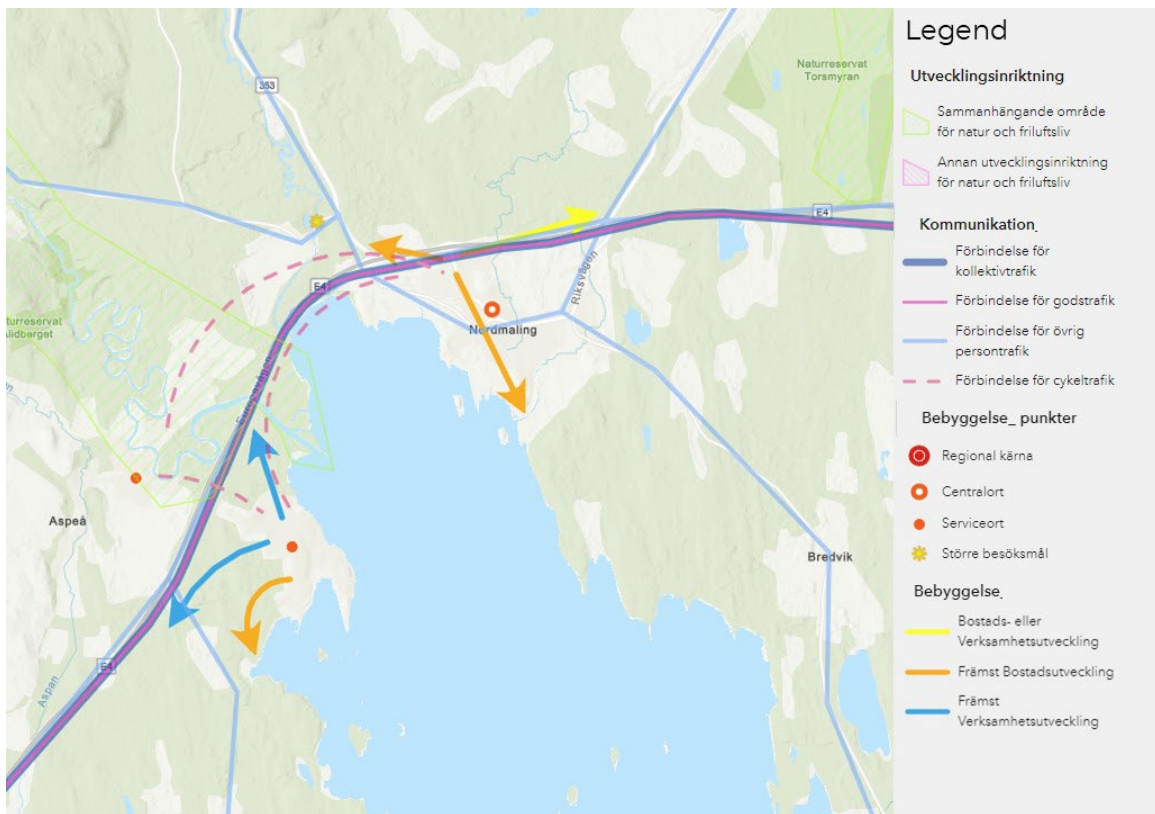
Viktiga **transportfunktioner** som finns i Nordmaling idag, som E4, Stambanan och Botniabanan ska fortsätta kunna utvecklas. Till exempel bör det finnas möjlighet att i framtiden transportera mer gods på Botniabanan än idag. Översiktsplanen möjliggör för att på sikt kunna anlägga en flygplats i Nordmaling. Flygplatsen skulle kunna bli en ny regional nod för såväl gods- som persontransporter. Översiktsplanen pekar ut ny gång- och cykelinfrastruktur längs väg 573, mellan Olofsfors, Mo och Lögdeå och vidare mot Rundvik, mellan Nordmaling tätort, ridhuset, Norrskenshallen och Olofsfors samt på flera platser inom Nordmaling tätort.

Viktiga områden för **natur och friluftsliv** pekas främst ut längs med Lögdeälven och Öreälven. Där ska framför allt värden för rekreation och friluftsliv stärkas där platser för utveckling av friluftsliv och besöksvärden pekats ut. Värden för rekreation ska även utvecklas i grönområden i närheten av Rundvik och i tätorten Nordmaling. Utveckling av besöksanläggningar föreslås i Järnäsklubb, Olofsfors och Kråken-Tjäruskär.

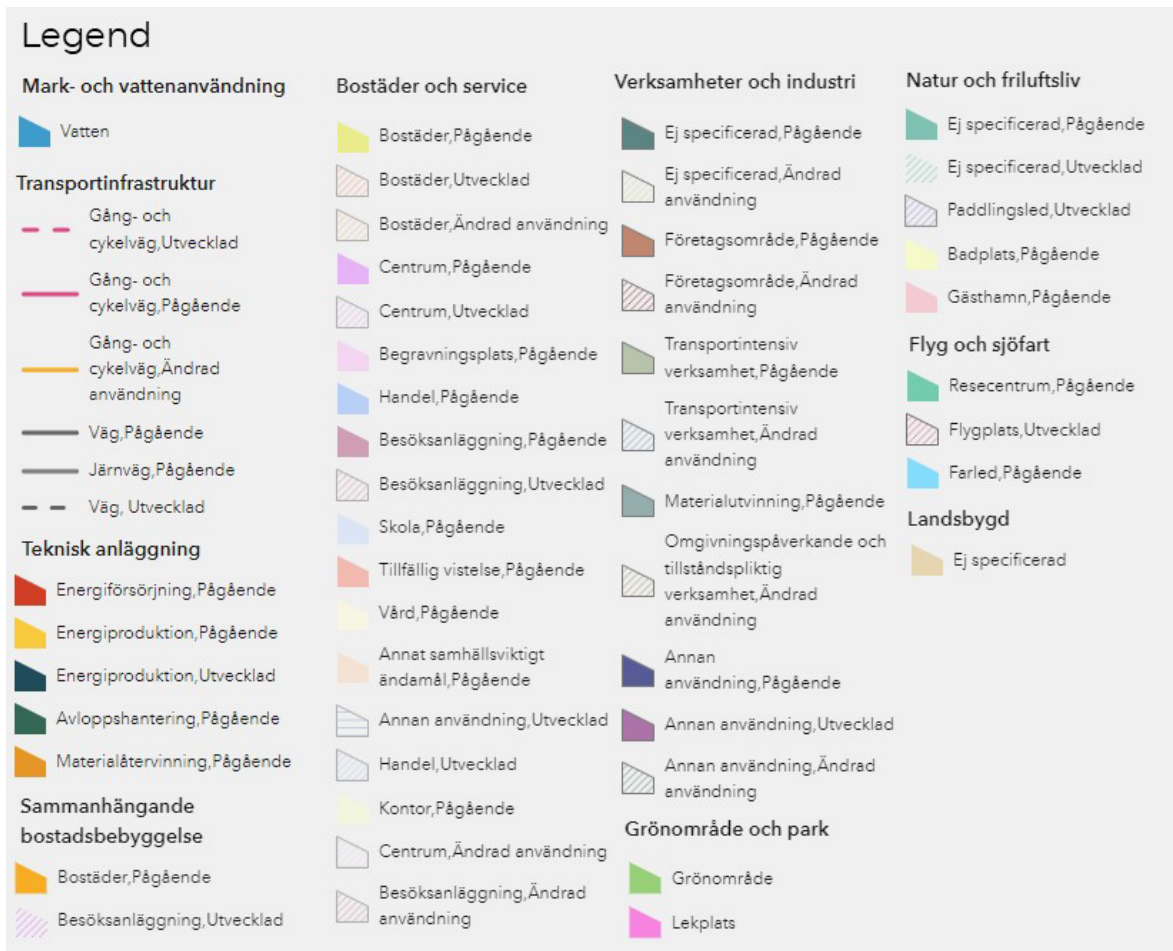
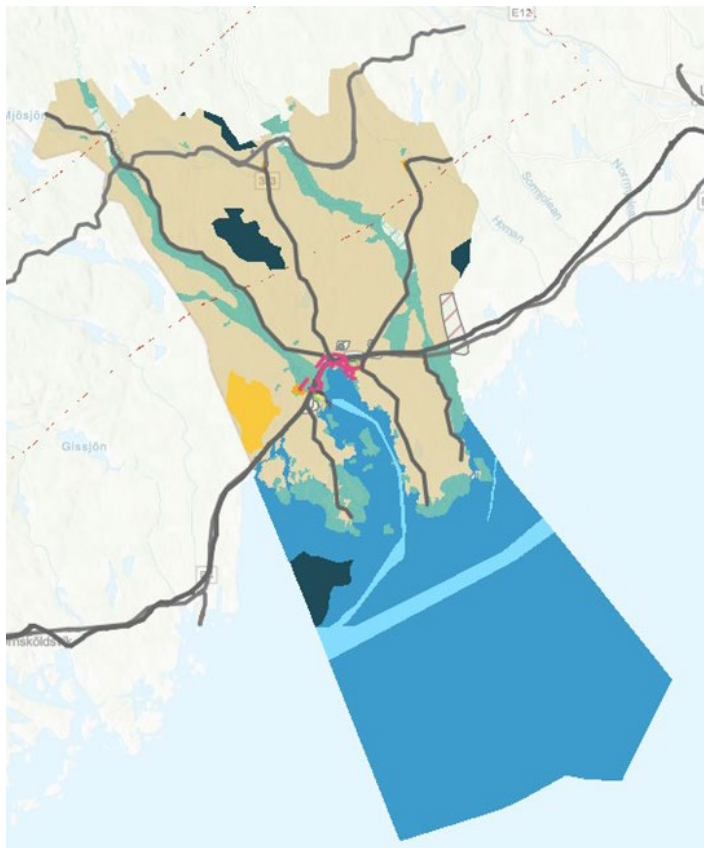
Flera nya områden för **vindkraftsparker** pekas också ut i planen. I havet mellan Nordmalings och Örnsköldsviks kommun, mellan Lögdeälven och Leduån, mot Umeå kommun i höjd med kabelvägen samt i anslutning till Bjurholms kommun ovanför Bergsjön.

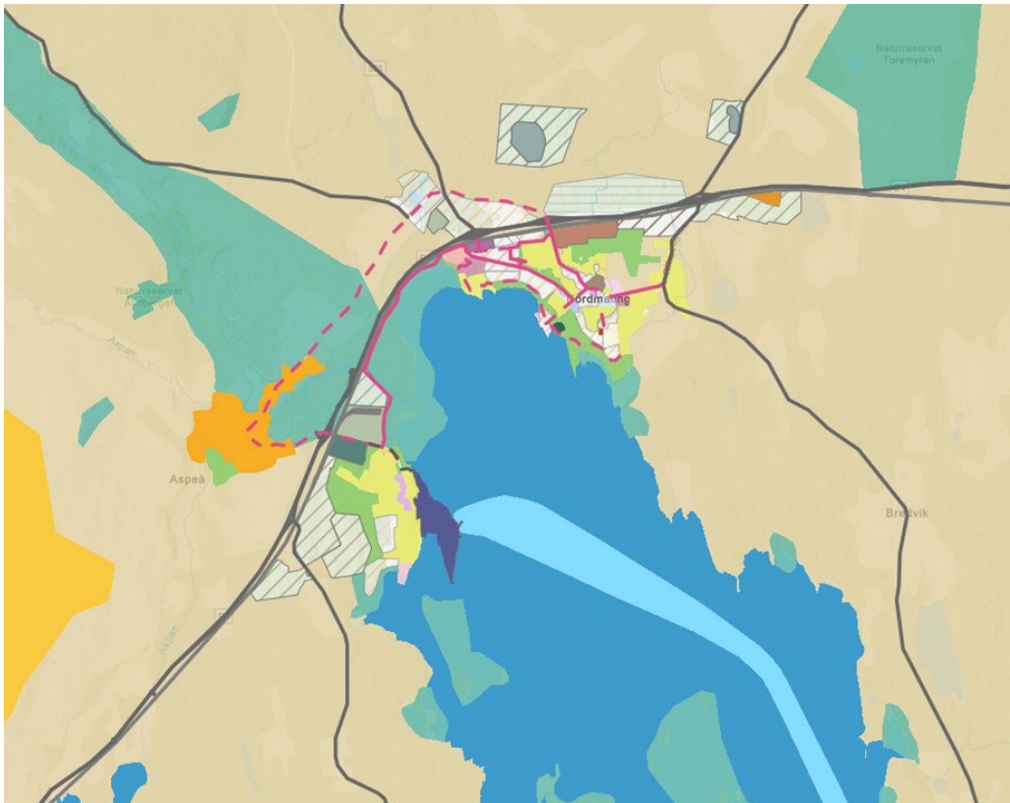
Figur 1. Utvecklingsinriktning. Källa Nordmaling kommun, skärmlapp från den digitala översiktsplanen.

Figur 2. Utdrag ur utvecklingsinriktning. Källa Nordmaling kommun, skärmlapp från den digitala översiktsplanen.

Figur 3. Mark- och vattenanvändningskartan. Källa Normling kommun, skärmbild från den digitala översiktsplanen.

Legend

Mark- och vattenanvändning

Vatten

Transportinfrastruktur

Gång- och cykelväg, Utvecklad

Gång- och cykelväg, Pågående

Gång- och cykelväg, Ändrad användning

Väg, Pågående

Järnväg, Pågående

Väg, Utvecklad

Teknisk anläggning

Energiförsörjning, Pågående

Energiproduktion, Pågående

Energiproduktion, Utvecklad

Avloppshantering, Pågående

Materialåtervinning, Pågående

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Bostäder, Pågående

Besöksanläggning, Utvecklad

Bostäder och service

Bostäder, Pågående

Bostäder, Utvecklad

Bostäder, Ändrad användning

Centrum, Pågående

Centrum, Utvecklad

Begravningsplats, Pågående

Handel, Pågående

Besöksanläggning, Pågående

Besöksanläggning, Utvecklad

Skola, Pågående

Tillfällig vistelse, Pågående

Vård, Pågående

Annat samhällsviktigt ändamål, Pågående

Annan användning, Utvecklad

Handel, Utvecklad

Kontor, Pågående

Centrum, Ändrad användning

Besöksanläggning, Ändrad användning

Verksamheter och industri

Ej specificerad, Pågående

Ej specificerad, Ändrad användning

Företagsområde, Pågående

Företagsområde, Ändrad användning

Transportintensiv verksamhet, Pågående

Transportintensiv verksamhet, Ändrad användning

Materialutvinning, Pågående

Omgivningspåverkande och tillståndspliktig verksamhet, Ändrad användning

Annan användning, Pågående

Annan användning, Utvecklad

Annan användning, Ändrad användning

Grönområde och park

Grönområde

Lekplats

Natur och friluftsliv

Ej specificerad, Pågående

Ej specificerad, Utvecklad

Paddlingsled, Utvecklad

Badplats, Pågående

Gästhamn, Pågående

Flyg och sjöfart

Resecentrum, Pågående

Flygplats, Utvecklad

Farled, Pågående

Landsbygd

Ej specificerad

Figur 4. Mark- och vattenanvändningskarta. Källa Nordmaling kommun, skärmlapp från den digitala översiktsplanen.

3 FÖRUTSÄTTNINGAR

3.1 OMRÅDESBESKRIVNING

Nordmalings kommun ligger i sydöstra delen av Västerbottens län och gränsar till kommunerna Örnsköldsvik, Bjurholm, Vännäs och Umeå. På kommunens östra sida sträcker sig en kuststräcka på 224 kilometer mot Södra Kvarken i nordsydlig riktning. Kommunens totalyta är 2 472 kvadratkilometer.

År 2022 var befolkningmängden i Nordmalings kommun 7 066 invånare. Kommunen har haft en svagt minskande befolkning sedan 1997 förutom mellan år 2011–2017 då befolkningen ökade något. I Nordmalings kommun bor 56,7 procent i någon av kommunens tre tätorter Rundvik, Lögdeå eller centralorten Nordmaling. 43,3 procent bor på landsbygden eller småorter.

Majoriteten av kommunens yta upptas av skogs- och jordbruksmark, 88,5 procent. 8,9 procent är öppen myrmark eller övrig mark. Stora delar av kommunen igår i riksintresse för rennäringen och fungerar som betesmarker för renar under olika delar av året.

I Nordmalings kommun finns både en inre och en yttre skärgård. Den öppna havsytan i Nordmaling sträcker sig cirka 22 mil, från baslinjen vid kusten, hela vägen ut till territorialgränsen.

Kommunen genomkorsas av järnvägarna Botniabanan och Stambanan genom Övre Norrland samt riksväg E4:an.

3.2 REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN 2020-2030

Västerbottens regionala utvecklingsstrategi ska visa hur arbetet för en hållbar utveckling ska ske i länet. Strategin har övergripande hållbarhetsmål, inriktningar och prioriteringar som ska vara vägledande när Västerbotten möter utmaningar och möjligheter fram till år 2030.

Strategin har två övergripande hållbarhetsmål som tar sikte på de globala målen i Agenda 2030:

- En levande plats, som är ett samhälle där människor vill stanna både som turist och hela livet. En plats med goda förutsättningar för att besöka, växa, arbeta och bli gammal.
- En cirkulär plats, som hanterar klimatomställningen samt skapar ekonomiska möjligheter och infrastruktur på ett sätt som samtidigt tar hand om naturresurserna och ekosystemen. Västerbotten ska vara en levande plats för framtida generationer.

För att nå hållbarhetsmålen finns tre inriktningar och sex prioriteringar. Inriktningarna beskriver de perspektiv som behöver genomsyra arbetet för att kunna nå målsättningarna, och prioriteringarna pekar ut inom vilka områden Västerbotten behöver förändras.

De tre inriktningarna är:

- Sammanhållen region
- Jämlik och jämställd inkludering
- Föregångare i omställningen

De sex prioriteringarna ligger på följande områden:

- Västerbotten – En nytänkande och smart region
- Västerbotten – En region med platsbaserad hållbar näringslivsutveckling
- Västerbotten – En nära tillgänglig region
- Västerbotten – En region med hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i
- Västerbotten – En hälsofrämjande region
- Västerbotten – En region rik på kompetenser

3.3 ÖVERSIKTSPLAN 2018

Nordmalings nu gällande översiktsplan antogs år 2018. Visionen i planen för 2050 pekar ut riktningen för kommunens övergripande arbete och samhällsuppdrag och anger tonen för arbetet med översiktsplanen. Enligt visionen ska Nordmaling vara ett hållbart samhälle som erbjuder utbildning, omvårdnad, omsorg, kultur och i övrigt goda förutsättningar för ett gott liv och företagsamhet. Kommunens långsiktiga vision för befolkningsutvecklingen är att den ska öka för att uppgå till 10 000 invånare år 2050.

I översiktsplanen presenteras utvecklingsstrategin för kommunen. Strategin lägger fokus på att dra nytta av och utveckla de kvaliteter som gör Nordmaling till en attraktiv och bra kommun att leva i. Följande punkter ingår i strategin:

- Stärk primär- och sekundärkärnor
- Utveckla landsbygden
- Tillgängliggör kulturmiljöer
- Utveckla natur- och friluftsområden
- Utveckla och stärk transportsambanden

I översiktsplanen beskrivs även kommunens utmaningar och mål för hur dessa ska bemötas för att Nordmaling ska nå upp till visionen om *den attraktiva platsen mellan städerna, med hållbart boende och unika miljöer*.

3.4 VÄGLEDANDE OCH STYRANDE DOKUMENT

Arbetet med den nya översiktsplanen har utgått från det som bedömts vara fortsatt relevant i gällande översiktsplan och samordnat detta med nationella och regionala mål, planer och program med betydelse för en hållbar utveckling i Nordmaling. I arbetet med översiktsplanen har kommunen använt sig av Länsstyrelsen Västerbottens underlag för översiktsplanering i länet.

Som underlag till översiktsplanen pågår framtagandet av bostadsförsörjningsplan, vattentjänstplan och Energiplan parallellt.

Nordmalings kommun har även ett antal styrande dokument för byggande, boende och miljö varav en del är utdaterade, till exempel:

- Miljö- och hållbarhetspolicy
- Näringslivsprogram
- Tillväxt- och näringslivsstrategi i Nordmalings kommun
- Kollektivtrafikplan 2018–2021

4 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER

4.1 RELEVANT LAGSTIFTNING

I både plan- och bygglagen och miljöbalken finns formella krav som är viktiga för den fysiska planeringen. I respektive lagstiftning finns även återkommande referenser till den andra lagen. Det medför att båda lagarna behöver tillämpas parallellt. Det är dock viktigt att särskilja lagarnas syften. I plan- och bygglagen finns bestämmelser om vad som ska redovisas i en översiktsplan och hur processen att ta fram eller ändra en översiktsplan ska genomföras. I miljöbalken finns formella krav på vad den strategiska miljöbedömningen ska omfatta. Vid översiktsplanering ska den strategiska miljöbedömningen integreras i processen med framtagandet av planen.

4.1.1 Miljöbalken

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan kan normalt antas medföra en betydande miljöpåverkan varför en miljöbedömning i regel alltid görs när en översiktsplan upprättas eller ändras.

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera och värdera de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra med avseende på:

1. Befolkning och människors hälsa,
2. Djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap miljöbalken och biologisk mångfald i övrigt,
3. Mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. Hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. Annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. Andra delar av miljön.”

Kommunen ska samråda om omfattningen av och detaljeringsgraden i en MKB med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som kan antas bli berörda av planen.

4.1.2 Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen, PBL, styr planläggning av mark, vatten och byggande.

Bestämmelserna i lagen syftar till att med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktig hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Planläggning enligt denna lag ska också med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper. Det stämmer väl överens med miljöbalken och syftet med miljöbedömningen som är att integrera miljöaspekter i planeringen så att en hållbar utveckling främjas.

4.1.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som syftar till att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk. De utgör bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, regleras i miljöbalken och ska följas vid planläggning och i andra ärenden enligt plan- och bygglagen. För det pågående arbetet med översiktsplanen är miljökvalitetsnormer för ytvatten och grundvatten (SFS 2004:660) relevanta. Även frågor rörande miljökvalitetsnormer för luft och buller kan bli relevanta att resonera kring.

Miljökvalitetsnormerna kan även ses som styrmedel för att på sikt nå miljökvalitetsmålen frisk luft, god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård, bara naturlig försurning, ingen övergödning och grundvatten av god kvalitet.

4.1.4 Barnkonventionen

Sedan 1 januari år 2020 är barnkonventionen en del av svensk lag. Vid samhällsplanering är det i huvudsak punkt 3 och punkt 31 som är tillämplbara. Punkt 3 anger att det *vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa*. I punkt 31 anges bland annat att *Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet*.

4.2 RELEVANTA NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL

4.2.1 Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 för hållbar utveckling. Syftet var att medlemsstater åtog sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid genom att utrota fattigdom och hunger överallt, bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen, att alla ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna, att främja jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt, att vidta ansträngningar för att nå dem som är mest utsatta först samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Agenda 2030 är en handlingsplan med 17 mål för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefinnandet. Agenda 2030:s mål och delmål omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. De mål som bedöms vara relevanta för hållbarhetsbedömningen kan ses i Figur 5.

Figur 5. Relevanta globala miljömål.

4.2.2 Sveriges klimatpolitiska mål

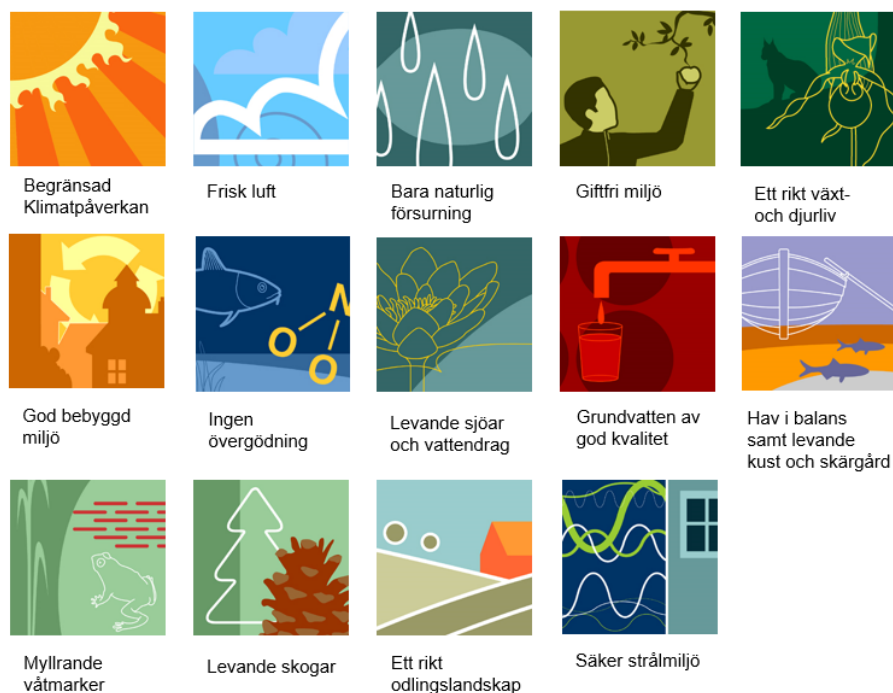
Sveriges övergripande klimatmål är att nå noll nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045 och att därefter ha negativa nettoutsläpp. Att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser betyder i det här fallet att utsläppen av växthusgaser från verksamheter i Sverige ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990. För transporterna gäller det nationella etappmålet att minska utsläppen med minst 70 procent till 2030 jämfört med 2010.

År 2019 presenterade regeringen Sveriges första klimatpolitiska handlingsplan. Samma år lämnade Naturvårdsverket in ett underlag till planen som visade på stora gap mellan framtida utsläppscenarier

och Sveriges klimatmål. Scenarierna är baserade på beslutade styrmedel. Enligt scenarierna beräknas utsläppen, med befintliga styrmedel, minska med 33–40 procent till 2030 jämfört med 2010, vilket innebär ett utsläppsgap till målet på 6–7 miljoner ton 2030.

4.2.3 Riksdagens miljö kvalitetsmål

Riksdagen har antagit 16 miljö kvalitetsmål. Följande mål 14 mål bedöms vara relevanta i det kommande arbetet:

Figur 6. De relevanta miljö kvalitetsmålen.

De miljö kvalitetsmål som valts bort i det fortsatta arbetet är Storslagen fjällmiljö och Skyddande ozonskikt.

4.2.4 Folkhälsopolitiska mål

Riksdagen beslutade år 2018 om ett övergripande folkhälsomål och en målstruktur för folkhälsopolitiken. Det övergripande målet är *att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.*

De folkhälsopolitiska delmålen är:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

I hållbarhetsbedömningen kommer de folkhälsopolitiska målen att tjäna som grund för bedömning av sociala konsekvenser och planens bidrag till social hållbarhet.

4.2.5 Sveriges friluftslivspolitiska mål

År 2012 beslutade regeringen om tio mätbara mål för friluftslivspolitiken. Syftet med målen är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

De tio målen är:

1. Naturen ska vara tillgänglig för alla.
2. Personligt och ideellt engagemang ska stå i centrum.
3. Allemansrätten ska värnas.
4. Den hållbara användningen av naturen planeras med hänsyn till friluftslivets behov.
5. Kommunerna ska ha ett stort ansvar för naturen nära tätorterna.
6. Friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt.
7. Skyddade områden ska vara en tillgång för friluftslivet.
8. Friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete.
9. Fysisk aktivitet och avkoppling ska stärka folkhälsan.
10. Beslut om friluftsliv ska fattas med god kunskap.

Samtliga tio mål bedöms vara relevanta för de bedömningar som görs i aktuell hållbarhetsbedömning, särskilt kopplat till social hållbarhet.

5 METOD OCH AVGRÄNSNING

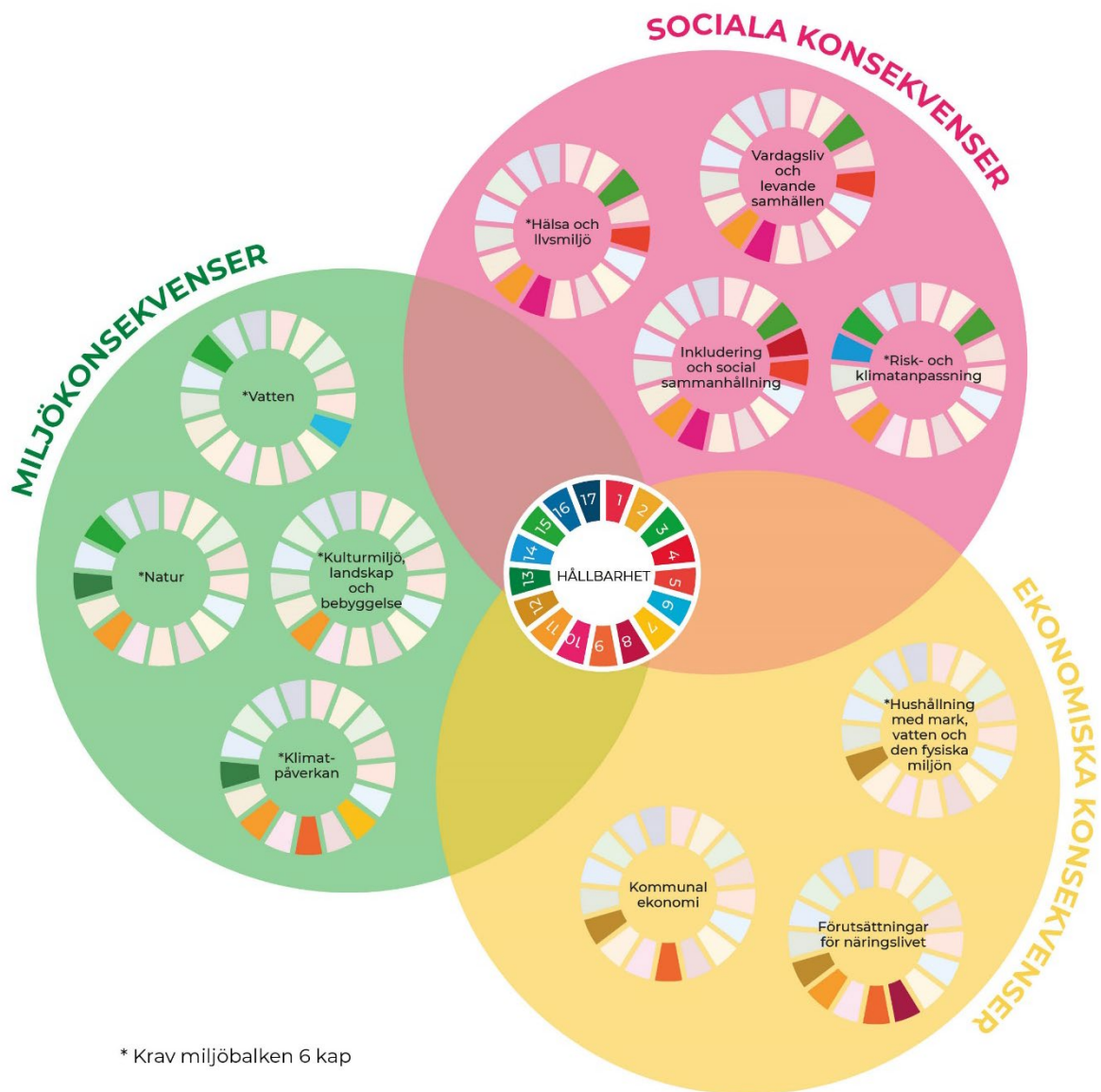
Syftet med hållbarhetsbedömningen är att bidra till helhetssyn och kvalitetssäkring i framtagandet av översiktsplanen. Hållbarhetsbedömningen utgör även en strategisk miljöbedömning enligt miljöbalkens krav. Syftet med att genomföra en sådan bedömning är enligt lagtexten i 6 kap *”att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas”*. Miljöbedömningen ska fungera som stöd för, och ge underlag till, arbetet med att hitta en lämplig utformning av planen. Den ska främja ökad miljöhänsyn och göra det möjligt att redan i planarbetet väga miljökonsekvenser mot andra samhällsintressen.

Samråd med länsstyrelsen angående avgränsning av betydande miljöaspekter har genomförts och beskrivs i avsnitt 5.2.

5.1 ARBETSSÄTT

Genom att integrera mål för hållbarhet i den översiktliga fysiska planeringen ökar förutsättningarna för ett framgångsrikt arbete med hållbar utveckling. Arbetet med hållbarhetsbedömningen har samordnats och integrerats med planarbetet på flera sätt. Genom hela processens gång har löpande utbyte mellan projektgruppen för översiktsplanen och projektgruppen för hållbarhetsbedömningen skett. Förslag på åtgärder för att öka planens bidrag till hållbar utveckling har getts iterativt. Nedan presenteras hur processen för hållbarhetsbedömningen har integrerats med det övriga översiktsplanarbetet.

Arbetet är baserat på de tre hållbarhetsdimensionerna miljömässig-, social- och ekonomisk hållbarhet. Utifrån dessa har aspekter arbetats fram som ligger till grund för strukturen i denna hållbarhetsbedömning. I Figur 7 nedan illustreras hur de tre dimensionerna överlappar varandra och att hållbarhet uppnås där alla dessa tre möts.

Figur 7. illustration över de tre dimensionerna av hållbarhet samt vilka aspekter som ingår i hållbarhetsbedömningen. De mindre cirkelarna beskriver vilka globala mål som kopplar till varje aspekt.

Arbetet med hållbarhetsbedömningen inleddes genom framtagande av en nulägesanalys där kommunens nulägesförutsättningar beskrevs. När nulägesförutsättningarna ringats in genomfördes en översiktlig hållbarhetsanalys av utkast till planen. Analysen innefattade inspel kring hur väl utkastet till utvecklingsstrategi möter de utpekade utmaningarna och möjligheterna som identifierats samt förslag på fortsatt arbete kopplat till respektive hållbarhetsaspekt.

Parallellt med den tidiga nulägesanalysen inklusive hållbarhetsanalys av utkastet till planen togs ett avgränsningsunderlag fram för avgränsning av betydande miljöpåverkan. Samråd med länsstyrelsen angående avgränsning av betydande miljöaspekter genomfördes under april 2023.

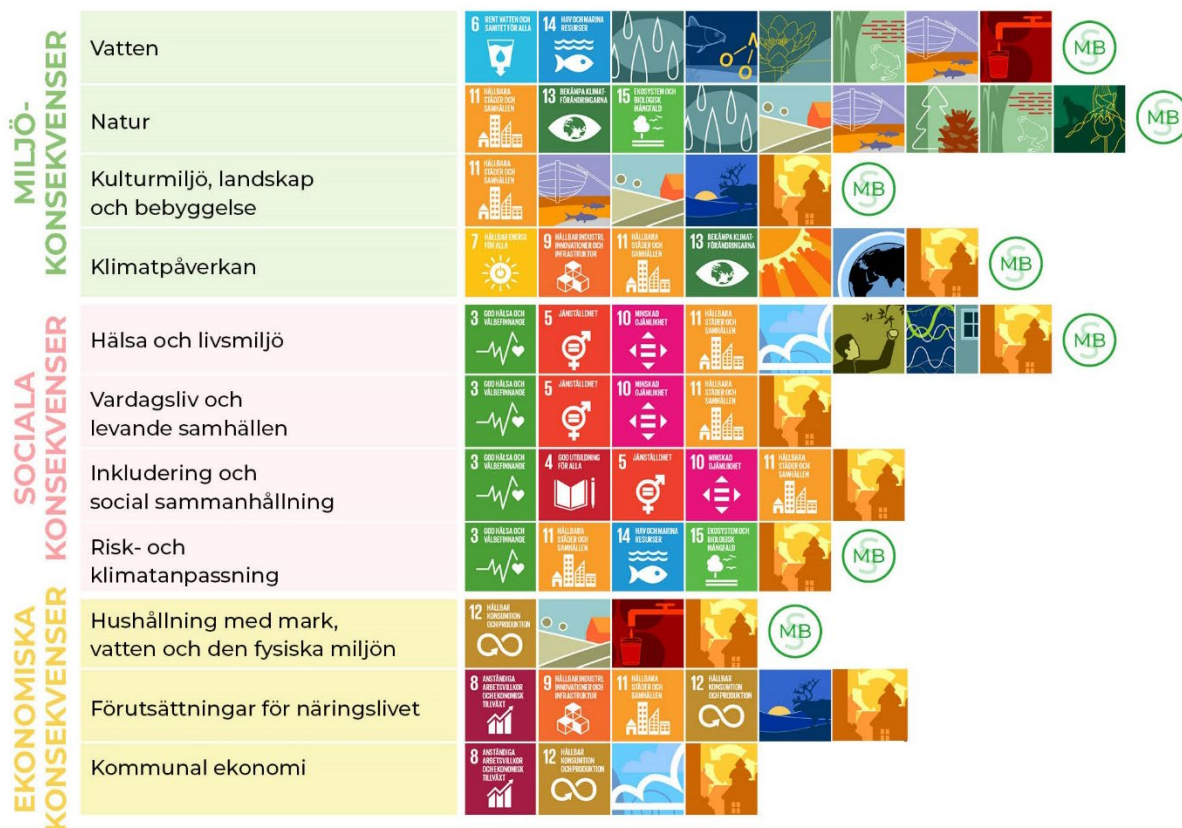
Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram med den sakkunskap som krävs i fråga om planens särskilda förutsättningar och förväntade miljöeffekter. Miljökonsekvensbeskrivningen har granskats av sakkunniga hos konsult (WSP) och Nordmalings kommun. Medverkande vid miljöbedömning och framtagande av MKB, roll inom uppdraget samt erfarenhet:

Emmelie Nilsson, uppdragsledare, erfarenhet 6 år, Elin Nordin, handläggare, erfarenhet 7 år, Linnea Qvarfordt, handläggare utredare, erfarenhet 2 år, Camilla Rydning, granskare, erfarenhet 12 år.

Arbetet har utförts med stöd av allmänt tillgängligt material från exempelvis myndigheter och kommunens eget underlag. Några fristående beräkningar eller modellkörningar har inte gjorts inom ramen för hållbarhetsbedömningen.

5.1.1 Bedömningsmodell

Hela arbetet med hållbarhetsbedömningen görs utifrån de generella bedömningsgrunderna som presenteras i avsnitt 4 och baseras på relevant lagstiftning samt globala och nationella mål. Utifrån detta har sedan en struktur för hållbarhetsbedömningen tagits fram med preciserade rubriker, se Figur 8 nedan. De globala och nationella miljömål som bedömts relevanta för respektive aspekt illustreras i figuren. I avsnitt 10 görs en mer detaljerad analys om hur målen integreras i planarbetet.

Figur 8. WSP:s hållbarhetsmodell.

För varje aspekt finns bedömningsgrunder som grundar sig på såväl lagkrav, allmänna råd och riktlinjer samt framtagna indikatorer. De avsnitt av konsekvensbeskrivningen som motiveras av krav i miljöbalken och som är en del av den strategiska miljöbedömningen är markerade med "MB" i respektive avsnittsrubrik.

Under miljökonsekvenser samlas konsekvenserna som planen innebär för olika miljöaspekter så som vatten, naturmiljö, klimatpåverkan samt landskap och kulturmiljö.

På samma sätt som MKB-delarna av hållbarhetsbedömningen avgränsas och fokuseras i samråd med länsstyrelsen så har även en avsmalning och prioritering gjorts av vilka sociala och ekonomiska perspektiv som ska hanteras i hållbarhetsbedömningen, utifrån planförslagets syfte och inriktning.

De sociala konsekvenserna ringar bland annat in påverkan och risk för människors hälsa så som luft, buller, riskfaktorer men också frågor som rör social sammanhållning, trygghet, förutsättningar för ett hållbart vardagsliv, tillgång till rekreation och möjligheten till en rik fritid.

Under de ekonomiska konsekvenserna samlas och beskrivs påverkan och konsekvenser som planförslaget har på olika ekonomiska faktorer så som hushållning med mark eller naturresurser, kommunal ekonomi och förutsättningar för näringslivet.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är ett samlingsbegrepp för de funktioner hos naturen som ger människan nytta som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Det handlar bland annat om förmågan att rena vatten, reglera vattenflöden, rena luft och bilda bördiga jordar som ger oss nytta som exempelvis vatten att dricka, mat att äta och ren luft att andas. Ekosystemtjänster är beroende av levande organismer och fungerande ekosystem. Tjänsterna delas vanligtvis in i kategorierna försörjande, reglerande, kulturella och stödjande.

Ekosystemtjänster berör flertalet av hållbarhetsaspekterna som bedöms i detta dokument. För att undvika upprepning konsekvensbedöms inte ekosystemtjänsterna separat utan de ingår i andra rubriker i hållbarhetsbedömningen. Till exempel hanteras ekosystemtjänsterna:

- *biologisk mångfald/habitat och ekologiskt samspel* i avsnittet natur (6.2),
- *rekreation* i avsnittet hälsa och livsmiljöer (7.1), och
- *klimate Anpassning* (skyfall och värmeöar) i avsnittet risk (6.4).

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser om en god hushållning med mark- och vattenområden. Särskilda regleringar med ekosystemtjänster som begrepp saknas i lagstiftningen. Flera av de strukturer som ger upphov till ekosystemtjänster benämns dock i PBL som allmänna intressen som alltid ska beaktas i planering och byggande. Exempel på sådana intressen är jord- och skogsbruk, tillgång till parker, grönområden och natur. I miljöbalken nämns fler allmänna intressen som ska beaktas, exempelvis ekologiskt särskilt känsliga områden, riksintressen och tätortsnära grönområden.

Inom det nationella miljömålsarbetet finns två etappmål som rör stadsgrönka. Boverket har tagit fram en vägledning och metod för hur (bland annat) kommuner kan integrera stadsgrönka och ekosystemtjänster i planering, byggande och förvaltning. Statens målsättning är att kommunerna i planering, byggande och förvaltning senast 2025 ska integrera och tillvarata ekosystemtjänster i urbana miljöer.

5.1.2 Värdering av konsekvenser

Vid bedömning av en plans hållbarhetsprestanda analyseras i huvudsak planförslagets strategier, rekommendationer och markanvändningskarta. Rättesnöret är frågan – bidrar planen till eller motverkar planen en hållbar utveckling. För att kunna besvara frågan och bedöma konsekvenserna av ett planförslag bedöms huruvida förslaget ger tydlig vägledning i den fortsatta planeringen. För att ge tillräcklig vägledning måste strategier, rekommendationer och markanvändningskarta vara samstämmiga och eventuella målkonflikter måste ha hanterats.

För att beskriva ett planförslags konsekvenser används ofta begreppen *påverkan*, *effekt* och *konsekvens*.

- **Påverkan** är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som planens genomförande medför.
- **Effekt** är den förändring i miljön som påverkan medför, som till exempel förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar.
- **Konsekvens** är den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel människors hälsa eller biologisk mångfald.

För att beskriva konsekvenserna används följande skala:

- Stora, måttliga eller små negativa konsekvenser
- Varken positiv eller negativ konsekvens
- Stora, måttliga eller små positiva konsekvenser

Ett värde kan vara olika stort, vilket får betydelse för hur stor konsekvensen blir, se Figur 9. **Fel! Hittar inte referensskälla..** Vid bedömning av konsekvenser vägs ingreppets omfattning och det berörda objektets värde alternativt känslighet in. Om ett område med högt värde/hög känslighet störs i stor omfattning innebär det stora negativa konsekvenser medan små störningar i ett område med högt värde innebär måttliga negativa konsekvenser. Bedömningen av påverkan och konsekvens görs i förhållande till nuläget om inget annat anges.

En översiktsplan är ett planeringssteg som ligger tidigt i planprocessen och det är inte alltid möjligt att bedöma konsekvenserna av de ställningstaganden som görs. För vissa aspekter har därför bedömningarna delvis karaktären av riktninganalyser som visar att det finns risk för negativa konsekvenser.

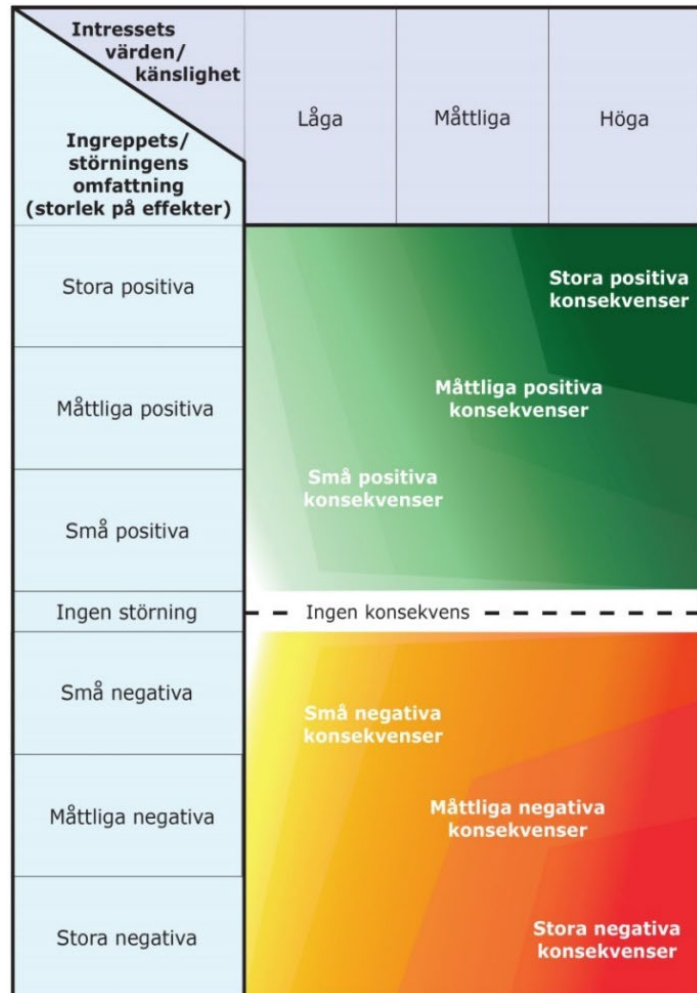
För aspekterna 7.2 Vardagsliv och levande samhällen, 7.3 Inkludering och social sammanhållning, 8.2 Förutsättningar för näringslivet samt 8.3 Kommunal ekonomi värderas inte konsekvenserna på skala små, måttliga och stora. Konsekvensbedömningen av de fyra aspekterna görs endast som positiva eller negativa.

Kumulativa effekter

Effekter och konsekvenser av planförslaget kan i vissa fall påverkas av utvecklingen i kringliggande kommuner samt i regionen som helhet. Samlade effekter kan också uppstå när många var för sig små bidrag samverkar och förstärker eller motverkar varandra över tid. I värsta fall kan enskilda förändringar som var för sig uppfattas som "små" samverka och tillsammans ge stora konsekvenser. Sådana s.k. kumulativa effekter är svåra, men viktiga, att uppmärksamma i konsekvensbeskrivningen.

5.1.3 Osäkerheter

Miljöbedömningar är alltid förknippade med osäkerheter. Det finns dels genuina osäkerheter i alla antaganden om framtiden, dels finns det osäkerheter förknippade med analytisk kvalitet och

Figur 9. Princip för bedömning av konsekvenser som uppstår till följd av planens genomförande.

kunskapsläge. Osäkerheter ligger exempelvis i att de underlag och källor som använts för miljöbedömningen kan vara behäftade med olika brister. Prognoser och beräkningar kan exempelvis vara missvisande på grund av felaktiga antaganden, felaktiga ingångsvärden eller begränsningar och brister i bakomliggande modeller.

I de bedömningar som görs har särskild hänsyn tagits till eventuella osäkerheter i underlag och kunskapsläget kopplat till nuvarande planförslag. Detta i enlighet med försiktighetsprincipen i 3 § 2 kap. miljöbalken. I de fall det finns kunskapsluckor eller andra osäkerheter antas därför konsekvenserna bli negativa fram till dess att osäkerheten kan avskrivs.

5.2 AVGRÄNSNING

Avgränsningen av de delar av hållbarhetsbedömning som styrs av miljöbalkens krav syftar till att koncentrera arbetet till de frågor som är väsentliga för de val och beslut som behöver fattas för den aktuella planeringsnivån. Som tidigare nämnts genomfördes ett samråd om avgränsningen med länsstyrelsen 11 september 2023. Avgränsningen redovisas nedan.

5.2.1 Avgränsning i tid

Horisontåret för hållbarhetsbedömningen är satt till år 2040, med utblickar mot 2050, samma som för översiktsplanen. Det medför att tidsperioden för bedömningarna av miljöpåverkan är satt till år 2050.

5.2.2 Avgränsning i rum

Den rumsliga avgränsningen utgörs i första hand av kommungränsen och de konsekvenser som på något sätt bedöms påverkas av den tänkta mark- och vattenanvändningen. För vissa miljöaspekter kan påverkan uppstå även utanför själva kommunen, vilket innebär att influensområdet är större än planområdet. För exempelvis påverkan på vatten kan planen påverka recipienter som delvis är belägna i angränsande kommuner. Sociala och ekonomiska effekter av översiktsplanen har även dessa en utbredning som skiljer sig från kommunens fysiska gräns. Exempelvis bostadsförsörjningen, transportrörelser och arbetsmarknadsregioner sträcker sig utanför kommunens gränser. Det geografiska område som påverkas varierar således beroende på vilken aspekt som studeras.

5.2.3 Avgränsning i sak

Nedan redovisas de aspekter som mot bakgrund av vad som är känt om planens innehåll och ställningstaganden bedöms medföra betydande påverkan och därmed riskerar att medföra negativa konsekvenser för människor eller miljö.

De *miljöaspekter* som bedöms vara betydande och som har konsekvensbedömts redovisas nedan i relation till de miljö- och hälsoaspekter som finns listade i 6 kap. 2 § miljöbalken. Se Tabell 1.

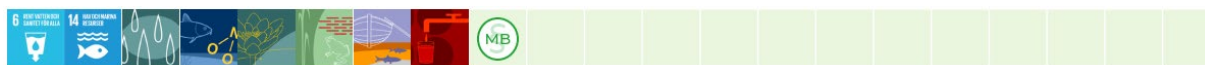
De övriga aspekter som konsekvensbedömts presenteras i avsnitt 5.1 och Figur 7 och Figur 8.

Tabell 1. Redovisning av betydande miljöaspekter som konsekvensbedömts i miljöbedömningen i relation till listade miljöaspekter i miljöbalken.

6 kap. 2 § miljöbalken	Konsekvensbedömd betydande miljöaspekt (rubrik i MKB)
1. befolkning och människors hälsa	Risk och klimatanpassning Hälsa och livsmiljö (inkl. rekreation, buller och luftkvalitet)
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap., och biologisk mångfald i övrigt,	Natur (bland annat biologisk mångfald)
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,	Vatten (ytvatten, grundvatten) Bebyggelse, kulturmiljöer och landskap Klimatpåverkan Risk och klimatanpassning
4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,	Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller	Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt
6. andra delar av miljön	Ej aktuellt

6 MILJÖKONSEKVENSER

6.1 VATTEN

Ytvattnet är det vatten som finns i hav, sjöar och vattendrag. Dagvatten är det vatten som tillfälligt ansamlas på markytan till följd av nederbörd, is/snösmältning eller uppsträngande grundvatten. Via ytvavrinning eller dagvattensystem kan dagvattnet nå våra ytvatten.

Grundvatten bildas när nederbörd tränger ner i marken. Gränsen där samtliga hålrum, sprickor och porer i marken är vattenfyllda kallas för grundvattennivån. Inom ett avrinningsområde styrs grundvattennivån av ett antal olika faktorer såsom marknivåns höjdskillnader, väderleksförhållanden, närliggande vattendrag samt lokala berg- och jordarter. I urbana miljöer påverkas grundvattenförhållandena även av hårdgjorda ytor, ledningar i mark med mera.

Yt- och grundvatten ingår som en integrerad del av det hydrologiska kretsloppet och det sker också ett ständigt utbyte mellan yt- och grundvatten. Avgörande för de olika vattnens kvalitet är deras naturliga egenskaper samt den omgivningspåverkan de utsätts eller tidigare utsatts för. Påverkan på yt- och grundvatten är starkt beroende av markanvändning. En ökad andel hårdgjorda ytor såsom asfalt minskar infiltrationen till grundvattnet och ökar mängden dagvatten. Föroreningsmängden i dag- och grundvatten är beroende av vilka verksamheter/bebyggelse/infrastruktur som finns.

6.1.1 Nuläge

I Nordmaling finns totalt 160 vattenförekomster varav 52 sjöar, 2 utsjövatten, 90 vattendrag, 7 kustvatten och 9 grundvattenförekomster. Den ekologiska statusen i kommunens vattenförekomster är generellt god eller måttlig medan den kemiska statusen generellt ej är god.

Av vattendragen i kommunen har ett vattendrag, Risängesbäcken, hög ekologisk status. Risängesbäcken rinner från Vitvattnet och Vitvattenstjärnen i kommunens norra del. Gällande övriga vattendrag i kommunen har 48 god ekologisk status och 39 måttlig ekologisk status. Två vattendrag, Sågbäcken och Stridbäcken, har otillfredsställande ekologisk status. Dessa ligger i kommunens västra ytterkant. Kommunens samtliga vattendrag är klassade som uppnår ej god kemisk status.

Av kommunens sjöar har tre klassats med måttlig ekologisk status, Önskasjö, Abborrtjärnen och Gvorrjön. Önskasjö och Abborrtjärnen ligger både i Nordmalings kommun och Örnköldsviks kommun. Övriga 49 sjöar har god ekologisk status. Samtliga sjöar uppnår ej god kemisk status. Utsjöarna saknar ekologisk status däremot uppnår de ej god kemisk status.

Av kustområdena uppnår majoriteten god ekologisk status. Avafjärden i södra delen av kusten uppnår endast måttlig ekologisk status. Samtliga kustområden är klassade som uppnår ej god kemisk status.

Vattenförekomsterna i kommunen påverkas av bland annat av miljögifter, övergödning, försurning, nedfall från luftburna föroreningar, avrinning från vägytor med oljerester och vägsalt, byggnadsmaterial som avger förorening, gödning och bekämpningsmedel från trädgårdar eller förorening från avloppsanläggningar.

Lögdeälven och Öreälven passerar båda genom kommunen och mynnar ut vid kusten. De två älvarna med tillhörande käll- och biflöden utgör riksintresse för skyddade vattendrag. Kommunen har även flera våtmarker som har en viktig funktion för filtrering och rening av vatten.

Nordmalings kommun tar fram en vattentjänstplan parallellt med framtagandet av ny översiktsplan. En VA-plan saknas. Det saknas åtgärdsprogram för vatten i kommunen.

Inom kommunen finns kommunala avloppsanläggningar med reningsverk i Nordmaling, Rundvik, Håknäs, Gräsmyr, Nyåker Brattsbacka och Norrfors. Avloppsvattnet behandlas i reningsverken och slammet transporteras till Dåva avfallsanläggning i Umeå kommun för vidare behandling. Kapaciteten i de kommunala avloppsanläggningarna och reningsverken bedöms som god. I kommunen finns även ett flertal enskilda och ett antal mindre gemensamma avloppsanläggningar.

6.1.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för landets vattenförekomster är juridiskt bindande enligt 5 kap. miljöbalken och anger den kvalitet som en vattenförekomst ska ha till ett visst år.

Tillstånd till ett projekt eller en verksamhet eller godkännande av detaljplan får inte ges om åtgärden, verksamheten eller planen riskerar att orsaka en försämring av status eller äventyrar möjligheten att en MKN uppfylls. Vattenförekomsterna omfattas även av ett icke-försämringskrav, vilket innebär att mänskliga verksamheter inte får försämra statusen för en förekomst. I och med en vägledande dom från EU-domstolen ska icke-försämringskravet gälla på kvalitetsfaktornivå. För kvalitetsfaktorer som redan befinner sig i sämsta statusklass innebär all ytterligare belastning en försämring av status oberoende om den sammanlagda bedömningen inte riskerar att försämrans.

Enligt EU:s vattendirektiv ska medlemsstaterna skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster. Det finns alltså en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status (det s.k. förbättringskravet). Vid alla planer eller projekt ska det redovisas om möjligheten att uppnå MKN äventyras eller om det finns risk för statusförsämring.

6.1.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Ny bebyggelse, bostäder och industrier, föreslås främst i tätorterna i tätorterna Nordmaling och Rundvik samt norr om väg E4 vid centralorten. Kommunen har också pekat ut serviceorter där bostadsutveckling, men i mindre omfattning kan ske. Kommunen lyfter fram serviceorterna som viktiga för att det ska vara möjligt och attraktivt att bo i kommunens landsbygdsområden och för att det ska finnas underlag för lokal service som butiker, skolor och kollektivtrafik.

Översiktsplanen föreslår utveckling av bostäder och industrier inom avrinningsområden till vattenförekomster och kommer att medföra att naturmark hårdgörs vilket kan komma att påverka utsläpp av föroreningar och snabbare flöden av dagvatten vilket kan leda till ökad belastning på vattendrag och recipienter. Vid en kraftig utbyggnad av industrier som planförslaget möjliggör kan även antalet trafikrörelser (med tung trafik) i kommunen öka vilket ytterligare riskerar att öka belastningen.

Utvecklingsinriktningen är att främst placera nya bostäder i nära anslutning till redan utbyggda områden där det finns möjlighet att kunna anslutas till kommunalt vatten och avlopp. I utbyggnadsordningen ska redan detaljplanerade områden prioriteras främst och därefter områden i nära anslutning till befintlig infrastruktur och VA. Den föreslagna strukturen ger goda möjligheter att hantera den ökade belastningen som hårdgörande av naturmark innebär.

Vid exploatering inom kommunala vatten- och avloppsverksamhetsområden ska ny bebyggelse anslutas till det kommunala nätverket. Utanför tätorter ska gemensamma avloppslösningar eftersträvas, och alla avloppsanläggningar ska planeras för att undvika negativ påverkan på vattenförekomster. VA-utredningar ska enligt planförslaget vara en integrerad del av beslutsunderlaget för exploatering i LIS-områden. Infiltrationsanläggningar för enskilda och gemensamma avlopp ska anläggas minst 1,5 meter över medelvattenståndsnivån vid yt- och grundvattenförekomster och med ett avstånd om minst 1 meter mellan spridningsledningarna och högsta grundvattennivå.

Planförslaget saknar en prioriteringsordning för områden där bristfälliga VA-lösningar ska åtgärdas. Men planförslaget anger att enskilda avlopp ska inventeras vilket är positivt för att få kännedom om behov av var åtgärder behöver genomföras. Kommunen anger även att en VA-policy med ställningstaganden och strategiska vägval för kommunens VA-försörjning håller på att tas fram parallellt med planförslaget.

Planförslaget lyfter funktionen av våtmarkers positiva bidrag till bland rening av vatten och grundvattenbildning och anger generellt att våtmarker ska undantas från bebyggelse. Planförslaget möjliggör dock samtidigt bebyggelseutveckling mellan Rödviksvägen och stranden i Nordmaling tätort vilket utgör ett utpekade våtmarksområde som kan ha en viktig fördröjning- och reningsfunktion för Nordmalingsfjärden. Utvecklingen här strider mot en rad ställningstaganden i planförslaget, inte bara för värden kopplat till vatten.

Nordmalings kommun är positiv till åtgärder som syftar till att återställa vattendrag och åtgärda vandringshinder men föreslår inga nya åtgärder för detta i planförslaget. Projekt för att återställa Lögdeälven från vandringshinder från flottningsepoken pågår.

Vägledning

Planförslaget beskriver tydligt de värden som finns i kommunen kopplat till vatten, status för yt- och grundvatten och lyfter behovet av åtgärder generellt.

Planförslaget har bra vägledning för hur dagvatten samt miljökvalitetsnormer ska hanteras i planering i löptext som ger goda möjligheter att hantera vattenfrågor i projekt. Dock saknas flera av dessa i planförslagets ställningstaganden vilket försvagar styrningen. Exempelvis att det vid planläggning av översiktsplanens utvecklingsområden ska säkerställas att detaljplanen klarar miljökvalitetsnormer för vatten och att ingen försämring av vattenförekomsternas status sker och att kommunen ska arbeta med att säkerställa ytor för dagvatten- och skyfallshantering vid allmän plats som kan rena och fördröja dagvatten innan det når recipienten. Kommunen belyser att det är särskilt viktigt att minska mängden föroreningar till vattenrecipient vid planläggning av industrimark och områden med hög andel bebyggelse. Det är även positivt att kommunen anger i ett ställningstagande att förorenade områden som kan påverka vattenförekomster ska identifieras och bedömas.

Resonemang och vägledning för enskilda områden där MKN riskerar att påverkas saknas generellt. Det finns i viss mån för några av områdena, exempelvis är det positivt att planförslaget anger att ny bebyggelse i Olofsfors inte får leda till negativ påverkan på vattenkvaliteten i Leduån. Liknande ställningstaganden för andra utvecklingsområden och vattenförekomster saknas. Hur miljökvalitetsnormer ska säkerställas och inte försämrats i kommunen framgår ej av planförslaget.

Planförslaget har ett ställningstagande att utgångspunkten ska vara att dagvatten ska omhändertas lokalt så att negativ påverkan på ytvattenförekomster kan undvikas inom tätorterna Nordmaling och Rundvik vilket är positivt.

Det är positivt att kommunen anger att de ska ta fram en dagvattenstrategi och anger att strategin bör innehålla en analys av befintlig dagvattensituation, åtgärder och riktlinjer som ska följas i kommunens fysiska planering. Planförslaget anger dock inte när strategin ska vara framtagen. Det går inte att bedöma i vilken utsträckning den kommande dagvattenstrategin skulle mildra negativa effekter vid framtida bebyggelseutveckling.

Nordmalings kommun tar fram en vattentjänstplan parallellt med översiktsplanen. Det är inte möjligt att i detta skede bedöma i vilken utsträckning dessa underlag kan bidra till att de negativa effekterna begränsas.

Inga åtgärder som syftar till att förbättra vattenkvaliteten i kommunen pekas ut i planförslaget. Det är positivt att planförslaget anger att samverkan ska ske med kommuner inom avrinningsområde för Lögde älv, Öre älv, Leduån, Husån och Hörnån för att identifiera verksamheter som påverkar

vattenkvaliteten, samt att samverkan i regionen kring miljöarbete och åtgärder kan bedrivas för att förbättra vattenkvalitet och ekologisk status i älvar, sjöar och hav samt vatten- och avloppsförsörjning.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för små negativa konsekvenser. Planförslaget medför en ökad exploatering inom avrinningsområden till vattenförekomster då naturmark i närheten av tätorterna tas i anspråk för nya bostäder och verksamhetsområden. Den utbyggnad som sker till följd av planen påverkar ytvatten genom utsläpp av föroreningar och snabbare flöden av dagvatten till vattendrag och recipienter.

De ställningstaganden som presenteras i planförslaget ger i delar en svag styrning då vägledning för utpekade utvecklingsområden saknas. Kommunen planerar för att ta fram flera nya underlag efter planens antagande, vilka på sikt kan komma att medföra goda möjligheter att hantera utmaningar kopplat till vatten. Det är inte möjligt att i detta skede bedöma i vilken utsträckning dessa underlag kan bidra till att effekterna begränsas.

6.1.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslag

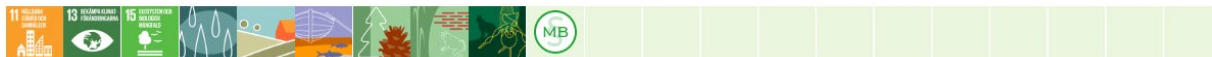
- Gör ett ställningstagande att dagvattenutredningar ska genomföras vid all detaljplanering som berör en vattenförekomst för att kunna uppfylla icke-försämringskravet för den planerade utvecklingen.
- För att nyttja ekosystemtjänster och främja naturbaserade lösningar kan planförslaget lägga till ett ställningstagande om att anlägga mångfunktionella anläggningar, exempelvis dagvattendammar i parker, som kan rena och omhänderta ökande dagvattenflöden.
- Lyft följande text från löptexten till ett ställningstagande "Vid planläggning av översiktsplanens utvecklingsområden ska det säkerställas att detaljplanen klarar miljökvalitetsnormer för vatten och att ingen försämring av vattenförekomsternas status sker".
- Lägg till generell ställningstagande om hur MKN ska uppnås i utvecklingsområden, exempelvis: Där det är tekniskt möjligt ska naturliga lågpunkter nyttjas och naturbaserade lösningar användas framför tekniska lösningar, för att rena och fördröja dagvatten.
- För att ytterligare förtydliga vägledningen och underlätta kommande planering kan planförslaget utreda och beskriva hur MKN ska uppnås i respektive utvecklingsområde. Till exempel beskriva vilka lågpunkter som ska nyttjas och värden som ska bevaras, eller ge riktlinjer för en högsta tillåten grad av hårdgjorda ytor som ska gälla för utvecklingsområdet.
 - Det vore särskilt fördelaktigt att förtydliga vägledningen i områdena Rödsvägen/Sportvägen samt Rödsvägen, för hur MKN ska säkerställas och hur värden för vatten ska tas hänsyn till. Detta eftersom området planeras på en våtmark som troligen har en viktig reningsfunktion i dagsläget.
- I de områden som utveckling kommer ske inom strandskyddet bör det finnas specifika riktlinjer på hur kommunen ska säkerställa allmän tillgång till kust, sjöar och vattendrag.
- Beskriv åtgärder för hur kommunen ska arbeta med förbättringskravet.
- Överväg att peka ut områden där det kan vara lämpligt att ha en högre skyddsnivå avseende miljöskydd utifrån ett MKN- och recipientperspektiv så att det blir tydligt var man behöver införa skyddsåtgärder, begränsningar eller försiktighetsmått kopplat till anläggandet av enskilda avlopp.
- Utred och peka ut var våtmarker bör och kan återställas.

- Peka ut platser för åtgärder för att återställa vattendrag och åtgärda vandringshinder.

Fortsatt arbete

- Verka för att det tas fram en konkret handlingsplan för samverkan inom regionen för åtgärder för att förbättra MKN i älvar, sjöar och hav samt vatten- och avloppsförsörjning.
- Tydliggör vad som ska genomföras följande mandatperiod i samband med kommande planeringsstrategier, exempelvis när dagvattenstrategin ska vara framtagen samt vilka åtgärder som ska genomföras.
- I den kommande dagvattenstrategin kan kommunen exempelvis förtydliga hur kommunen avser förbättra dagvattensituationen i befintliga bebyggelseområden.

6.2 NATUR

I det här avsnittet bedöms hur väl översiktsplanen förväntas bidra till att bevara eller stärka förutsättningar för biologisk mångfald och ekologiska samband. Skyddet och vårdandet av naturmiljöer är en förutsättning för att kunna bevara den biologiska mångfalden och i förlängningen allt biologiskt liv, likaså de funktioner och processer som är viktiga för att ekosystem och livsmiljöer ska bestå och utvecklas. Robusta ekosystem är en förutsättning för de tjänster och produkter – ekosystemtjänster – som naturen bidrar med.

6.2.1 Nuläge

Nordmalings natur är mycket varierad och inrymmer kust och havslandskap, älvar, skog och marker för renbete. Majoriteten av kommunens yta upptas av naturmark som domineras av brukad tall- och granskog. Det är endast cirka tre procent av kommunens mark som är bebyggd eller anlagd. Vid Nordmalings kust och inland finns områden som har höga natur- och landskapsvärden varav flera är skyddade enligt lag.

I Nordmalings kommun är cirka nio procent av mark- och vattenytan skyddad. Med skyddad natur avses område mark inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden.

I kommunen finns sju områden utpekade som riksintresse för naturvärden, se Tabell 2. Det finns även nio Natura 2000-områden som till största delen överlappar några av områdena för riksintresse för naturvård, se Tabell 2. Torsmyrans Natura 2000-område skiljer sig dock något från riksintressets område. För Öreälven och Lögdeälven täcker riksintresset enbart delar av flödet medan natura 2000-området även inkluderar älvarnas biflöden. Det finns även två riksintressen för skyddade vattendrag som gäller för Lögdeälven och Öreälven med tillhörande käll- och biflöden, se Tabell 2.

Tabell 2. Riksintressen och Natura 2000-områden i Nordmalings kommun.

Område	Riksintresse för naturvården	Riksintresse för skyddade vattendrag	Natura 2000-område
Kronören	x		x
Öreälven	x	x	x
Lögdeälven	x	x	x
Långrumpskogen	x		x
Torsmyran	x		x
Grönnäs	x		x
Järnshalvön	x		
Storrisbergsgrottorna			x
Hummelholm			x
Lidbergsgrottorna			x
Sydostbrotten			x

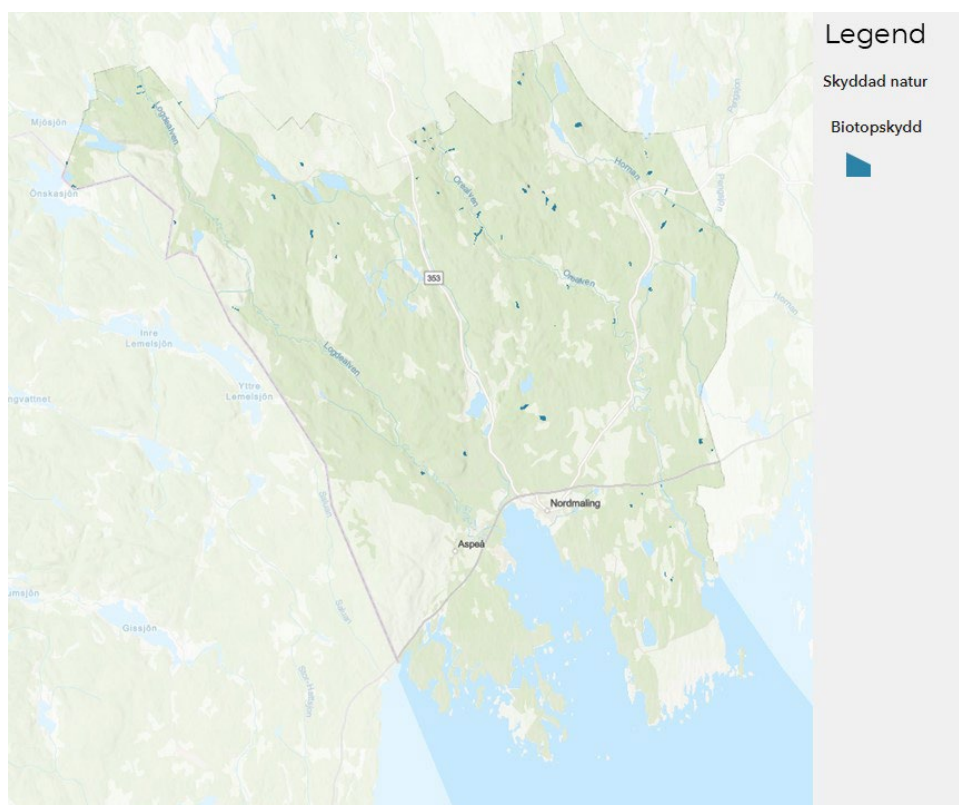
Inom kommunen finns även 22 naturreservat, se Figur 10. Ett av dessa reservat, Kronören, ligger ute vid kusten och är även utpekad som ett internationellt marint skyddat område (HELCOM marine protected areas). Det innebär att området skyddas med stöd av svensk lagstiftning.

Naturreservatet Torsmyran är även en våtmark som är utpekad i myrskyddsplanen och är därför prioriterad för skyddsåtgärder. Torsmyran är en av Norrlandskustens största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens läns kustregion. Utöver denna våtmark har ytterligare sex andra våtmarker klassats med mycket högt naturvärde i kommunen.

Utöver ovan värdefulla naturområden finns ett antal biotopskyddsområden, se Figur 11.

Figur 10. Naturreservat i Nordmalings kommun. Skärmlapp från Länsstyrelsen webbkarta.

Figur 11. Biotopskyddade områden i Nordmalings kommun. Källa Nordmalings kommun, skärmlapp från den digitala översiktsplanen.

I kommunen återfinns rödlistade arter där de flesta fynden är olika svampar, men det förekommer även rödlistade kärlväxter, mossor, lavar, fåglar och fiskar.

Grunda vegetationsklädda havsvikar har inventerats inom kommunen. Fem vikar bedöms vara ytterst värdefulla och därmed skyddsvärda. Havsvikarna är högproduktiva och hyser en, för brackvattenmiljön, ovanligt rik biologisk mångfald med rikligt av både vattenväxter och smådjur. Havsvikarna utgör även viktiga lek- och uppväxtområden för fisk. De fem viktiga vikarna är Gumpfjärden, Njurviken, Ytteravan, Lillfjärden och Långviken. Nordmalings kommun har flera vikar med hög förekomst av värdefulla arter jämfört med närliggande kommuner.

I Nordmalings kommun finns nio riksintressen för rennäringen. Läs mer om dessa under 8.1. Inom dessa riksintresseområden återfinns naturmiljöer som är viktiga för renars liv. Renar är beroende av stora betesarealer eftersom de rör sig efter årstidsväxlingarna. För vinterbete är renar beroende av lavrika områden, vilka återfinns i äldre glesbevuxen skog. Renar är vanedjur och det är därför nästan omöjligt att ändra deras flyttleder. De är också mycket känsliga för störningar från människor och rovdjur. Om de blir störda kan det bland annat leda till att de överger sina kalvar.

De flesta av de många sjöar, vattendrag och kuststräckor inom kommunen kan antas omfattas av generellt strandskydd. Nordmalings kommun har sedan tidigare antagit tillägg till översiktsplanen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

I Nordmaling kommun finns ett barrskogs nätverk med värdetrakter och kluster. Dessa är inte skyddade enligt lag men kan skyddas om andra skyddade naturområden överlappar nätverken. Det finns värdetrakter för inlandsvatten och kustmiljöer som överlappar med andra skyddade naturområden som riksintresse och natura 2000-områden. Stridbäcken-Drivören och Öreälven-Hörnån nedre är två värdetrakter som inte alls eller delvis inte överlappar med andra naturskydd och är därmed oskyddade. Underlag för spridningsnätverk för lövskog och ängsmark saknas. Den gröna infrastrukturen innebär ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer. Inom den gröna infrastrukturen finns strukturer, naturområden, vattenområden samt anlagda element som utformats, brukats och förvaltats på ett sätt så att biologisk mångfald bevarats och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjats i hela landskapet.

Nordmalings kommun saknar en grönplan.

6.2.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Naturvärden

I plan- och bygglagen anges bland annat att man i planeringen ska ta hänsyn till naturvärden. I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser om en god hushållning med mark- och vattenområden. I 7 och 8 kap. i samma lag finns bestämmelser om skydd av områden och djur- och växtarter.

Artskyddsförordningen (2007:845) reglerar fridlysning av djur och växter, samt vad som gäller för arter som pekats ut av EU som särskilt skyddsvärda, så kallade Natura 2000-arter. Dispens från förbuden i förordningen söks hos länsstyrelsen.

Ekologiska samband

3 och 4 kap. miljöbalken reglerar även ekologiska aspekter genom att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt så långt möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Särskilda skrivningar om just ekologiska spridningssamband saknas dock i miljöbalken.

Strandskydd

Enligt 7 kap. 13–14 § MB omfattas alla sjöar och vattendrag av strandskydd. Generellt omfattar strandskyddet land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Strandskyddet kan både utökas, begränsas eller upphävas, exempelvis i samband med att ett område detaljplaneras. Länsstyrelsen kan ändra gränsen för strandskyddet, både genom att utöka eller minska det.

6.2.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Planförslaget anger att Nordmaling ska ta vara på de kvaliteter som kommunens unika och varierade naturmiljöer har. I Nordmalings vision ingår att planera för att stärka gröna samband samt att utveckla och bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Långsiktigt vill kommunen även bevara och förstärka naturresurser och dess ekosystemtjänster. Detta med fokus på att framför allt skapa attraktiva boenden och andra hälsofördelar för människor.

Majoriteten av den mark som pekas ut för exploatering ligger på naturmark där det även finns kända naturvärden. Vid Lögdeälven inom riksintresse för naturvärden och skyddade vattendrag pekas ett utvecklingsområde för verksamheter ut. Verksamhetsmarken sträcker sig från det befintliga tågspåret och godsterminalen fram till Lögdeälvens strand och älvens mynning till havet. Detta bedöms riskera förstärka barriäreffekten från E4an, järnvägen och den befintlig godsterminalen i Rundvik. Det innebär en förstärkning av den fragmentering av naturen då inga korridorer sparas i mark- och vattenanvändningskartan som spridningsväg mellan naturmarken öster och väster om godsterminalen och det planerade verksamhetsområdet. Verksamhetsmarkens kant går även diktan med natura 2000-området för Lögdeälven. Riksintresset har höga värden. I planförslaget beskrivs området där älven mynnar ut i havet som en värdefull lek- och uppväxtmiljö för flera fiskarter. Även området mellan den befintliga godsterminalen och strandvägen föreslås utvecklas för verksamheter kopplat till godsterminalen vilket överlappar med riksintresset för naturmiljövård. Kommunen föreslår en förändring av avgränsningen för riksintresseanspråket där marken för verksamheten undantas.

Inom riksintresse Järnshälvön pekas två områden ut där besöksnäringen ska utvecklas. Resonemang om hur naturmiljön och riksintresset ska beaktas saknas i beskrivningen av utvecklingsområdena för besöksnäringen, Kråken-Tjäruskär och Klubbhamnen. Områdena är små men syftet med utvecklingen är att öka antalet besökare till platserna vilket kan ge negativ påverkan eftersom slitaget ökar och störningar kan uppstå. Övergripande vägledning för exploatering inom riksintresset kan mildra negativ påverkan.

Inom riksintressena för Lögdeå och Öreälven pekas utveckling av natur- och friluftslivsområden ut. Utvecklingen syftar till att tillgängliggöra älvarna men på ett sätt som tar hänsyn till platsernas naturvärden. Risken för slitage finns även för dessa områden när besökarantalet ökar. Om lämpliga åtgärder vidtas i syfte att bevara naturvärdena på platsen skulle detta kunna innebära viss förstärkning av naturmiljön och att negativ påverkan mildras. Syftet med dessa utvecklingsområden är dock främst att tillgängliggöra miljöerna för allmänheten och öka antalet besökare och inga åtgärder för att stärka naturmiljön föreslås.

I riksintresse Kronören möjliggör planförslaget för byggandet av en ny kanal som ansluter Långviken med Nabbsundet och som då kan användas som paddelled. En bedömning av denna typ av ingrepp behöver utredas vidare. Enligt planförslagets vägledning ska dock höga naturvärden alltid beaktas.

En vindkraftspark, flera utvecklingsområden för natur och friluftsliv, paddelled samt flygplats överlappar alla med natura 2000-områden. Flygplatsen och utvecklingsområden för natur och friluftsliv överlappar även med andra värden så som naturreservat, biotopskyddade områden och nyckelbiotoper. Påverkan på samtliga av dessa skyddade naturmiljöer kommer behöva utredas vidare i kommande planering.

Flygplatsen och tre bostadsområden i Nordmalings tätort (Rödsviksvägen/Sportvägen, Rödsviksvägen och Affärsvägen) överlappar med våtmarker med visst till högt naturvärde. Våtmarker bidrar med flera ekosystemtjänster och är viktiga för biologisk mångfald då de exempelvis är viktiga som livsmiljö för hotade arter. Förlust av dessa miljöer kan ha stor negativ påverkan i flera avseenden. Kommunen ska verka för att skydda de våtmarker som finns men hur eller vilka våtmarker utöver den utpekade

våtmarken Torsmyran framkommer inte. Detta kan innebära att våtmarker inom utvecklingsområdena riskerar att försvinna helt vid exploatering.

Exploatering planeras inom områden för spridningssamband för barrskog och värdeetrakter för inlandsvatten och kustmiljöer. I Rundvik överlappar flera verksamhetsområden med kommunens gröna infrastruktur, bland annat verksamhetsområdet invid befintlig godsterminal som ligger inom både ett barrskogs nätverk och en värdeetrakt för kustmiljö. Även vindkraftsparken mellan Lögdeälven och Leduån ligger till stor del inom barrskogs nätverket. En vindkraftspark tar dock inte all skogsmark i anspråk men innebär störningar som exempelvis höga ljudnivåer. Vindkraftsparken kan därmed innebära negativ påverkan för arter som nyttjar barrskogs nätverket trots att skog sparas vilket kan försvaga sambandet. De fulla effekterna av exploatering i spridningssambanden och värdekärnorna behöver utredas vidare för att konsekvenserna ska kunna bedömas.

Ett antal områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden, pekas ut i planförslagets hänsynslager. Dessa är fokuserade till områden där det finns befintlig bebyggelse vilket möjliggör att behålla och utveckla kommersiell- och offentlig service på landsbygden. Det bedöms som positivt att lägga bebyggelse sammanhållet men det saknas vägledning för hur hänsyn ska tas till naturvärden i dessa områden. Vägledning för LIS-områden om att skydda mark närmast vatten samt säkra korridorer för bland annat djur och växter görs i löptext, vilket är positivt. Dock blir vägledningen svagare då det lätt missas när det inte redovisas bland ställningstaganden.

I mark- och vattenanvändningskartan finns fyra utvecklingsområden för park och grönområde utpekade i Nordmaling, Rundvik och Lögdeå. Parken i Lögdeå överlappar med värdeetrakt för inlandsvatten och de två parkerna i Nordmaling överlappar med varsin våtmark. Åtgärderna i parkerna syftar generellt till att förbättra rekreativvärden för de som besöker parken och inte till att upprätthålla spridningskorridorer genom tätorterna eller stärka den biologiska mångfalden. Inga nya skyddade naturområden föreslås i Mark- och vattenanvändningskartan.

Planens vägledning

Nordmalings kommun planerar inte för att ta fram en grönplan. Detta gör att planförslaget blir viktigt för att vägleda kommande planering så kommunens naturmiljöer bevaras, skyddas och stärks. I planförslaget finns många bra ställningstaganden under flera olika rubriker. Flera av ställningstagandena är snarlika varandra men med nyansskillnader, till exempel under vatten och natur- och friluftsområden där höga naturvärden i hav, kust och skärgård ska överordnas andra intressen och alltid ska beaktas i planering. Detta gör vägledningen något svår att följa. De övergripande ställningstaganden som gäller för exploatering i naturområden i hela kommunen ger dock god vägledning tillsammans med utförliga resonemang i text. I planförslaget beskrivs även om hur ställningstaganden ska genomföras samt vilka värden till exempel våtmarker, spridningssamband och grunda havsvikar har. Bland annat ska den gröna infrastrukturen beaktas vid planering genom att utforma, bruka och förvalta livsmiljöer, strukturer, naturområden, vattenområden samt anlagda element på ett sätt som bevarar och främjar naturvärden, rekreation och ekosystemtjänster. Enligt planförslaget ska spridningskorridorer för djur och växter beaktas och påverkan genom att till exempel fragmentering ska undvikas. Kommunen anger i ställningstagande att skadelindringshierarkin ska tillämpas vid planering och byggande. Med hjälp av hänsynsunderlag som finns att tillgå blir det tydligt var värden finns. Det saknas dock ett övergripande ställningstagande om att utredningar, så som en naturvärdesinventering eller konsultation av ekolog, ska genomföras vid exploatering av naturmark. Ett sådant ställningstagande finns däremot för natur- och friluftslivområden utpekade i mark- och vattenanvändningskartan. Där ska exploatering föregås av bedömning av påverkan på naturvärden. Värden som inte är utpekade i hänsynskarta riskerar att urholkas eller försvinna om utredningar inte görs.

I natur- och friluftsområden utpekade i mark- och vattenanvändningskartan skärps de övergripande ställningstaganden och tydliggör vägledningen ytterligare. Enligt planförslagets ställningstaganden ska

bland annat naturen i natur- och friluftsområden nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt som inte leder till påtaglig skada på naturvärden samt livsvillkor för djur och växter. Exploatering i eller i anslutning till natur- och friluftsområden ska föregås av bedömning av påverkan på naturvärden och behov av eventuella kompensationsåtgärder presenteras.

I ställningstaganden för natur- och friluftsområden finns även ställningstaganden för ekosystemtjänster. Kommunen vill använda sig av skadelindringshierarkin i den fysiska planeringen samt använda naturbaserade lösningar för att utveckla och nyttja ekosystemtjänster, vilket är positivt. Ställningstagandet om att använda naturbaserade lösningar bör även gälla för all exploatering i hela kommunen och inte bara de utpekade natur- och friluftslivsområdena. Naturbaserade lösningar bedöms som en god metod att nyttja i bland annat tätorter för att upprätthålla ekologiska spridningssamband.

Som tidigare beskrivet pekas flera områden ut för exploatering i och i närheten av riksintressen för naturvärden samt natura 2000-områden. I dessa områden anges bland annat ställningstagandet att beslut om exploatering inom dessa områden ska föregås av bedömning av påverkan på naturvärden. Ställningstagandet svarar inte på vilken typ av ingrepp som skulle innebära att exploatering inte får genomföras, till exempel att naturvärden inte får förstöras eller spridningssamband påverkas. Riksintresset för naturvärden ska dock enligt ställningstaganden prioriteras framför riksintresset för friluftslivet om det finns risk för negativ påverkan på naturmiljön vid åtgärder för friluftsliv. Risken för negativ påverkan bedöms därmed minska i bland annat natur- och friluftsområden längs med Lögdeälven och Öreälven. Detta gäller däremot inte vid exploatering för bland annat verksamheter.

Av den exploatering som planeras inom kommunen bedöms flygplatsen och verksamhetsområdet vid godsterminalen innebära störst risk för negativ påverkan på riksintresse och natura 2000. Här ges ställningstaganden att eventuell negativ påverkan ska utreds i senare skede om det blir aktuellt att anlägga flygplats samt att en utredning ska genomföras för att ändra utbredning på riksintresset runt Lögdeälven till förmån för verksamhetsområdet invid godsterminalen. Ställningstaganden om att beakta och minimera negativ påverkan på natur och biologisk mångfald saknas under avsnitten som beskriver flygplats och järnväg under rubriken transportinfrastruktur. De övergripande ställningstaganden gällande att beakta grön infrastruktur och spridningskorridorer gäller dock även dessa områden.

Kommunen ska enligt ställningstaganden ta hänsyn till våtmarker och nyttja dess ekosystemtjänster. Våtmarker pekas även ut i hänsynskarta vilket ger god vägledning om var detta ställningstagande kan vara aktuellt. Skyddet av kommunens våtmarker blir dock svagt då flera exploateringsområden pekas ut på våtmarker så som vid Rödsviksvägen, Sportvägen och Affärsvägen. För dessa områden finns ingen ytterligare vägledning för hur våtmarken ska tas hänsyn till. Risk finns därför att våtmarker och dess värden försvinner eller påverkas mycket negativt i dessa områden.

För att minska påverkan på mark, vatten och arter vill kommunen behålla befintliga naturvärden längs Lögdeälven och Öreälven samt deras biflöden med en 50 meter buffertzona där hyggesfritt skogsbruk uppmuntras. Kommunen ska även verka för plockhuggning framför kalhyggen för att främja och bevara naturvärden i kommunen. Ställningstaganden visar en tydlig riktning för hur kommunen vill att skog ska hanteras vilket bedöms som positivt.

Ställningstaganden som skyddar naturvärden i utpekade LIS-områden saknas. En vagare vägledning ges för LIS-områdena i närheten av riksintresset Lögde älv som kräver särskild omsorg för att bevara sin karaktär vilket kan begränsa ytterligare bebyggelse. I och med LIS-områdenas placering blir vidare utredningar viktiga för att säkerställa att exploateringen sker på ett skonsamt sätt utan att spridningssamband eller höga naturvärden påverkas negativt.

Ett övergripande ställningstagande om att strandskyddet på 100 meter ska bevaras för att säkra naturvärden saknas. Andra ställningstaganden som kan skydda naturvärden inom strandskydd görs i

planförslaget med hänvisning till "Strandskydd i Umeåregionen antaget 2013". Till exempel finns flera ställningstaganden om vattenhantering som även kan ha effekter på bevarandet av biologisk mångfald och naturvärden. I parker och grönområden ska mark som idag utgörs av gräsmattor ses över för att eventuellt omvandlas till ängsmark för att gynna den biologiska mångfalden. Detta är ett tydligt ställningstagande som bedöms ge positiv påverkan på naturmiljön. Ytterligare ställningstaganden för att bevara eller stärka spridningssamband genom tätorterna genom parker och grönområden saknas.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget medföra små till måttligt negativa konsekvenser för miljöaspekten natur. Planförslaget möjliggör för exploatering i flera områden där värdefull natur riskerar att påverkas eller försvinna, till exempel våtmarker samt inom riksintresse för naturvård. I planförslaget visas en medvetenhet om naturvärden och ekosystemtjänster. Flera ställningstaganden ger tydlig vägledning som mildrar effekterna av den påverkan som kan uppkomma vid exploatering. I planförslaget finns också en del svagare ställningstaganden kopplat till bland annat våtmarker och strandskydd. Planförslaget innebär även stora risker för negativ påverkan på värden i flera riksintresseområden. Det innebär risk för att områden med höga naturvärden försvinner i och med exploatering av framför allt flygplatsen och verksamhetsområden vid riksintresseområden där ställningstaganden om att skydda, stärka och bevara är mycket svaga.

6.2.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslag

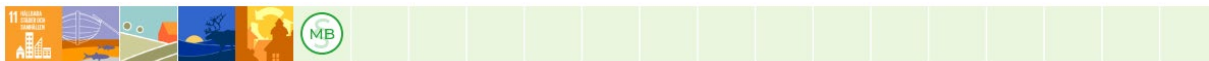
- Förtydliga att ianspråktaganden av naturmark ska föregås av inventering samt konsultation av ekolog och att underlag för att säkerställa bevarandet av höga naturvärden och spridningssamband ska tas fram.
- Lägg till ställningstagande om att naturvärdesinventeringar ska genomföras under de områdesspecifika avsnitten.
- Se över om det finns fler våtmarker som skulle kunna ingå i utpekade områden för sammanhängande område för natur och friluftsliv.
- Det skulle vara positivt om översiktsplanen tydligare lyfter fram hur strandskyddets värden för växt- och djurliv ska hanteras i LIS-områden.
- Lägg till ett övergripande ställningstagande om att strandskyddet på 100 meter ska bevaras för att säkra naturvärden. De utvecklingsområden som berörs av strandskyddet kan även förtydligas under hänsyn i mark- och vattenanvändningskartan. Till exempel som i Rödviksvägen, "Strandskyddet på 100 meter planeras bevaras för att säkra allmänhetens tillgång till vattnet."
- Peka ut utredningsområden för skyddad natur för att öka andelen skyddade områden i kommunen. Detta för att bidra till EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 som bland annat har som mål att skydda 30 procent av EU:s land- och havsmiljöer. Till exempel kan Leduåns mynningsområde och delar av spridningskorridorerna utredas för att skyddas som naturreservat.
- Förtydliga att utveckling av verksamhetsområdet invid godsterminal eller flygplats ska ske med hänsyn till naturvärden så att spridningskorridorerna och höga naturvärden sparas.
- Beskriv tydligt värdet och motivera valet att bygga verksamheter norr om godsterminalen, vilka värden för naturmiljö som kan komma att förloras i och med ianspråktagandet av marken, hur påtaglig skada ska undvikas, samt hur förlust av värden i riksintresse för naturvård, natura 2000-område och strandskydd, vid exploatering invid Lögdeälven ska kompenseras.

- Beskriv och förtydliga hur vårmärkers värden ska tas hänsyn till. Detta är särskilt viktigt i områden där våtmarker riskerar påverkas som vid Rödviksvägen och flygplatsen. Överväg om exploatering av våtmarker är lämpligt.
- Leduåns mynningsområde utgör värdefulla lek- och uppväxtmiljöer för fisk och dess naturmiljö ska bevaras. Lägg till ställningstagande att åtgärder som riskerar att påverka miljöerna negativt ska inte tillåtas. Vilket nu endast står i text i planförslaget.
- Förtydliga att utveckling av natur- och fritidsområden ska syfta till att även förstärka naturvärdena på platsen. Lämpliga utredningar för förstärkningsåtgärder bör tas fram i samband med exploatering.
- Lägg till ställningstagande som finns i text för natur- och fritidsområden: Tillkommande anläggningar kopplat till friluftsliv inom riksintressena ska utformas med stor hänsyn till naturvärdena på platsen.

Fortsatt arbete

- Ta fram ett underlag som beskriver kommunens gröna infrastruktur där kommunens biologiska mångfald samt spridningsvägar synliggörs. Underlaget kan ligga till grund för exempelvis för att kunna peka ut naturreservat eller områden som är särskilt viktiga att värna och stärka. Detta kan göras förslagsvis i en kommunal grönplan eller i ett regionalt samarbete.

6.3 BEBYGGELSE, KULTURMILJÖ OCH LANDSKAP

Kulturmiljö är miljöer som människan påverkat genom tiderna och som därför vittnar om historiska och geografiska sammanhang. Det kan gälla allt från enskilda byggnader eller objekt till stora landskapsavsnitt.

Tidsmässigt kan kulturmiljöer vara allt från förhistoriska lämningar till dagens bebyggelsemiljöer. Kulturmiljön är en viktig del av vårt kulturarv som vi medvetet eller omedvetet förmedlar i form av traditioner, idéer och värden mellan generationer. Kulturarvet bidrar till en stimulerande livsmiljö och är en viktig resurs för rekreation, friluftsliv, turism- och besöksnäring. För att kulturmiljövärden ska bestå är det viktigt att kontinuiteten i miljön upprätthålls, till exempel genom att kulturmiljöers ursprung är fortsatt tydliga och att kopplingar mellan olika tider bevaras.

Begreppet kulturhistoriskt värde definieras i Riksantikvarieämbetets plattform för kulturhistorisk värdering och urval (2015) som "de möjligheter materiella och immateriella företeelser kan ge vad gäller att inhämta och förmedla kunskaper om och förståelse av olika skeenden och sammanhang samt därigenom människors livsvillkor i skilda tider, inklusive de förhållanden som råder idag."

6.3.1 Nuläge

Nordmalings kommun är rik på värdefulla kulturmiljöer från olika tidsepoker. Två områden utgör riksintresse för kulturmiljövård, Olofsfors järnbruk och Hummelholms by. Olofsfors är ett av Sveriges mest välbevarade järnbruk som speglar en bruksmiljö med anor från 1760-talet. Hummelholm representerar en bymiljö i dalgångsbygd av medeltida ursprung med bevarade drag i bebyggelsemönstret och omfattande ängsmarker invid Öreälvens stränder.

Centrala Nordmaling har tidigare varit utpekad som riksintresse för kulturmiljövård. De kulturhistoriska värdena kvarstår trots att skyddet tagits bort. Idag utgör centrala Nordmaling ett exempel på ett sockencentrum med kyrka och marknadsplats som anlades på medeltiden. Kyrkan och dess anslutande byggnader utgör den mer värdefulla kulturmiljön.

Odlingslandskap återfinns i huvudsak i dalgångar intill Öre älv, Lögde älv och Leduån samt invid sjöar. Odlingslandskapet bär på värdefulla kulturmiljöer i Nordmalings kommun och vittnar om landskapets historiska utveckling samt hur det har nyttjats av tidigare generationer.

Nordmalings kulturhistoriskt värdefulla byggnader, så som kyrkor och byggnadsminnen, berättar kommunens historia. Dessa återfinns i både tätorter och landsbygdsområden.

Kommunens samiska kulturarv finns bland annat återspeglad i landskapet där det kan utläsas från spår av hur människor har nyttjat naturen, till exempel renvallar och barktäkter. Vidare finns även samiska fornlämningar i kommunen.

I Nordmalings kommun finns det flertalet registrerade fornlämningar. Majoriteten runt Hummelholm men även vid Nyåker, Norrfors.

6.3.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljöbalken 3 kap 6 § säger att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt som möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Plan- och bygglagen beaktar särskilt värdefull kulturmiljö i den kommunala planeringen. I 2 kap 3 § anges att planering enligt PBL ska ske med hänsyn till bland annat kulturvärden. Om en väsentlig egenskap går förlorad eller om områdets särart eller karaktär väsentligt ändras sker en förvanskning.

För att undvika en förvanskning måste bärande karaktärsdrag, egenskaper och särarter identifieras och pekas ut. Som ett allmänintresse är kulturmiljöperspektivet en central och ibland avgörande aspekt för lämpligheten i att bebygga ett markområde. Särskild hänsyn ska alltid tas till kulturvärdena på platsen. Centralt i den kommunala planeringen är begreppet Särskilt värdefull, som kan gälla enskilda byggnader, bebyggelseområden och allmänna platser. Råd för definition av särskilt värdefull/byggnad/bebyggelse finns angivet Boverkets föreskrifter och råd (BFS 2016:6).

6.3.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Det varierade kulturlandskapet som finns i Nordmaling är en stor kvalitet för kommunen. I planförslaget beskrivs kulturmiljön som en värdefull tillgång som ska vara tillgänglig för alla. Inriktningen är att befintliga markområden som erbjuder bland annat rekreation ska säkras och utvecklas. Ny mark ska även reserveras i strategiska lägen för att kunna erbjuda upplevelse av kulturmiljö på flera platser. Planeringen avser att förstärka utbudet av kultur genom att knyta ihop platser som sammantaget ska skapa ett större värde för besökare. Vidare vill planförslaget se till att värna, vårda och utveckla kulturmiljöer på ett balanserat och långsiktigt hållbart sätt.

I mark- och vattenanvändningskartan beskrivs vilken hänsyn som ska tas till kulturmiljö på de platser där det med dagens kunskap kan vara aktuellt. I text finns sedan värdena som ska bevaras beskrivna. Detta bedöms som god vägledning inför kommande planering.

Riksintresse Olofsfors järnbruk pekas ut som utvecklingsområde för besöksnäringen. En utveckling av Olofsfors hoppas stärka områdets kulturmiljövärden genom exempelvis att inkomster från ökat antal besökare kan bidra till byggnadsvård och utveckling av kulturmiljön. Detta sker i linje med planens utvecklingsinriktning. Dock kan ökad besöksstryck orsaka slitage som kan innebära negativa konsekvenser på kulturmiljön.

Vidare föreslås utbyggnad av industriverksamheter och bostadsområden i direkt anslutning till Olofsfors järnbruk. När moderna inslag tillkommer riskerar detta att påverka brukets kulturhistoriska värden genom att ändra utblickar och uttrycket för kulturmiljön. Med tanke på att det har pekats ut flera utvecklingsområden runt om riksintresset finns risk för kumulativa effekter på kulturmiljövärdet.

Viss utveckling av bostäder och industriverksamhet pekas ut på jordbruksmark. Ny bebyggelse kan ha stor inverkan på landskapsbild och kulturvärden och kan antingen stärka eller förvanska värdena beroende på utformning.

Kommunen ser positivt till eventuell exploatering inom redan utbyggda områden där befintlig bebyggelse finns. Även exploatering inom landsbygd och kustnära områden tillåts. Flera av de befintliga områdena har kulturhistoriska värden kopplat till bebyggelsekaraktär samt värden kopplat till landskapsbild så som kustmiljöer eller samiska kulturmiljöer. Exploatering bör ske med försiktighet och med hänsyn till värdena inom de bebyggda områdena men även till närliggande områden som innehar höga värden.

Planens vägledning

I Nordmalings kommun ska enligt planförslaget alla mark- och vattenområden, byggnader, bebyggelseområden samt den fysiska miljön i övrigt som har historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värden skyddas i största möjliga mån mot åtgärder som påtagligt kan skada dessa värden. Detta mål återspeglas dock inte i de övergripande ställningstagandena för kulturmiljö där fokus ligger på att tillgängliggöra kulturmiljön. Det saknas ställningstaganden kopplat till att skydda och bevara miljöer och byggnader.

Kommunen har som ambition att ta fram ett nytt kunskaps- och planeringsunderlag för kulturmiljöer och dess värden. När detta ska vara framtaget är inte specificerat vilket innebär viss risk att det dröjer innan det är på plats. Fram tills nya underlag finns på plats kommer kommande planering att styras genom planförslaget vilket gör det extra viktigt att ställningstaganden ger god vägledning för både beskrivna och ej beskrivna kulturmiljövärden. Flera samiska kulturarv är idag inte beskrivna vilket gör att dessa har en större risk att påverkas. I översiktsplanen finns en rad ställningstaganden kopplat till kulturmiljö och landskapsbild. Det finns även resonemang om vikten av bevarandet av kommunens kulturmiljöer där några kända är övergripande beskrivna.

Byggnadsantikvarisk kompetens bör enligt planförslaget konsulteras vid bedömning av exploatering i eller vid riksintressen för kulturmiljövärden samt Nordmalings centrum, Järnesklubb och Kråken-Tjäruskär. Det är positivt att planen lyfter att antikvarisk kompetens ska tillfrågas vid planering i dessa miljöer. Utöver dessa platser finns det dock fler platser inom Nordmalings kommun som bedöms som värdefulla kulturmiljöer med höga värden så som byggnadsminnen, fornlämningar och naturminnen.

Det finns troligen flera samiska fornlämningar och kulturmiljöer som inte är dokumenterade. De övergripande ställningstagandena under avsnittet kulturmiljö i översiktsplanen ger svag styrning för hur dessa övriga värden ska skyddas vid eventuell exploatering. Risken finns därför att värdefull information inte inhämtas vid förändringar och att områdets värden inte blir kända som gör att hänsyn därmed inte tas vid bebyggelse utanför utpekade områden. Detta kan bli en särskilt stor risk i områden som pekats ut som befintlig bebyggelse så som landsbygden där kommunen ser positivt på exploatering.

Kulturmiljö ska i enlighet med förslaget ses som en resurs och så långt som det är möjligt tillgängliggöras för alla. Att tillgängliggöra kommunens hela historia för allmänheten ses som positivt. Risk finns dock för ökat slitage på platser och miljöer vilket är något som planförslaget bör hantera.

Nordmalings landskap i form av älvarna, kusten och åarna ska beaktas. Vidare ska åtgärder som bidrar till att hålla odlingslandskapet öppet uppmuntras. De olika landskapstyperna och dess värden finns beskrivet vilket underlättar för kommande planering. Vilka värden som är särskilt viktiga att beakta och bevara bör förtydligas i planförslaget gällande älvarna, kusten och åarna. Det samiska kulturlandskapet har inte beskrivits djupgående då underlag saknas. Detta bör kompletteras i kommande kunskapsunderlag.

Samlad bedömning

Sammantaget innebär planförslaget måttliga till små negativa konsekvenser för bebyggelse, kulturmiljö och landskap i jämförelse med nuläget. Kulturmiljön riskerar att påverkas negativt vid exploatering i eller vid det som pekats ut som värdefulla kulturmiljöer då ställningstaganden är vaga kring hur miljöerna ska behandlas. Erforderliga underlag saknas för att i nuläget kunna göra bedömningen av var det är lämpligt att ny bebyggelse lokaliseras utan att påverka höga och känsliga värden. Det finns därmed en risk för att dessa värden urholkas. Inom kommunen kommer troligen ingen större bebyggelse ske utanför utvecklingsområdena. Detta gör att risken för påverkan på andra kulturmiljöer låg. För utvecklingsområdena där ny bebyggelse planeras är det tydligt om hänsyn till kulturmiljö behöver tas och vilka karaktärer som är viktiga att bevara. Detta ger god vägledning för kommande utveckling. Ställningstaganden som syftar till att bevara och stärka kulturmiljö utanför utvecklingsområdena saknas. Föreslagna åtgärder kan minska de negativa konsekvenserna av planförslaget.

6.3.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

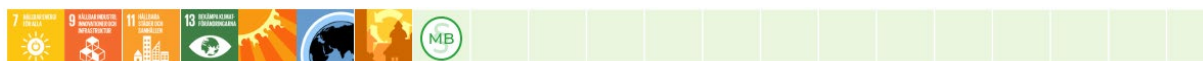
Planförslag

- För verksamhetsutvecklingen i anslutning till Olofsfors är det bra att hänvisa var verksamheter med skymmande varor eller partihallar ska ligga så att de inte påverkar riksintresset.
- Planförslaget bör kompletteras med ställningstagande att erforderliga utredningar ska genomföras vid förändringar i eller vid känsliga eller värdefulla kulturmiljöer inför exploatering.
- För de platser och miljöer som tillgängliggörs bör en plan tas fram som ser till att skydda kulturmiljön eller lämningen mot slitage.
- Planförslaget bör beskriva hur kommunen planerar att hantera eventuella kumulativa effekter kopplat till den planerade utvecklingen. Det är särskilt viktigt kopplat till påverkan på riksintresset Olofsfors järnbruk.
- Förtydliga vilka värden för älvar, kust och åar som ska beaktas för att ge ett bättre skydd för dessa landskapstyper.
- Klimatanpassningar genom förebyggande underhåll på värdefulla byggnader som beskrivs i text bör även lyftas som ett ställningstagande.

Fortsatt arbete

- Tydliggör vad som ska genomföras följande mandatperiod i samband med kommande planeringsstrategier, exempelvis när kunskaps- och planeringsunderlag för kulturmiljöer ska vara framtaget samt vilka åtgärder som ska genomföras.
- Kommande kunskaps- och planeringsunderlag för kulturmiljöer bör även innefatta samiskt kulturarv i form av lämningar och miljöer.

6.4 KLIMATPÅVERKAN

Utsläpp av växthusgaser till atmosfären ger upphov till negativ klimatpåverkan som påverkar hela vår planet. FN:s klimatpanel (IPCC) har slagit fast att klimatet håller på att förändras utöver den naturliga variationen och att denna förändring beror på mänsklig påverkan. Det handlar om att människan med sina utsläpp av växthusgaser, framför allt koldioxid, förstärker den naturliga växthuseffekten. Detta kommer att leda till en höjning av jordens medeltemperatur som över tid innebär ett förändrat klimat med drastiska följder för människor, djur och växter.

All ny bebyggelse eller exploatering samt olika typer av markanvändning medför utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet. Hur omfattande utvecklingen är och var i kommunen den sker är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid bedömningen av planens klimatpåverkan.

6.4.1 Nuläge

År 2021 släppte Nordmalings kommun ut ca 46 000 ton koldioxidekvivalenter¹ där majoriteten av växthusgasutsläppen kommer från transporter, 54 procent. Jordbruk och arbetsmaskiner (skogsbruk ej inkluderat) utgör 17 respektive 12 procent av de totala utsläppen.

I Nordmaling och Rundvik finns det cykelvägar samt en gång- och cykelbro över Lögdeälven som möjliggör gång- och cykelresor mellan tätorterna. I övrigt saknas ett cykelvägnät i kommunen vilket gör att cyklister och gångtrafikanter är förpassade till vägrenen.

Det finns tillgång till buss- och tåglinjer som möjliggör resor inom samt till och från kommunen.

Majoriteten av kommunen består av naturmark, främst skogsmark, som har potential att binda kol. Det finns även ett flertal våtmarker som har en viktig funktion som kolsänka.

I kommunen finns två områden som utgör riksintresse för energiproduktion enligt 3 kap. 8§ miljöbalken. Riksintressena är utpekade för vindkraft där ett av riksintressena har en pågående produktion, och det andra har ännu inte byggts ut. Vindkraft är det kraftslag som står för den största elproduktionen i kommunen. Andra kraftslag med mindre elproduktion är vattenkraft och solkraft. Idag producerar kommunen mer el än vad som används och som då exporteras.

Industrin är den sektor som har störst energianvändning i kommunen och står för 43 % (156 GWh) av den totala energianvändningen.

Totalt utgör förnybara bränslen 74 % av den totala bränslemixen, där den fossila andelen uteslutande utgörs av oljeprodukter.

Kommunen har en återvinningscentral som ligger i Nordmalings centralort.

6.4.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Under FN:s klimatkonferens i Paris 2015 slöts ett internationellt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Huvudsyftet med avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser. För att leva upp till Parisavtalet har Sverige sedan 2017 antagit ett klimatpolitiskt ramverk som bland annat innefattar de nationella klimatmålen. Ramverket säger att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären och därefter nå negativa utsläpp. För att detta ska vara möjligt behöver utsläppen jämfört med år 1990 ha minskat med 63% till år 2030 och minst 75% år 2040.

¹ Nationella emissionsdatabasen

All planläggning ska ta hänsyn till miljö- och klimataspekter enligt plan- och bygglagen (2010:900) 2 kap. 3§. Både klimatanpassning och minskad klimatpåverkan ingår i begreppet klimataspekter. Minskad klimatpåverkan handlar om att bromsa eller stoppa dessa förändringar på lång sikt. För minskad klimatpåverkan kan det i översiktsplaneringen innebära att utveckla strukturer som gynnar resurssnåla transporter, minimerar utsläpp av föroreningar och växthusgaser samt minskar energianvändningen.

6.4.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Hållbarhet ska utgöra stommen för kommunens utveckling och genomsyra alla övriga fokusområden. För den miljömässiga hållbarheten i översiktsplanen innebär det bland annat att planera för begränsad klimatpåverkan. Däremot saknas tydliga mål om hur mycket kommunen ska reducera sina utsläpp och till när. För att nå Sveriges klimatmål behövs en bred förankring inom kommunen och dess organisation som kan visa på vilken riktning kommunen ska ta för att minska klimatpåverkan.

I förhållande till kommunens storlek är det en liten del naturmark som tas i anspråk för bebyggelse. All markförändring och den materialåtgång som behövs vid ny bebyggelse bidrar till utsläpp av växthusgaser. Detta gäller särskilt när naturmark exploateras då möjligheten att binda kol försvinner samt att markförändringen innebär utsläpp av växthusgaser. Det markanspråk som planförslaget föreslår behöver därför vara väl avvägt. Eftersom det saknas beskrivningar av omfattningen på ny bebyggelse i planförslaget går det inte att förstå hur stor planöverberedskapen för verksamheter och bostäder är. För bostäder finns en utbyggnadsordning som syftar till att bäst lämpad mark ska tas i anspråk först. Enligt utbyggnadsordningen ska redan detaljplanerade områden prioriteras och områden i nära anslutning till befintlig infrastruktur och VA därefter. Detta ger viss vägledning för vilken mark som bättre lämpar sig för exploatering. Med dessa prioriteringsordningar mildras risken för utsläpp från exploatering av naturmark genom att säkerställa att exploateringsutvecklingen sker vid befintlig infrastruktur som därmed inte behöver byggas ut ytterligare. Detta begränsar klimatpåverkan.

Föreslagna bebyggelseområden för bostäder och verksamheter ligger i attraktiva lägen i anslutning till tätorterna, rekreation och infrastruktur. Detta kan minska transportbehovet och gynna gång- cykel och kollektivtrafik samt lokala utflyktsmål. Planerad utbyggnad av gång- och cykelbana bidrar ytterligare att skapa attraktiva lägen i tätorterna.

Utanför tätorterna finns fem serviceorter utpekade i mark- och vattenanvändningskartan vilka ska skapa attraktiva lägen på landsbygden. Dessa utpekade orter kan möjliggöra en mer samlad bebyggelse även utanför de mer centrala utvecklingsområdena och bidra till en mer hållbar bebyggelseutveckling genom till exempel minskat transportbehov.

Planförslaget möjliggör för hållbart resande och transport. Bland annat pekas viktiga inomkommunala och regionala vägstråk ut med ställningstagande om att främja etablering av laddinfrastruktur på strategiska platser samt förbättrade möjligheter att tanka fossilfria drivmedel. Styrningen gör det möjligt för boende i tätort och på landsbygden samt näringslivet att välja mer hållbara resesätt.

I planförslaget pekas även yta ut för utbyggnad verksamheter i anslutning till godsbangården i Rundvik vilket möjliggör för fossilfria transporter på järnväg. Detta bedöms kunna bidra till att begränsa klimatpåverkan.

Flyget står för en omfattande klimatpåverkan med kraftigt växande utsläpp på global nivå. Planförslaget pekar ut ett utredningsområde för flygplats på ett stort naturmarksområde där det finns flera större våtmarker som bland annat fungerar som kolsänka. En etablering av flygplats skulle innebära stora koldioxidutsläpp från markomvandling, byggnation, material och framtida flygtransporter. Genom att ge plats för en flygplats riskerar även tågets konkurrenskraft att minska mot inrikesflyget vilket skulle kunna leda till ytterligare ökade utsläpp av växthusgaser. Detta motverkar kommunens planering för hållbart resande med fossilfria transporter.

I Nordmalings kommun väntas energibehovet öka med cirka 11 procent de närmsta tio åren då kommunen förväntas växa i antal hushåll och verksamheter. Främsta anledningen är ökade industrietableringar och utbyggnaden av laddstationer. Kommunen producerar och nyttjar i dagsläget till största del förnyelsebar energi och ska i kommande planering verka för att underlätta för storskalig förnyelsebar energiproduktion. I mark- och vattenanvändningskartan finns två områden av riksintresse för vindbruk utpekade. Ytterligare tre platser för vindkraftsproduktion finns utpekade. Platser för annan typ av förnyelsebar energiproduktion finns inte utpekade.

Planens vägledning

Kommunen ska verka för att skydda våtmarker bland annat för dess många ekosystemtjänster, till exempel dess funktion som kolsänka. Enligt ett ställningstagande ska kommunen ta hänsyn till ekosystemtjänster i den fysiska planeringen och specifikt kopplat till just våtmarkers ekosystemtjänster. Dock pekas flera utvecklingsområden ut på kända våtmarker utan ytterligare ställningstaganden om att beakta eller kompensera dessa vid exploatering.

I planförslaget ges god vägledning för förnyelsebar energi då specifika områden för produktion pekas ut, samt att ställningstaganden som beskriver att kommunen ska underlätta för etablering av förnybar storskalig elproduktion anges. Kommunen ska även ta fram en energiplan. Planförslaget har flera ställningstaganden om förnyelsebar energi på både övergripande nivå, som att kommunen är positiv till solcellsanläggningar, till ställningstagande på en mer detaljerad nivå till exempel att ge vägledning för solenergi i detaljplaneskede. Fokus ligger främst på vindkraft där flera ställningstaganden om hur vindkraftsparker ska uppföras finns.

Kommunen kan med bland annat hjälp av den fysiska planeringen verka för en rättvis klimatomställning. Nordmalings landsbygd och tätorter har olika klimatpåverkan och möjligheter att minska denna. Det gäller till exempel transporter, energiproduktion, skogs- och lantbruk och industri eller annan typ av näringsliv med stor inverkan på klimatet. Det finns även en social aspekt att ta hänsyn till när det kommer till rättvis klimatomställning. Planförslaget ger god styrning för en rättvis omställning genom utpekande av serviceorter, utveckling av gång- och cykelväg, utveckling av laddinfrastruktur, samt planering för attraktiva boenden nära kollektivtrafik och tillgång till robust och upprustad infrastruktur av IT och telekommunikation. Industriverksamheter är planerade i nära anslutning till järnväg för mer hållbara transportalternativ som ger näringslivet möjlighet till omställning.

Avfallshantering och cirkulära flöden är ytterligare något som påverkar koldioxidutsläppen. Genom att bland annat minska avfallsmängderna och öka återvinningen kan miljöpåverkan från avfall minska. Det övergripande målet i kommunen är att förebygga att avfall uppstår. Avfallet ska återanvändas, material- eller energiåtervinnas eller slutligen deponeras. Vidare ges ställningstagande för avfallshantering vid detaljplanering samt att avfallsinsamlingsplatser ska vara fastighets- eller kvarternära. Dessa ställningstaganden kopplas tydligt till regionala avfallsmål.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttliga till små negativa konsekvenser. I planförslaget ges vägledning och flera ställningstaganden som på sikt har förmågan att bidra till minskad klimatpåverkan, bland annat genom att skapa närhet till olika funktioner i vardagslivet och möjliggöra för transportmedel med mindre klimatpåverkan. Däremot saknas tydliga mål om minskad klimatpåverkan som kopplar till de nationella och globala klimatmålen. Det finns även risk för en överberedskap i utpekad yta för utveckling av bostäder och verksamheter där delar av ytan är på naturmark. Det pekas också ut ett utredningsområde för flygplats vars utbyggnad och verksamhet skulle ha stor negativ klimatpåverkan. Om tydliga klimatmål sätts, en klimatplan för kommunen tas fram, att ställningstaganden som minskar klimatpåverkan skärps samt att utveckling av flygtrafik inte sker skulle planförslagets konsekvenser kunna begränsas.

6.4.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslag

- Beskriv hur många bostäder som ska tillkomma inom varje område som pekats ut i mark- och vattenanvändningskartan. På så sätt blir det lättare att avgöra om ytan som pekats ut är i proportion till bostadsmål och behov. Då kan en bedömning göras om all planerad markomvandling som genererar koldioxidutsläpp är nödvändig.
- Redogör för hur mycket verksamheter som är prognostiserade att etableras i kommunen samt dess ytbehov. På så sätt blir det lättare att avgöra om ytan som pekats ut är i proportion till behovet.
- Förtydliga hur förlusten av kolsänkor samt tillkommande utsläpp vid exploatering ska kompenseras för.
- Utveckla resonemang kring återskapande och restaurering av våtmarker som klimatåtgärd.
- Komplettera planförslaget med ställningstagande och resonemang kring verksamhetsområdets klimatpåverkan och möjlighet till samverkan med avseende på exempelvis spillvärme och nyttjande av restprodukter.
- Komplettera planförslaget med ställningstagande om att hållbara och/ eller klimatsmarta material ska användas vid byggnation. Det är även önskvärt med ett resonemang kring hur klimatpåverkan under byggskedet ska minska.

Fortsatt arbete

- För att visa hur kommunen ska bidra till det nationella miljömålet att begränsa klimatpåverkan bör kommunen anta mål för minskade klimatutsläpp som går i linje med Agenda 2030 och parisavtalet. Detta kan göras inom exempelvis en klimatstrategi eller kommande energiplan. Det är även positivt att ha en tydlig uppföljningsplan med åtgärder för om målen inte har uppnåtts inom utsatt tid. Uppföljning bör ske regelbundet.
- I kommande energiplan eller vindkraftsplan kan platser för andra typer av förnyelsebar energiproduktion med fördel pekas ut. Detta för att ge vägledning om hur och var kommunen vill utveckla förnyelsebar energiproduktion.
- Uppdatera kommunens kollektivtrafikplan 2018–2021 för att säkerställa attraktiva boendemiljöer och tillgänglig kollektivtrafik.

7 SOCIALA KONSEKVENSER

7.1 HÄLSA OCH LIVSMILJÖ

Vid planläggning ska områden och bostäder planeras så att de bildar en god livsmiljö samt främjar en god hälsa för människor som lever och verkar inom området. Tre aspekter som påverkar hälsan är rekreation, buller och luftkvalitet. Rekreation är ett vitt begrepp men i denna HKB avses den typ av rekreation som äger rum i gröna utomhusmiljöer såsom friluftsområden, parker samt sjöar och vattendrag. Det kan röra sig om allt från vardagsrekreation som hundpromenader eller joggingturer till längre vandringar, fiske och paddling eller mer sociala aktiviteter såsom picknick och umgänge i naturområden. För att ett rekreativområde ska fungera som en avkopplande miljö finns det krav på kvaliteter såsom ostördhet, tillgänglighet samt vackra och omväxlande miljöer.

Buller definieras som oönskat ljud och bedömningen av vad som är buller är således individuell. I Sverige utgör trafikbuller den vanligaste källan till bullerstörningar. Även verksamheter eller andra aktiviteter kan ge upphov till störningar. Buller påverkar människans hälsa och välbefinnande och kan orsaka sömnstörningar och öka risken för att drabbas av exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes.

Luftföroreningar kan ge både korttids- och långtidseffekter. Med korttidseffekter avses effekten av en kortvarig hög exponering vilket kan öka risken för hjärt-kärlsjukdomar samt astma och andra lungsjukdomar. Med långtidseffekter avses effekten av att dagligen utsättas för partiklar vilket kan bidra till uppkomst av sjukdomar som exempelvis cancer. Det finns inga lägsta tröskelnivåer identifierade för hälsorisker från luftföroreningar, vilket innebär att effekter kan uppstå redan vid låga föroreningshalter. Alla sänkningar av föroreningshalter är således positiva ur hälsosynpunkt. Med luftföroreningar avses sådana ämnen och föroreningar som är skadliga för människors hälsa, naturen eller kulturmiljön. I detta avsnitt behandlas i första hand kvävedioxid (NO_x) och partiklar (PM10) eftersom miljökvalitetsnormerna för dessa är svårast att klara.

7.1.1 Nuläge

Bullernivåerna i kommunen antas vara förhållandevis goda. I tätorterna, längs med större transportvägar och järnväg kan bullerstörningar förekomma i anslutning till transportinfrastrukturen, framför allt väg E4, Botniabanan men också i anslutning till verksamheter. Det saknas dock kommunövergripande underlag som beskriver bullernivåerna i Nordmalings kommun.

Luftkvaliteten antas vara god i och med att kommunen till största del täcks av naturmark. Det saknas dock kommunövergripande underlag för luftkvaliteten. Luften i Nordmaling kan tänkas påverkas både av lokala utsläppskällor och av långväga föroreningar som transporteras dit. Det finns därför risk för sämre luftkvalitet längs med större vägar som går genom kommunen samt i Nordmaling tätort och Rundvik.

De luftföroreningar som är vanligast i tätorter är kväveoxider (NO₂) och partiklar (PM10). I stadsmiljö orsakas dessa föroreningar oftast av utsläpp från vägtrafiken. Båttrafiken och vissa typer av verksamheter bidrar även till utsläpp av luftföroreningar.

Rekreation och friluftsliv är viktigt för människors hälsa och välmående. I Nordmaling finns två riksintressen för friluftslivet, Lögdeälven och Öreälven. Älvarnas värde ligger i de rikt varierande naturmiljöerna och möjligheten att uppleva dessa via vandring eller andra aktiviteter så som paddling, fiske eller ridning.

Den rika tillgången till natur, vatten och kust är stora tillgångar sett till kommuninvånarnas rekreativsmöjligheter och tillgång till en meningsfull fritid. Då kommunen på sina håll är glesbefolkad finns det ingen ort där avståndet till grönska och natur är betydande. I och nära tätorterna finns flera viktiga områden för närrekreation, exempelvis Puttes väg, Kärleksudden och Skjutbaneberget i Nordmalings tätort, Rundviks motionsspår och Hallberget i Rundvik.

I kommunen finns fem idrottsplatser för bland annat fotboll och basket.

7.1.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Vid bedömning av påverkan på rekreativsmöjligheter analyseras planen utifrån till exempel Boverkets rekommendationer för tillgänglighet till bostadsnära natur, Boverkets riktlinjer i Planera för rörelse! Samt i Friyta för lek och utevistelse för förskolor och skolor. Hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § och 2 kap 3 § p 2 kommer även att bedömas, se avsnitt 4.1.2 . Planförslagets påverkan kopplat till folkhälsopolitiska mål med fokus på mål 5 samt Sveriges friluftlivspolitiska mål ligger även till grund för bedömningen, se avsnitt 4.2.4 och 4.2.5.

Miljö kvalitetsnormer, MKN, för luft är antingen så kallade gränsvärdesnormer för föroreningsnivåer i utomhusluft som inte får överskridas, eller så kallade målsättningsnormer som ska eftersträvas. De flesta miljö kvalitetsnormerna för luftkvalitet är gränsvärden som ska följas och som inte får överskridas. Detta gäller till exempel partiklar och kväveoxider.

År 2021 tog WHO (Världshälsoorganisationen) fram riktlinjer på att det årliga medelvärdet för PM_{2,5}-koncentrationen utomhus inte bör överstiga 5 µg/m³ och att det årliga medelvärdet för kvävedioxid inte bör överstiga 10 µg/m³. Riktlinjerna är rekommendationer till medlemsstaterna och inte juridiskt bindande, men ger ett viktigt underlag för arbetet med att minska luftföroreningarna och samtidigt ta itu med klimatförändringarna.

Enligt rådande förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216) bör buller från spårtrafik och vägar inte överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden. För bostadsbyggnader om högst 35 kvadratmeter är riktvärdet för ekvivalentnivån vid fasad i stället 65 dBA (regler om maxvärde saknas). Reglerna ska tillämpas för ny bebyggelse. För äldre och befintlig bebyggelse kan andra riktvärden gälla bland annat som frifältsvärden angivna enligt infrastrukturpropositionen (1996/97:53) eller som åtgärdsnivåer satta enligt praxis i tillsynsärenden.

7.1.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Planens vision är att i planeringen skapa förutsättningar för en god hälsa genom att bevara och utveckla tillgången till natur- och rekreativsmiljöer samt säkerställa goda gång-, cykel- och kollektivtrafikmöjligheter till viktiga målpunkter.

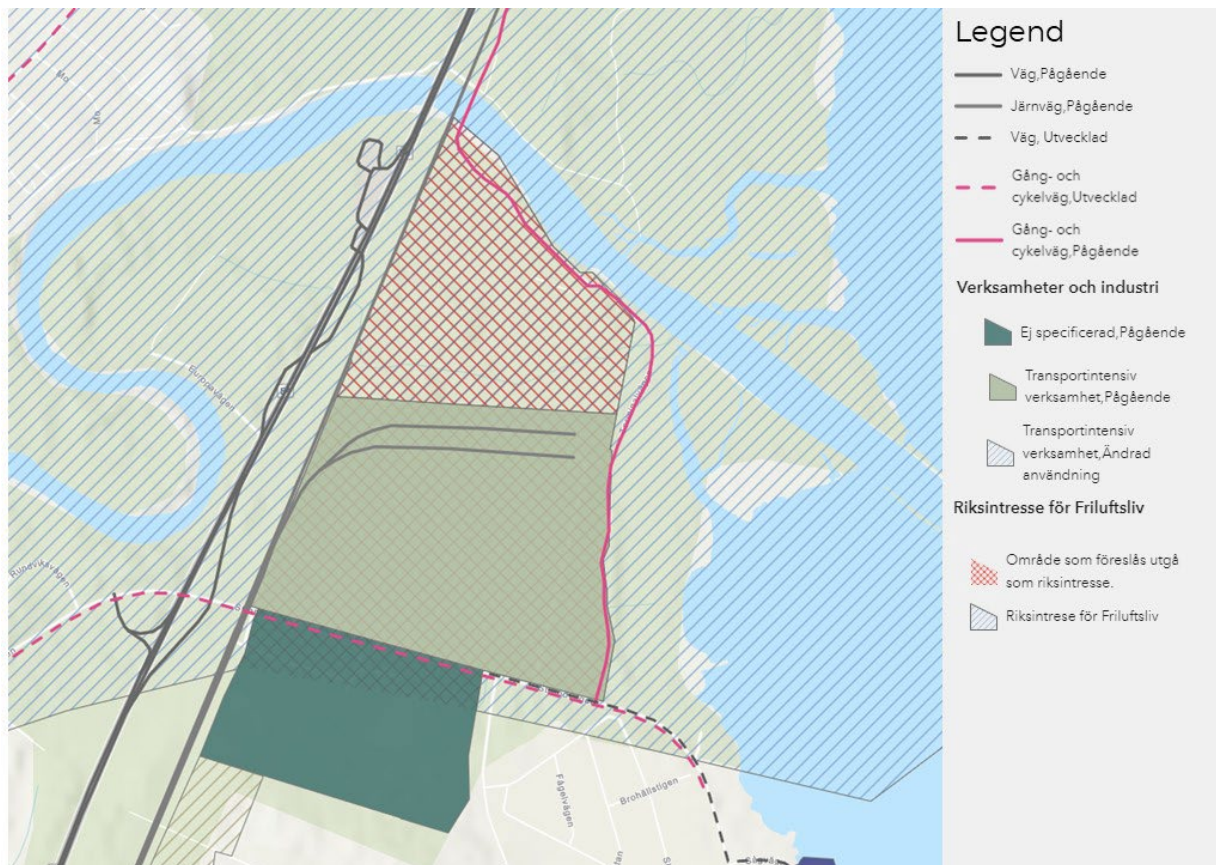
Planförslaget föreslår främst bebyggelse i centralorten Nordmalings tätort, Rundvik och i Olofsfors. Både luftkvaliteten och ljudnivåer är generellt goda i kommunen och invid dessa orter. Ljutföroreningar finns idag i närheten av industriverksamheter och transportinfrastruktur. Planförslaget föreslår bebyggelse invid E4an invid Nordmalings tätort, Norr om E4an vid Nordmalings ridklubb och Utsikten samt söder om E4an vid Bäckvägen. Planförslaget föreslår även bostäder längs med Rödsviksvägen. Detta innebär en ökad risk för fler boendemiljöer med höga ljudnivåer vilket kan komma att påverka människors hälsa negativt. Eftersom det inte framgår av planförslaget hur många bostäder som föreslås i respektive område samt var dessa bostäder ska placeras inom det utpekade området är det inte möjligt att bedöma omfattningen av eventuell påverkan.

Planförslaget möjliggör även för många nya verksamheter vilket i flera fall, beroende på vilka verksamheter som etableras, kan komma att innebära ökade störningar. Främst för rekreatiomsområden men även boendemiljöer i Rundvik där nya bostäder planeras i anslutning till ett föreslaget verksamhetsområde. Även utveckling av bostäder i Rundvik centrum kan påverkas av buller från verksamheter.

Översiktsplaneföreslaget möjliggör även för utbyggnaden av en ny flygplats norr om E4an ca en mil ifrån Nordmalings tätort och i närheten av serviceorten Håknäs. Om flygplatsen byggs ut innebär detta stor risk för ökade störningar i rekreatioms- och friluftslivsområden samt boendemiljöer. Främst i form av höga ljudnivåer. Omfattningen och konsekvensen av störningen beror på hur omfattande trafiken blir samt var inflygningen planeras ske.

De flesta områden som föreslås tas i anspråk för bebyggelse består idag av skogs- eller naturmark och kan innehålla rekreatiomsvärden. Tillgången till rekreatiomsområden bedöms fortsatt generellt som god. I Rundvik tas en stor del av grönområdet i väster om befintliga boendemiljöer i anspråk av nya verksamheter. En del av området, där det idag finns ett motionsspår, sparas som en buffertzon mellan de nya industrierna och befintliga bostäder. Upplevelsen i dessa områden kan komma att förändras avsevärt beroende på vilka verksamheter som anläggs samt hur de utformas.

Utvecklingsområdet för verksamhet norr om befintlig godsterminal vid Rundvik, samt området mellan den befintliga godsterminalen och strandvägen som föreslås utvecklas för verksamheter, riskerar att påverka riksintresset för friluftsliv, naturvård och skyddande vattendrag vid Lögdeälven negativt. Kommunen vill ändra utbredningen av riksintresset för friluftsliv och riksintresset för naturvård för att inte överlappa med utvecklingsområdet för verksamheter. Kommunen anser att det allmänna intresset av att utveckla verksamhetsområdet för att dra nytta av godsterminalen är stort och föreslår därför en förändring av avgränsningen för riksintresseanspråket, se Figur 12. Detta skulle minska markanspråket för friluftslivet ända ut mot Lögdeån. Området är idag delvis redan ianspråktaget av den befintliga godsterminalen och består till stora delar av ung skog. Denna förändring och ytterligare ianspråktagande av mark innebär en negativ påverkan på riksintresset för friluftsliv och värden för rekreation då det riskerar minska de lokala upplevelsevärdena i området ända fram till vattenrummet, skapa mer störning och öka den barriäreffekt som väg E4 och Botniabanan har idag. Enligt kommunens ställningstagande ska hänsyn tas till friluftslivet genom att krav ställs för att säkerställa förflyttningar över infrastruktur. Eftersom markanspråket för planerat verksamhetsområde och befintlig godsterminal tar hela grönområdet väster om Terminalvägen i anspråk och exempelvis inte lämnar en grön korridor längs med älven och Terminalvägen kan det inte säkerställas att eller hur passager kommer att tas hänsyn till. Översiktsplanen saknar beskrivning av värdet som kan förloras vid en etablering av verksamheter vid godsterminalen och föreslår inga kompensationsåtgärder för ianspråktagandet av marken. Användningen av området samt dess betydelse för friluftslivets värden behöver utredas. Det går inte att i detta skede utesluta att påtaglig skada inte kan ske på riksintresset.

Figur 12. Förslag till justering av gränsen för riksintresset för friluftsliv. Källa: Nordmalings kommun, skärmbild från den digitala översiktsplanen.

Planens vägledning

Översiktsplanen visar på medvetenhet kring att föreslagna bebyggelse i lägen kring E4an, Botniabanan och verksamheter samt utveckling av flygplatsen innebär risk för bullerstörningar och negativ påverkan på människors hälsa. Planförslaget anger att frågan behöver utredas i kommande skeden för att säkerställa en god miljö vilket är positivt men det går inte att avgöra i vilken omfattning eller grad påverkan kan komma att ske. I ställningstagandet för buller ska utredningar genomföras samt förslag på åtgärder tas fram för att säkerställa att riktvärden inte överskrids. I löptexten i beskrivningarna för respektive utvecklingsområde finns i flera fall skrivningar om att hänsyn ska tas till buller från industri, trafik eller verksamheter vilket är positivt. Det saknas även ett generellt ställningstagande om att säkerställa en god eller hälsosam ljudnivå i boendemiljöer och rekreationsområden. Detta innebär en ökad risk att fler boende ändå utsätts för ohälsosamma bullernivåer. Det borde finnas goda möjligheter att säkerställa goda ljudnivåer i boendemiljöer i Nordmaling. Det är positivt att planförslaget har ett ställningstagande om att den goda luftkvaliteten ska bibehållas i kommunen.

I området utsikten, föreslås bostadsbebyggelse blandat med verksamheter. Störande och farlig verksamhet ska dock ej blandas med bostäder. Vidare har kommunen ett ställningstagande att miljöfarliga verksamheter inte ska tillåtas i områden där det finns risk för negativ påverkan på människors hälsa eller säkerhet. Känslig markanvändning, exempelvis bostäder och förskole- och skolverksamhet, ska heller inte tillåtas i anslutning till miljöfarliga verksamheter om det finns risk för negativ påverkan på människors hälsa. Detta bedöms begränsa och minska risken att de verksamheter som etableras i utsikten inte påverkar människors hälsa negativt.

Även om bebyggelse i tätorterna tar skogsområden i anspråk, vilket bedöms påverka rekreativvärden och tillgången till rekreativområden negativt, föreslår planförslaget också förstärkning av rekreativvärden och möjligheten att nyttja befintliga områden. I grönområden i och nära Nordmaling och Rundvik ges flera ställningstaganden och flera åtgärder pekas ut som syftar till att stärka befintliga rekreativvärden. I Nordmalings tätort ska exempelvis siktlinjer mot vattnet öppnas upp och nya utegym placeras vid Skjutbaneberget, Puttesväg och Kärleksudden. Att ta ner träd för att öppna upp siktlinjer kan dock även leda till förlust av rekreativvärden om exempelvis vindpåverkan ökar. Värdefulla grönområden i Nordmalings tätort och Rundvik ska i möjligaste mån bevaras och bebyggelse ska ske med stor hänsyn till friluftsvärden i Kärleksudden. Flera besöksanläggningar och utvecklande av paddlingsleder föreslås vid kusten.

Lögdeälven och Öreälven är utpekade i utvecklingsinriktningen som *Sammanhängande område för natur och friluftsliv* och tre prioriterade områden för utveckling av friluftslivet är utpekade i mark- och vattenanvändningskartan där exempelvis ställplatser för husbilar och campingplatser för det rörliga friluftslivet kan tillkomma. Flera bra riktlinjer för älvarna återfinns i löptext, men saknas under ställningstaganden, det saknas även en beskrivning av viljeinriktningen för älvarna under utvecklingsinriktningen vilket försvagar vägledningen. Två utvecklingsområden för friluftsliv längs med Öreälven i höjd med Torrböle överlappar även ett rastbetesområde för rennärning, se avsnitt 8.1.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för måttligt negativa konsekvenser för människors hälsa och livsmiljö. Planförslaget möjliggör för en ny flygplats samt bebyggelse i områden i närheten av transportinfrastruktur och verksamheter vilket kan innebära att fler människor utsätts för störningar än idag, främst bullerstörningar men även luftföroreningar kan öka. Viss vägledning för att begränsa negativ påverkan finns. Planförslaget tar skogs- och rekreativområden i anspråk för bebyggelse i närheten av tätorter vilket minskar tillgången till rekreativområden. Planförslaget innebär en negativ påverkan på riksintresset för friluftsliv vid Lögdeälven. Tillgången till rekreativområden bedöms dock generellt fortsatt som god. Planförslaget möjliggör även för åtgärder och pekar ut områden där rekreativvärden ska stärkas och tillgängliggöras vilket bedöms som positivt.

7.1.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslaget

- Anpassa markanspråket för verksamhetsområdena vid godsterminalen i Rundvik så att passager för friluftsliv och rekreation säkerställs, genom att exempelvis spara en bred ridå och spara ett grönt stråk längs med Terminalvägen.
- Beskriv tydligt värdet och motivera valet att bygga verksamheter norr och söder om godsterminalen, vilka värden för friluftslivet som kan komma att förloras i och med inanspråktagandet av marken, hur påtaglig skada ska undvikas, samt hur förlust av värden i riksintresse för friluftslivet vid exploatering invid Lögdeälven ska kompenseras.
- Tydliggör hur många bostäder som planeras i respektive utvecklingsområde.
- Lägg till ett generellt ställningstagande om att den goda ljudmiljön fortsatt ska bevaras/värnas i Nordmaling, samt att det är extra viktigt med goda ljudmiljöer där känsliga grupper vistas, som vid förskolor, skolor, äldreboenden och lekplatser.
- Komplettera ställningstaganden vid utveckling av industrier i Rundvik att tillgång till omkringliggande naturområden ska säkerställas för boende i Rundvik, genom att exempelvis beskriva att (tillgängliga, gröna och trygga) passager ska säkerställas mot Långrovägen.

- Tydliggör viljeinriktning och vad som ska utvecklas i de utpekade sammanhängande områdena för natur och friluftsliv i utvecklingsinriktningen. Vad ska utvecklas inom dessa områden (delar av detta återfinns under rubriken natur- och friluftsliv om Älvarna och kusten, men framgår inte i utvecklingsinriktningen)
- Se över möjligheten att flytta fler ställningstaganden från löptext till ställningstaganden i rutor, exempelvis under rubriken natur- och friluftslivavsnitt om Älvarna och kusten.

Fortsatt arbete

- Inga förslag

7.2 VARDAGSLIV OCH LEVANDE SAMHÄLLEN

I det här avsnittet bedöms hur väl översiktsplanen förväntas bidra till en utveckling som skapar goda förutsättningar för ett fungerande vardagsliv och levande samhällen. Aspekter som inkluderas är bland annat tillgång till viktiga målpunkter i vardagen, kommunal service och tillgång till kollektivtrafik.

7.2.1 Nuläge

Nordlings kommun är en landsbygdskommun med gles befolkningsstruktur där det för många är långa avstånd till service och kollektivtrafik. Nordmaling har tre tätorter Nordmaling, Rundvik och Lögdeå. År 2021 bodde strax under hälften av kommunens 7 100 invånare i kommunens största tätorter Nordmaling och Rundvik. Resterande bodde på landsbygden eller i småorter. År 2022 hade kommunen cirka 3 300 bostäder. Av dem var en femtedel hyresrätter, resterande var småhus.

Det finns åtta förskolor i kommunen och fem grundskolor. Nordmalings kommun saknar gymnasieskola. Gymnasieelever studerar i närliggande kommuner som Umeå och Vännäs men även i andra kommuner. Närmsta sjukhus ligger i Umeå, Sollefteå eller Sundsvall. Det finns ett hälsocenter i Nordmaling. Apotek finns endast i Nordmaling tätort. I kommunen finns två äldreboenden. De ligger placerade i östra och västra delen av kommunen.

Kommunens tätorter ligger relativt koncentrerat invid E4an och Botniabanan, som båda är viktiga för kommunens tillgång till kollektivtrafik och koppling mot de regionala noderna Umeå och Örnsköldsvik. Resecentrum i Nordmalings centralort är den viktigaste noden i kommunens kollektivtrafik och navet för regional arbetspendling. Nordmalings kommun är beroende av goda kollektivtrafikförbindelser till framför allt Umeå och Örnsköldsvik. Stomlinjenätet trafikerar väg 512 och väg E4. Utöver stomlinjerna finns även matarlinjer som trafikerar prioriterade vägar inom kommunen. Kollektivtrafiken består även av beställningstrafik, så kallade ringbilar som kompletterar matarlinjerna i områden där det inte går regelbunden trafik.

7.2.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Som grund för bedömningen av *Vardagsliv och levande samhällen* inkluderas bland annat aspekter som målpunkter i vardagen som skolor, förskolor i förhållande till hållbara resealternativ och bostäder, både sett det till befintliga beståndet och i förhållande till vad som planeras och vilka utmaningar som planen lyfter i nulägesbeskrivningen. Målpunkter så som grönområden hanteras i avsnitt 7.1. Mer konkret bedöms planförslaget även utifrån hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § (se avsnitt 4.1.2) och Folkhälsomål med fokus på mål 5 (se avsnitt 4.2.4).

7.2.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning, utvecklingsinriktning och planens vägledning

Planens utvecklingsinriktning är att ny bebyggelse och bostäder främst ska tillkomma i och i anslutning till kommunens tätorter. Större och mer omfattande exploateringar av bebyggelse för bostäder, handel eller offentlig service bör, enligt ett ställningstagande i planförslaget, i första hand lokaliseras till Nordmalings centralort där det redan idag finns välutbyggd infrastruktur, offentlig och kommersiell service och goda kommunikationer. Utvecklingsområden för bebyggelse samt verksamhetsområden där arbetsplatstillfällen kan tillkomma pekas även ut i Olofsfors och Rundvik. Detta är positivt och kan bidra till att nya bostäder får tillgång till och ökar underlaget för befintlig service.

Kommunens mål med serviceorter är att stärka tillgång till service på landsbygden och att de ska fungera som naturliga mötesplatser för omlandet. Att kunna bo både i tätort och på landsbygden är en kvalitet som kommunen värderar högt. Planförslaget pekar ut fem serviceorter i utvecklingsinriktningskartan där kommunen möjliggör och ser positivt på bostadsutveckling samt utveckling av service inom befintlig bebyggelsestruktur. Planförslaget uppmuntrar till att koncentrera bebyggelse till serviceorterna. Detta kan potentiellt öka underlaget för den befintliga lokala servicen som butiker, skolor och kollektivtrafik vilket kan öka möjligheten att behålla befintlig service. Att det finns service i form av exempelvis förskola, äldreboende eller dagligvarubutik är av stor betydelse för att det ska vara möjligt och attraktivt att bo i kommunens landsbygdsområden även i framtiden. Det är även positivt att kommunen har ställningstagande om att kommunen bör samverka med grannkommuner för att kunna erbjuda kommunal service av hög kvalitet samt att kommunen ska möjliggöra för etablering av kommersiell och ideell service på landsbygden.

Bostäder och upplåtelseformer

Nordmalings mål är att kommunen ska planera för ett varierat utbud av boendeformer som matchar behovet för kommunens invånare. Det ska finnas bostäder för en växande andel äldre, men även för att locka unga och barnfamiljer att stanna kvar eller flytta till kommunen. Kommunen ska verka för en ökad rörlighet på bostadsmarknaden, så att Nordmalings kommun kan växa med 50 personer per år. I Nordmalings tätort ska en funktionsblandad bebyggelse där bostäder, arbetsplatser och service är integrerade eftersträvas. Blandad bebyggelse med villor, småhus och flerfamiljshus föreslås i både Nordmaling och Rundvik. Beskrivningen av vilken typ av bostäder som ska utvecklas norr om E4 är dock vagare. Det saknas även beskrivningar av antalet bostäder eller antalet bostäder av vilken typ och vilken upplåtelseform som är tänkt inom de utpekade bebyggelseområdena. Beskrivning av vilken typ av bebyggelse samt i hur stor omfattning som ska utvecklas saknas helt för utvecklingsområdet Nordmalings ridklubb.

Kollektivtrafik

Planförslaget pekar ut befintlig infrastruktur för kollektivtrafik som viktig i mark- och vattenanvändningskartan samt tydliggör vikten av fungerande kollektivtrafik. Den befintliga strukturen ska värnas. Kommunen ser positivt på att anlägga fler samåknings- och pendlarparkeringar där byte mellan bil eller cykel och kollektivtrafik kan göras. Kommunen har ett ställningstagande om att verka för att pendlarparkeringar ordnas i strategiska lägen och att möjligheten att parkera med cykel vid Nordmalings resecentrum ska förbättras. Detta bedöms som positivt och kan exempelvis leda till att skolresor och arbetspendling med buss och tåg främjas. Dock pekas inga fler platser än Nordmalings resecentrum ut där det finns behov av pendlarparkeringar eller där de ska utvecklas.

Gång och cykel

Planförslaget möjliggör för utbyggnaden av ny och förbättrad gång- och cykelinfrastruktur på flera platser. I mark- och vattenanvändningskartan pekas utveckling av cykelvägar ut mellan Rundvik, Lögdeå, Olofsfors, Ridhuset och Nordmalings tätort. Nya cykelvägar föreslås även i Nordmalings tätort mellan resecentrum och Norrskenshallen, längs med Hamnvägen och Puttes väg. Detta är positivt då säkra cykelvägar saknas på många platser i kommunen idag och skulle öka möjligheten att nå målpunkter till fots eller med cykel. I de mindre tätorterna och småorterna i kommunen ska gång- och cykelmöjligheterna främst utvecklas för barns säkra skolvägar, rekreations-, fritids- och motionsändamål snarare än pendling.

Målpunkter

Planförslaget uppmärksammar och möjliggör för utveckling av flertalet viktiga målpunkter vilket bedöms som positivt. Planförslaget möjliggör utveckling av multiarenan vid Rödviolen som är viktig för rekreation och idrott i Nordmaling. Ny utveckling vid Nordmalings ridklubb ska inte riskera att minska ridklubbens möjligheter att finnas kvar och utveckla sin verksamhet. Kommunen har även ett ställningstagande om att kommunen bör uppmärksamma behov av lokaler som kan ge plats för olika kulturuttryck, skapande verksamheter och andra kulturanknutna aktiviteter, samt att dessa bör ligga centralt för att vara tillgängliga för allmänheten.

Samlad bedömning

Planförslaget bedöms sammantaget innebära positiva konsekvenser för vardagsliv och levande samhällen. Bebyggelsestrukturen som planförslaget föreslår möjliggör för att behålla och utveckla befintlig service i tätorterna och serviceorterna samt för att få fler att nyttja kollektivtrafik. Gång- och cykelinfrastrukturen föreslås förbättras mellan tätorterna vilket ökar möjligheten att nå viktiga målpunkter i vardagen till fots eller med cykel. Det är positivt att planförslaget har en ambition om att tillskapa en variation av boendeformer och pekar ut blandad bebyggelse i många områden.

7.2.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslaget

- Redovisa befintliga viktiga målpunkter som exempelvis skolor, äldreboenden med mera som hänsynslager i kartan.
- Peka ut platser för utveckling av kollektivtrafiksnoder och pendlarparkeringar i mark- och vattenanvändningskartan.

Fortsatt arbete

- Inga förslag

7.3 INKLUDERING OCH SOCIAL SAMMANHÅLLNING

I det här avsnittet bedöms hur väl planen förväntas bidra till en utveckling som tar hänsyn till olika områdets värden och identitet men också om planen bidrar till att överbrygga barriärer, kopplar samman olika områden och strävar efter en sammanhållen och inkluderande kommun. Hur väl planen förväntas bidra till en utveckling som skapar tryggare samhällen och platser samt bevarar och utvecklar trivsamma miljöer bedöms också. Aspekter som inkluderas är bland annat barriärer, bebyggelsestruktur och tillgänglighet till mötesplatser.

7.3.1 Nuläge

Kommunen har ett fördelaktigt läge med väg E4 som både ger bra möjligheter för invånarna att resa enkelt med bil och förenklar företagans transporter. Botniabanan och stambanan ger kommunens invånare och företag förbindelse med övriga Sverige utan bil. Dock utgör de två infrastrukturanläggningarna fysiska barriärer för bland annat gående och cyklister. E4 och Botniabanan löper längst med den södra delen av kommunen. Rundvik och Nordmalings tätort ligger söder om E4 och Botniabanan medan Lögdeå och Olofsfors ligger norr om vägen och järnvägen. Passager där det är möjligt att ta sig med gång och cykel finns mellan Rundvik och Lögdeå vid Långrovägen och Strandvägen. Mellan Nordmalings tätort och Olofsfors finns passager där det är möjligt att ta sig med gång och cykel vid Rödviksvägen, väg 353 och Kungsvägen.

Enligt Segregationsbarometern² har kommunen ett ojämlikhetsindex på 20.0 vilket är lägre än för både Stockholms (45.0) och Uppsala län (38.0) som är bland de mest segregerade länen i landet. Det är även lägre än de flesta andra kommuner som angränsar till Nordmaling. Ojämlikhetsindexet är ett mått på skillnader i bosättningsmönster mellan olika socioekonomiska grupper och mäter graden av segregation. Ojämlikhetsindexet är ett mått på ojämnhet som i Segregationsbarometern betyder att olika socioekonomiska grupper är fördelade så att exempelvis vissa inkomstgrupper är överrepresenterade i vissa områden och underrepresenterade i andra. Indexet löper på en skala från 0–100 där värdet 0 innebär ingen segregation och värdet 100 innebär total segregation. Ju högre indexvärde, desto mer segregerad är kommunen.

Rundvik och Nordmaling har en socioekonomiskt blandad befolkning. Landsbygden runt om tätorterna har de senaste fyra åren haft goda socioekonomiska förutsättningar. Störst andel av kommunens befolkning bor i områden med goda socioekonomiska förutsättningar. 0 procent av befolkningen i Nordmaling bor i områden med socioekonomiska utmaningar.³

Nordmalings kommun har som många andra kommuner påverkats av pandemin de senaste åren. Detta har varit en särskild utmaning i äldreomsorgen där värdena som finns inom äldreomsorg i undersökningar kommunen genomfört sjunkit. Ett särskilt boende har under 2021 avvecklats. Däremot redovisar kommunen att medborgarundersökningen visar att Socialtjänstens stöd och hjälp till utsatta personer fungerar bra i delårsbokslut 2022.

7.3.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Som grund för bedömningen av *Inkludering och social sammanhållning* ingår bland annat aspekter som om olika områdets behov synliggörs, barriärer och kopplingar i förhållande till tillkommande bebyggelse, och om hur områden knyts ihop eller inte. Skapas nya barriärer och överbryggas befintliga? Hur ser tillgången till olika typer av bostäder ut i kommunen i stort och inom olika områden?

² <https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/nordmaling/>

³ <https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/nordmaling/>

Planeras det för en variation med hänsyn till den specifika platsens behov och utmaningar? Vidare analyseras hur och om olika typer av områden och olika grupper i samhället beskrivs utifrån dess förutsättningar och behov. Planförslagets bedöms också utifrån hur tillgänglighetsanpassningar inkluderas i den planerade utvecklingen. Enligt målet för funktionshinderspolitiken ska den fysiska planeringen bidra till att bygga städer och samhällen utifrån principen om universell utformning. Miljöer ska utformas så att de i största möjliga mån kan användas av alla.

Mer konkret bedöms planförslagets även utifrån hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § och 2 kap 3 § p 2 (se avsnitt 4.1.2) och Folkhälsomål med fokus på mål 5 (se avsnitt 4.2.4).

7.3.3 Planförslagets konsekvenser

Planförslagets mål och inriktning

Nordmalings mål och vision är att kommunen ska vara socialt hållbar där medborgarna är delaktiga i kommunens utveckling för att hela kommunen skall leva. Kommunen belyser att det är viktigt att alla invånare ska ges möjlighet till delaktighet och inflytande över planering och utformning av sin boende- och närmiljö. Och att den översiktliga planeringen ska beakta och skapa förutsättningar för perspektiven folkhälsa, integration, tillgänglighet, trygghet, barnens inflytande, jämställdhet, jämlikhet och diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Planförslaget syftar till att kommunen ska vara trygg och tillgänglig för alla. Bostäder ska planeras för ett varierat utbud av boendeformer som matchar behovet för kommunens invånare. Det ska finnas bostäder för en växande andel äldre, men även för att locka unga och barnfamiljer att stanna kvar eller flytta till kommunen.

Planförslaget utgår ifrån befintliga bebyggelsestrukturer för att bättre nyttja och stärka den service och infrastruktur som redan finns. Detta sker genom förtätning, vidareutveckling och komplettering av bebyggelse i framför allt centralorten och kommunens utpekade serviceorter.

Markanvändning bostäder

Majoriteten av de nya bostäderna planeras i Nordmalings tätort, Rundvik och Olofsfors. De flesta områdena pekas ut i Nordmalings tätort – de största områdena, Nordmalings ridklubb och utsikten, pekas ut norr om E4 ovanför Nordmalings tätort, vilket innebär att den barriäreffekt som E4 och Botniabanan har idag kommer att förstärkas. Planförslaget beskriver inte hur en god tillgänglighet ska nås mellan de nya områdena och Nordmaling tätort eller lyfter den barriäreffekt som vägen och järnvägen har idag. Ingen ny service föreslås i områdena ovanför E4. Det saknas beskrivningar av omfattning på bebyggelse i dessa områden vilket inte gör det möjligt att bedöma för hur många som kan beröras av denna barriäreffekt. Hur stor denna effekt är, hur den kan komma att öka i och med den nya bebyggelsen och eventuella behov av åtgärder behöver utredas i kommande planering.

Vid Nordmalings ridklubb föreslås långsiktigt nya bostäder. Det saknas beskrivning av vilken typ av bebyggelse eller hur stor omfattning av bebyggelse. Ny utveckling ska inte minska ridklubbens möjligheter att finnas kvar och utveckla sin verksamhet.

I Nordmaling tätort föreslår planförslaget 20–30 lägenheter för äldre samt ett LSS-boende, gruppboende med särskild service anpassat till personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar. I övrigt föreslås inga nya bostäder som riktas till en särskild målgrupp. Inga nya skolor eller förskolor föreslås i planförslaget. Dock anger planförslaget att det ska vara möjligt att uppföra eller vidareutveckla bebyggelse eller mark som kan användas för exempelvis förskoleverksamhet, handel, äldreboende eller andra verksamheter i serviceorterna. Planförslaget syftar generellt till att öka och koncentrera befolkningen på utpekade platser. Detta är positivt och kan

bidra till att stärka underlaget för att behålla befintlig service och verksamheter som finns idag. Detta är särskilt viktigt för exempelvis barn och äldre.

Enligt planförslaget ska lekparken vid kommunhuset i Nordmalings tätort utvecklas och lekparken i Rundvik rustas upp. Detta är positivt då lekplatser ofta är viktiga mötesplatser.

Trygghet, tillgänglighet och universal utformning

Planförslaget anger att den fysiska tillgängligheten till kollektivtrafiken ska förbättras med avseende på trygga och trafiksäkra hållplatser, i synnerhet för skolbarn, äldre och personer med funktionsnedsättningar. Planförslaget anger även att åtgärder ska sträva efter att så få fordonsrörelser som möjligt sker över ytor för oskyddade trafikanter, till exempel genom att i möjligaste mån stänga in-/utfarter där det finns fler än en till samma fastighet. Rum för oskyddade trafikanter ska vara säkra, inbjudande och tydligt utformade.

Planförslaget lyfter att god funktion och tillgänglighet är viktigt längs med de utpekade prioriterade vägstråken. Där vägar passerar serviceorter och byar ska trafiksäkerhet och trygghet för oskyddade trafikanter prioriteras, detta genom exempelvis vägbelysning. I de mindre tätorterna och småorterna ska enligt planförslaget gång- och cykelmöjligheterna främst utvecklas för barns säkra skolvägar, rekreations-, fritids- och motionsändamål snarare än pendling.

Det är positivt att planförslaget i flera fall är tydlig med att trafiksäkerhet och trygghet för gång och cykeltrafikanter ska prioriteras. I övrigt saknas resonemang om universell utformning.

Bredband

Det är positivt att planförslaget lyfter att en robust och välutbyggd infrastruktur för IT och telekommunikation är en förutsättning för att kunna bo och verka på landsbygden, samt anger att fortsatt utbyggnad av bredbandsnätet ska genomföras för att förbättra tillgången i kommunens landsbygdsområden.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget innebära varken positiva eller negativa konsekvenser för inkludering och social sammanhållning. Flera goda intentioner och målsättningar finns i planen. Planförslaget lyfter viktiga perspektiv och anger att frågorna ska prioriteras, framför allt kopplat till trygga och säkra vägar för gående, men anger inga konkreta åtgärdsförslag förutom upprustning av lekplatser. E4 och Botniabanans barriäreffekt riskerar att öka vid de nya bostadsområdena norr om E4. Ingen vägledning ges för hur denna effekt ska hanteras vid utbyggnad av de nya bostadsområdena.

7.3.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslaget

- Beskriv hur barriäreffekten som E4 och Botniabanen har mellan Nordmaling tätort och de nya bostäderna norr om E4 ska hanteras.
- Förtydliga hur ridverksamheten samt liknande aktiviteter ska fortsätta ha möjlighet att utvecklas i och med etableringen av nytt bostadsområde vid Nordmalings ridklubb. Förtydliga omfattning av bebyggelse samt utred hur detta kan påverka verksamheten som finns på platsen idag.

Fortsatt arbete

- Inga förslag

7.4 RISK OCH KLIMATANPASSNING

Risk och säkerhet inom samhällsplanering är ett allmängiltigt begrepp som kan avse en lång rad händelser med mycket varierande allvarlighetsgrad. Begreppet risk avser i detta sammanhang kombinationen av sannolikheten för en händelse och dess konsekvenser. Individrisken är sannolikheten att omkomma eller skadas för en person som kontinuerligt vistas på en specifik plats, exempelvis på ett visst avstånd från en transportled.

Framtidens klimat kommer att skilja sig från dagens. Bland annat förutses ökade nederbördsmängder samt höjda medeltemperaturer. Värmeböljor och kraftig nederbörd bedöms inträffa allt oftare. Klimatanpassning innebär att minimera sårbarheten och förebygga skador som orsakas av ett förändrat klimat avseende skyfall, höjda havsnivåer, höga temperaturer, erosion och skred. Såväl nuvarande som tillkommande bostäder och infrastruktur behöver anpassas till klimatförändringens effekter.

Skred sker när en sammanhängande jordmassa kommer i rörelse. Skred förekommer i silt- och lerjordar. Skred kan även inträffa i siltiga eller leriga moräner om moränen är vattenmättad. Vid ett ras rör sig block, stenar, grus- och sandpartiklar fritt. Ras sker i bergväggar, grus- och sandbranter. Den gemensamma nämnaren är att både skred och ras kan inträffa utan förvarning. Den naturliga erosionsprocessen anpassar branter och slänter till ett jämviktsläge. Små förändringar av denna jämvikt kan utlösa skred eller ras. Landhöjningen, klimatet och människans ingrepp i naturen förändrar markens stabilitet. Under årens lopp kan därför säker mark bli osäker. Även denna typ av risker måste hanteras i planeringen.

7.4.1 Nuläge

Det finns två utpekade vägar i Nordmalings kommun som rekommenderas som transportleder för farligt gods, väg E4 och väg 353. Vid planläggning i närheten av farligt godsleder behöver stor hänsyn tas till frågor som säkerhetsavstånd och evakueringsmöjligheter.

Längs Lögdeälven, Leduån, Öreälven, Hörnån och Husån finns risk för ras på grund av förekomst av områden med sand och silt. Jordarnas egenskaper och grundvattennivån inverkar på släntstabiliteten. Konsekvenserna av ett ras kan bli omfattande men omfattningen blir i regel mindre områden när jorden inte består av lera.

I Nordmalings kommun finns förorenade områden framför allt i tätorterna Nordmaling och Rundvik men även i småorterna Gräsmyr och Norrfors samt utspritt i hela kommunen. Det finns även flera områden med olika typer av sulfatjordar i kommunen, främst längs med kusten. Kartunderlaget för sulfatjordar är inte heltäckande. Dock går det ändå att se att det finns sulfatjordar i stora delar av Rundvik, Nordmaling och Olofsfors.

En radonriskkartering genomfördes 1985 i Nordmalings kommun. Den visade att det fanns ett par mindre områden i kommunen där radonrisken var hög. Radon finns i berggrunder och jordarter som innehåller uran och radium. SGU har en kartläggning av uranhalt som visar delar av kommunen. Större områden med hög uranhalt finns i Ava och Lögdeå.

Kartering av översvämningsrisk i anslutning till älvarna saknas. Det finns dock skyfallskartering för tätorterna Nordmaling och Rundvik. Det har tidigare konstaterats att Lögdeälven och Aspån är känsliga för översvämnningar där vattendragen mynnar ut till havet. I Öreälven, Lögdeälven och Hörnån

har det tidigare uppstått översvämningssproblem i samband med islossningen. Det är troligt att även andra vattensystem i kommunen kan drabbas av översvämningar vid höga vattenflöden. Flera av kommunens vattendrag ligger intill bebyggelse och infrastruktur så som samtliga vattendrag nämnda ovan, Lögdeälven, Aspån, Öreälven och Hörnån.

I Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps värmekartering som beskriver uppmätta temperaturer mellan 2017–2023 finns mycket få områden i Nordmaling som historiskt varit mycket varma. Risken för värmeöar bedöms som låg i Nordmaling. Påverkan från värme antas vara som störst i tätorterna, medan den avtar i takt med att bebyggelsens täthet avtar. Påverkan från värme påverkas även av förekomsten av växtlighet.

Elektromagnetiska fält är de fält som omger elledningar, transformatorer och annan elektrisk utrustning. Det är ett samlingsbegrepp som omfattar två typer av fält, elektriska och magnetiska fält. Elektromagnetiska fält finns överallt i vår omgivning. Strålsäkerhetsmyndigheten har beslutat om rekommenderade referensvärden för magnetfält som gäller för allmänheten. Det finns i dagsläget inga kommunövergripande riktlinjer för elektromagnetiska fält.

7.4.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Enligt plan- och bygglagen 2 kap 5 § ska risker för människors hälsa och säkerhet beaktas i all planering. All planläggning ska även ta hänsyn till klimataspekter, där klimatanpassning ingår. Det handlar till exempel om risker för erosion, ras och skred, radon, översvämning, elektromagnetiska fält och farligt gods.

7.4.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Klimatanpassning innebär att minimera sårbarheten och förebygga skador som orsakas av ett förändrat klimat avseende skyfall, höjda havsnivåer, höga temperaturer, erosion och skred. Planförslaget avser att anpassa bebyggelsen i Nordmaling kommun till ett framtida klimat som är varmare, blötare och förskjutna säsonger med bland annat tidigare vårfloder. Ett förändrat klimat kommer påverka invånare och verksamma i kommunen. Till exempel kommer förutsättningarna för att kunna bedriva rennäring samt jord- och skogsbruk förändras när växtsäsonger förskjuts och vattenflöden förändras.

Flertalet av kommunens utvecklingsområden är lokaliserade i anslutning transportleder för farligt gods. För planläggning som medger en exploatering inom 150 meters avstånd från en farligt gods led ska riskhanteringsprocessen beaktas. Planförslaget hänvisar till Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens läns riktlinjer kring riskhänsyn och skyddsavstånd som bör tillämpas vid fysisk planering i närheten av dessa transportleder. Ställningstagandet i planförslaget lyfter att exploatering i anslutning till rekommenderade transportleder för farligt gods ska föregås av riskbedömning.

Det finns både befintlig markanvändning och utvecklingsområden som pekas ut på mark som enligt SGU:s kartläggning utgör riskområden för ras och skred till exempel Rundvik södra och Rödviksvägen.

I utvecklingsområdet för bostäder på Notholmen finns markföroreningar. När området exploateras ska en fördjupad utredning visa på behov av åtgärder för att hantera risker förknippade med de kända föroreningarna. Även i Olofsfors som är utpekad som utvecklingsområde för besöksnäringen finns det markföroreningar.

I planförslaget bedöms radonrisken som låg i de områden där den huvudsakliga bebyggelseutvecklingen föreslås.

Utvecklingsområden planeras delvis på platser som i nuläget utgörs av naturmark vilket kommer påverka det områdets värmereglerande funktion samt markens infiltrationskapacitet vilket kan öka risken för värmeöar och översvämning vid kraftiga skyfall.

Invid godsterminalen i Rundvik föreslås ett verksamhetsområde på mark invid Lögdeälvens kant. Älven är som beskrivet ovan känslig för översvämning. Verksamheter invid ån utgör därför en risk. Övergripande ställningstaganden beskriver dock hur bebyggelse ska placeras för inte påverkas. Vidare utredningar kommer krävas för att hitta lämpliga åtgärder för att anpassa området till ett förändligt klimat med risk för fler översvämningar.

Flygplatsen och tre bostadsområden i Nordmalings tätort (Rödsvägen/Sportvägen, Rödsvägen och Affärsvägen) överlappar med våtmarker. Våtmarker har en reglerande funktion vid höga flöden och kan ge bebyggelse skydd mot klimatförändringar som innebär ökade flöden av vatten. Bostadsområdena i Nordmaling är utpekade söder om en större lågpunkt och genom områdena rinner Torsbäcken. Våtmarkens funktion kan vara en tillgång för områdena som klimatanpassning. I planförslaget saknas tydlig beskrivning om att bevara våtmarken i Nordmaling för dess reglerande funktion. Vidare utredningar bör göras för att bedöma hur mycket vatten från Nordmalings tätort som våtmarken tar emot.

Planens vägledning

Där exploatering sker i områden med förutsättningar för erosion, ras och skred ska geotekniska undersökningar genomföras innan detaljplanering eller exploatering tillåts. Planförslaget ger vägledning om att växtlighet och grönstruktur bör bevaras vid stränder och älvbrinkar samt att vegetation inte bör rensas om inte andra åtgärder kan genomföras i områden med risk för erosion, ras, skred.

Kommunen har påbörjat ett arbete med att inventera och riskklassificera förorenad mark. Till dess att detta är på plats hänvisar planförslaget till länsstyrelsens kartmaterial. I områden där det finns misstänkta föroreningar ska exploatering föregås av inventering och bedömning av behovet av åtgärder. Vägledningen kring sulfatjordar är vag då ställningstagandet kring hanteringen av sulfatjorden är att detta ska utredas när det påträffas. Flera platser som planeras för exploatering ligger på sulfatjordar. Innan exploatering påbörjas bör utredning med åtgärdsförslag tas fram för dessa platser.

Exploatering inom områden med hög radonhalt bör enligt planförslaget undvikas. Radonrisken bedöms inte som hög i de områden där den huvudsakliga bebyggelseutvecklingen föreslås i planförslaget.

Där elektromagnetisk strålning uppkommer ska Strålsäkerhetsmyndighetens rekommendationer följas vid exploatering. Planförslagets ställningstaganden gällande radon och elektromagnetisk strålning bedöms överlag som positivt. Det finns dock en risk att ovannämnda risker förbises när planförslaget inte pekar ut nämnda riskområden.

Planförslaget har tydliga ställningstaganden som beskriver riktlinjer för hur ny byggnation ska uppföras för att minska risken för påverkan vid översvämning. Planförslaget konstaterar att även befintlig bebyggelse kommer påverkas av översvämning i Rundvik och Nordmaling. I Rundvik finns ett behov av att skapa säkra skyfallsvägar för att minska risken för påverkan vid skyfall på den allmänna anläggningen. Det behövs även en översyn av pumpstationer och ledningsnät i lågpunkter för att klimatanpassa anläggningarna. Likande förslag finns inte för Nordmaling tätort. Hantering av översvämningens risk för befintlig bebyggelse finns inte i ställningstaganden vilket försämrar vägledningen vid hantering av framtidens blötare klimat.

Det konstateras i planförslaget att kommunen kan komma att påverkas av värmeböljor. Det saknas dock ställningstaganden under kapitlet miljö- och riskfaktorer om hur kommunen ska skydda sig mot höjda temperaturer.

Klimatanpassningar kommer även krävas för att skydda rennäringen, jord- och skogsbruket. Ställningstaganden för detta saknas i planförslaget. Det finns dock ställningstaganden kopplat till ekosystemtjänster som ska nyttjas för att minska påverkan från ett framtida förändrat klimat.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget medföra en risk för att acceptabla risknivåer inte uppnås med hänsyn till risker kopplat till översvämningsrisker och värmeböljor. Det saknas ställningstaganden kring klimatanpassning för befintlig bebyggelse samt skydd av rennäringen, jord- och skogsbruket. Det saknas även utpekade platser där klimatanpassningar ska utföras. Planförslaget ger däremot god vägledning i form av ställningstaganden kring nyttjandet av ekosystemtjänster och beskriver naturmarkens olika reglerande egenskaper i text vilket är positivt.

Risker kopplat till erosion, ras och skred kan komma att öka i och med klimatförändringarna. De ställningstaganden som ges i planförslaget bedöms leda till acceptabla risknivåer. Det ges även god vägledning för var riskområden finns.

Risker kopplat till radon, elektromagnetisk strålning och transportleder för farligt gods bedöms leda till acceptabla risknivåer med givna ställningstaganden i planförslaget. Däremot är ställningstaganden kopplat till risker kring förorenad mark delvis vaga och behöver tydliggöras med hänsyn till sulfatjordar.

7.4.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslaget

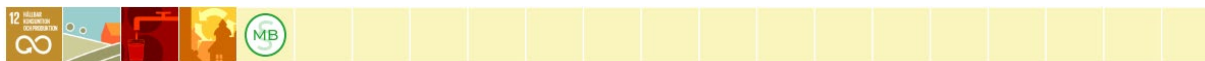
- Peka om möjligt ut ytor i mark- och vattenanvändningskartan som ska hantera översvämningsrisker och skydda befintlig bebyggelse från påverkan. Med fördel pekas dessa ut i naturliga lågpunkter.
- Ställningstaganden kring parker och grönområden kan kompletteras med att dessa ska inrymma fler kvaliteter av ekosystemtjänster till exempel reglerande och stödjande ekosystemtjänster.

Fortsatt arbete

- För att visa hur kommunen ska kunna anpassa sig till ett föränderligt klimat är det bra om kommunen ha en handlingsplan där risker och möjligheter till anpassning beskrivs samt åtgärder och var dessa ska sättas in. Detta kan göras inom exempelvis en klimatanpassningsstrategi. Det är även positivt att ha en tydlig uppföljningsplan med åtgärder för om åtgärderna inte var tillräckliga eller färdigställda inom utsatt tid. Uppföljning bör ske regelbundet.
- I kommande planering bör lämpliga ytor för fördröjnings- och dagvattendammar i hela kommunen utredas och pekas ut.
- I kommande planering bör skyfallskartering tas fram där ny bebyggelse planläggs. Verksamhetsområden vid godsterminalen behöver exempelvis utredas vidare. Utredning behövs även som beskriver de nya riskerna för översvämning när mer mark har hårdgjorts.

8 EKONOMISKA KONSEKVENSER

8.1 HUSHÅLLNING MED MARK, VATTEN OCH DEN FYSISKA MILJÖN I ÖVRIGT

Vad som är god hushållning med mark och vatten baseras bland annat på miljöbalkens hushållningsbestämmelser i 3–4 kap. miljöbalken. Enligt 3 kap. 1 § ska företräde ges åt sådan markanvändning som medför en hushållning som är god ur allmän synpunkt. Bestämmelserna omfattar bland annat markområden som har värde eller betydelse för jord- och skogsbruk samt utvinning av värdefulla ämnen och material.

Hushållning med mark- och vatten samt den fysiska miljön i övrigt är ett av de perspektiv som ska uppmärksammas enligt miljöbalkens bestämmelser om miljöbedömningar. Naturresurser är de råvaror som vi människor kan nyttja från naturen. Dessa resurser kan vara ändliga eller förnyelsebara. Det är dock alltid viktigt att de nyttjas på ett effektivt och miljöanpassat sätt så att de kan nyttjas även av framtida generationer.

8.1.1 Nuläge

Odlingsbar mark är en begränsad resurs som kan ge livsmedel, energi eller foder. Om jordbruksmarken förvaltas väl kan den generera resurser i tusentals år framöver. I Sverige minskar arealen jordbruksmark succesivt varje år⁴. I Nordmalings kommun utgör jordbruksmarken endast cirka tre procent av kommunens yta.

Jordbruksmarken är främst koncentrerad till de större vattendragen och sjösystemen. Annars ligger jordbruksmarken i anslutning till tät- och småorter eller insprängd i skogsområden. Inom kommunen finns jordbruksmark som brukats med lång kontinuitet.

Nordmalings kommuns mark utgörs i majoritet av skogsmark där övervägande del är produktionsskog. Skog är en ändlig resurs som efter exploatering är svår att återställa.

Det finns fem kommunala vattenverk och anläggningar där Nordmaling-Floren är störst. Vattnet i de kommunala vattenanläggningarna tas från grundvatten och försörjer cirka 58 procent av kommunens befolkning. I kommunen finns även enskilda brunnar och gemensamhetsanläggningar för vatten. Kommunen saknar i dagsläget en reservvattentäkt för dricksvatten.

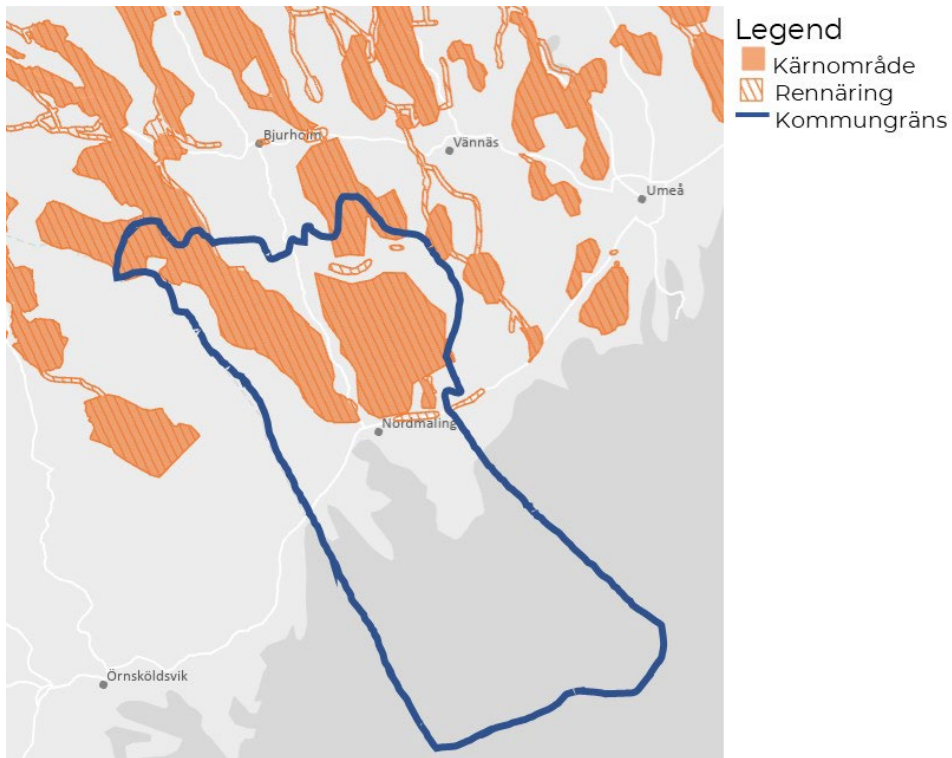
I Nordmalings kommun finns flera täktverksamheter för materialutvinning.

Det finns 8 vattenskyddsområden inom kommunen, Norrfors, Nyåker, Björknäs, Brattsbacka, Gräsmyr, Hörnån, Järnäs och Floren, se Figur 14. Försörjningskapaciteten vad gäller dricksvatten i Nordmalings kommun är god. Samtliga dricksvattentäkter som nyttjas bedöms ha god kvantitativ och kemisk status.

I Nordmalings kommun finns nio riksintressen för rennäring vilka täcker större delen av kommunens inland mellan Lögdeälven och Gräsmyr. Områden som i tidigare naturresurslagen (NRL) klassats som viktiga områden för rennäringen har pekats ut som riksintresse. Sådana viktiga platser utgörs av samlingsplatser, flyttleder, övernattningsbeten, svåra passager, speciella betesområden, områden kring anläggningar samt renhagar. Majoriteten av riksintressena utgörs av kärnområden för rennäringen, se Figur 13. Kärnområden är områden som utgör kraftcentrum inom samebyn. Dessa platser har en total kvalitet som är av avgörande betydelse för möjligheterna att bedriva en bestående

⁴ Jordbruksmarkens värden. Jordbruksverket, 2020.

renskötsel inom samebyn. Gränsen för riksintressena för rennäringen är enbart menade att ge en indikation på att det bedrivs rennäring i området, därmed kan omkringliggande mark även vara av vikt.

Figur 13. Karta över gränser för riksintresse rennäring och kärnområden i Nordmalings kommun. Skärmlapp från Boverket webbkarta över riksintressen.

Figur 14. Vattenskyddsområden i Nordmalings kommun. Skärmlapp från Länsstyrelsen webbkarta.

8.1.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark och vatten ska tillämpas i planeringen. Enligt 2 kap 6 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Jord- och skogsbruk är enligt 3 kap. 4 § miljöbalken av nationell betydelse. Enligt bestämmelserna i 3 kap. 4 § är markens brukningsvärde centralt för bevarandebetydelsen. Det är således jord- och skogsbruksnäringen som är av nationellt intresse, inte enbart marken. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för anläggningar som tillgodoser väsentliga samhällsintressen om detta behov inte kan tillgodoses tillfredsställande på annan plats. Skogsmark ska så långt som det är möjligt skyddas från åtgärder som försvårar ett rationellt skogsbruk.

Mark och vattenområden som har betydelse för rennäringen ska enligt 3 kap. 5 § miljöbalken så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra att bedriva näringen. Detta gäller även riksintresse för rennäringen.

För varje vattenskyddsområde finns föreskrifter som reglerar vilken typ av verksamheter som är tillåtna inom området och hur de får bedrivas, hur farliga ämnen ska hanteras eller hur avlopps- och spillvatten ska hanteras. För att undvika att vattentäkten förorenas gäller de allmänna hänsynsreglerna enligt miljöbalken 2 kap. §§ 1–9.

8.1.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

I planförslaget lyfts nyttan med de areella näringarna jordbruksmark, skogsbruk och rennäring. Bland annat deras nytta för en hållbar livsmedelsförsörjning.

Utvecklingsområdena i planförslaget pekas till största delen ut på skogsmark och mark för rennäring. En liten yta av den föreslagna förändrade markanvändningen pekas även ut på jordbruksmark. Utvecklingsområdena syftar till att förtäta och att lägga bebyggelse i anslutning till befintlig service men även för att utveckla vindkraft samt friluft- och besöksområden. Det ses som positivt att koncentrera bebyggelsen till områden med möjlighet till goda kommunikationer och service. På landsbygden där kommunen är positivt inställd till utveckling blir de utpekade serviceorterna viktiga för en samlad bebyggelseutveckling. Dock kan utvecklingsområden försvåra för till exempel skogsbruk vidare utredning för detta behövs.

Flygplatsen, vindkraftsparken och natur- och friluftsområdena söder om Gräsmyr överlappar alla med viktiga områden och leder för rennäringen. Dessa består bland annat av leder, uppehållsplatser (trivselplatser och betesplatser) och svåra passager. Underlagen för dessa utpekade platser är dock ungefärliga då det ofta skiljer sig år till år hur renarna rör sig. Riksintresse för rennäringen riskerar stor negativ påverkan där överlapp med utvecklingsområdena sker. Renar är mycket känsliga för förändring av det slag som bland annat vindkraft innebär eller annan försvårande av passage.

Det saknas underlag för var viktiga skogar, åkrar och beten som beskriver dess värden. Det saknas även alternativa lokaliseringar som inte tar till exempel jordbruksmark i anspråk. Utredningsområden som ligger på skogs- och jordbruksmark saknar vägledning.

Inga utvecklingsområden pekas ut på vattenskyddsområden. Vid exploatering på landsbygden är det viktigt att exploateringen sker i enlighet med föreskrifterna för vattenskyddsområdet. Enligt planförslaget är det viktigt att tillsyn av vattenskyddsområdena sker kontinuerligt.

Planens vägledning

Exploatering som riskerar att fragmentera eller skapa barriärer inom områden för rennäring, jord- och skogsbruk ska inte tillåtas enligt gjorda ställningstaganden. Det bör ge ett tydligt skydd som gör att verksamheterna bibehålls. Trots detta pekas flera utredningsområden ut där just fragmentering är en risk så som vindkraftparken mellan Lögdeälven och Leduån, som även är ett riksintresse för vindbruk. Ställningstagandet bedöms även som missvisande kopplat till rennäringen då det står olika under skogsbruk respektive rennäringen. I skogsbruk står att exploatering inte ska tillåtas om det fragmenterar eller skapar barriär för rennäringen. Under rennäringen står det att fragmentering av sammanhängande betesområden och flyttleder som är viktiga för rennäringens bedrivande ska undvikas. Detta bedöms som en svagare styrning.

Enligt planförslaget kommer mycket utveckling att ske inom riksintresse för rennäringen, i utpekade kärnområden, leder och svåra passager. Vid exploatering eller åtgärder som riskerar att påverka rennäringen ska, enligt ställningstagande i planförslaget, samråd ske i tidigt skede med berörda samebyar. Rennäringen påverkas även av klimatförändringar, läs mer om detta i avsnitt 7.4.3 Risk och klimatanpassning.

Kommunen ska verka för att öka brukande av jordbruksmark för att därigenom verka för ökad livsmedelsförsörjning. Detta ses som positivt för att öka kommunens självförsörjningsgrad. Det finns däremot inga utpekade områden för var denna utveckling ska ske. I stället pekas utvecklingsområden ut på jordbruksmark vilket då riskerar leda till förlust av sådan mark i kommunen.

Planförslagets ställningstaganden gällande skogsbruk syftar till att vägleda hur och när intrång i skogsmark är motiverat. Till exempel ska områden utpekade för vindkraft prioriteras framför pågående skogsbruk och kompletterande bebyggelse kan tillåtas i anslutning till sammanhållen bebyggelse och inom befintliga by- eller bebyggelsestrukturer inom skogsområden. Kommunen ska ta fram en skogsbruksplan vilket bedöms som positivt då en samlad plan för utvecklingen kan göras. Årtal för när planen ska vara framtagen saknas.

Fyra befintliga materialutvinningstätter pekas ut i markanvändningskartan. Inga nya täkter föreslås. Det finns dock tydliga ställningstaganden för nya materialutvinningstätter, bland annat att uttag av naturgrus inte ska ske och att nya täkter ska etableras i anslutning till befintliga verksamheter.

Försörjningskapaciteten vad gäller dricksvatten i Nordmalings kommun är god. Anslutning av fler hushåll till kommunalt vatten bedöms inte äventyra kvantitativ status på grundvattenförekomster. Bristen på investeringar i tekniska anläggningar för att tillgodogöra vattenresursen är det som bedömts kunna hindra utvecklingen. Planförslagets ställningstaganden är tydliga i syfte till att skydda och förbättra skyddsföreskrifter. Bland annat ska en utredning av reservvattentäkt för dricksvatten tas fram och skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden ska ses över och vid behov aktualiseras. Det anges även att kommande vattenuttag ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt. Kommunen ska även verka för att köpa in mark inom primärskyddszon för Nordmaling-Floxens vattenverk. Ställningstaganden som ger vägledning för exploatering saknas men vägledning finns i föreskrifterna för alla vattenskyddsområden.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget innebära små till måttligt negativa konsekvenser för hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt. Ställningstaganden i planförslaget ger tydlig vägledning om vad som ska tillåtas och undvikas kopplat till materialutvinningstätter, vattenförsörjning och jord- och skogsbruk. Däremot finns det risker för påverkan med negativa konsekvenser på rennäringen då förändrad markanvändning pekas ut i kärnområden samt att underlag om viktiga leder, beten och så vidare inte finns utpekade.

8.1.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslaget miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

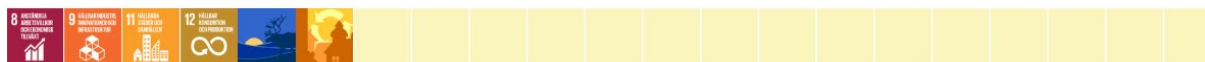
Planförslag

- Förtydliga ställningstagande angående exploatering som fragmenterar eller skapar barriärer som kan påverka möjligheten att bedriva rennärning.
- Produktionsskog skulle kunna pekas ut i hänsynslagret så det blir tydligare var skogsbruk bedrivs.
- Förtydliga vägledning för de utredningsområden som överlappar skogs- och jordbruksmark att utredningar av markens värde samt alternativa lokaliseringar ska beskrivas.
- Lägg till generellt ställningstagande att inför kommande planering på skogs- eller jordbruksmark ska utredningar göras i varje enskilda fall av utbyggnad för att utreda alternativa lokaliseringar så att åtgärderna inte strider mot miljöbalken.
- Lägg in samebyarnas renbruksplaner som hänsynslager alternativt hänvisa med klickbar länk till dessa i ÖP så att det blir tydligt var exploatering behöver ta hänsyn till bland annat vandringsleder, viktiga passager och betesmarker.

Fortsatt arbete

- Ta fram en jordbruksplan som redogör för kommunens befintliga jordbruksmarker samt pekar ut strategiska områden för jordbruksmarken att växa. Ta fram ett ställningstagande om att befintlig brukningsvärd jordbruksmark inte får exploateras.
- Tydliggör vad som ska genomföras följande mandatperiod i samband med kommande planeringsstrategier, exempelvis när skogsbruksplanen ska vara framtagen samt vilka åtgärder som ska genomföras.

8.2 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR NÄRINGSLIVET

Ett rikt näringsliv är en viktig förutsättning för en levande kommun. En blandning av företag och näringsidkare skapar både arbetstillfällen, kommersiell service samt skapar förutsättningar för både en dag- och en nattbefolkning. Ett gott företagsklimat gör kommunen attraktiv och kan också locka till sig nya invånare. Aspekter som är viktiga för näringslivet är bland annat tillgång till lokaler och etableringar i attraktiva lägen, funktionsblandning, god framkomlighet och befolkningsunderlag.

8.2.1 Nuläge

Nordmalings kommun har en lång tradition av företagande och industrier. Rundvik har en lång historia som industrisamhälle, med sågverk och masonitfabrik som de viktigaste näringarna. Nordmalings kommun är numera, och blir en alltmer utpräglad boendekommun. Denna utveckling drivs främst av Umeås tillväxt och framgång.

Nordmaling är centralt beläget med välutbyggd infrastruktur i regionen. Det finns goda förutsättningar för pendlingsmöjligheter både till och från kommunen. Kommunen har fler utpendlare än inpendlare. Genom kommunen går E4an som utgör en viktig transportled för näringslivet. Utöver E4an finns även en godsterminal och resecentrum som ansluter till Botniabanan och knyter samman internationella transporter på väg, järnväg och till havs. Botniabanan går mellan Nordmaling, Umeå och Örnsköldsvik.

Den största arbetsgivaren i kommunen är Nordmalings kommun. Den största privata arbetsgivaren är SCA Wood AB.

I Svenskt Näringslivs årliga enkätstudie av företagsklimat ger företagarna i Nordmaling kommun betyget 3,5 i sammanfattande omdömen. Genomsnittsomdömet i Sverige är 3,46⁵. Nordmalings kommun ligger på plats 161 av Sveriges 290 kommuner. I kommunens årsredovisning 2021 konstateras det att intresset för företagsetableringar i Nordmalingskommun har ökat i närtid med flera markförsäljningar avseende industrimark.

Stora delar av kommunens yta är viktig för rennäringen och används av samebyarna Ubmeje tjeälddie (Umbyn), Vapsten och Vilhelmina norra.

8.2.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Regeringens mål för näringspolitiken är att "stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag". Som grund för bedömningen av förutsättningar för näringslivet ingår bland annat aspekter som tillgången till lokaler i attraktiva lägen, funktionsblandning, god framkomlighet och befolkningsunderlag.

Nordmalings kommun har en tillväxt- näringslivsstrategi från 2023. Näringslivsstrategin är ett uttryck för Nordmalings kommuns vilja och ambition att stärka näringslivsutvecklingen i kommunen. Strategin är uppbyggd över tre moment; "Framtid, Strategi och Handling", där det sistnämnda består av en översiktlig handlingsplan vars delar går att bryta ner i aktiviteter inför kommande års kommunala verksamhetsplaner. De fem strategiområden som utgör handlingsplanen är; Närande platsutveckling, Närhet till kompetens, Näringslivsklimat för etableringar, Ännu närmare näringsliv samt Kommunikation och marknadsföring. Strategin ska vara en utgångspunkt och ett styrdokument i kommunens utveckling och dialog i näringslivsfrågor och i samarbetet med det lokala näringslivet.

8.2.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Kommunens övergripande mål är att de näringar som finns i kommunen ska kunna fortsätta växa och utvecklas samtidigt som tillgängligheten till arbetsmarknaden i Umeåregionen ska stärkas.

Planförslaget pekar ut mark för verksamheter och industrier på flera platser i kommunen.

Verksamhetsutvecklingen föreslås koncentreras främst till Rundvik och Nordmalings tätort i närhet till Botniabanan och E4. Den befintliga godsterminalen i Rundvik skapar förutsättningar för effektiva och hållbara godstransporter och utgör navet för utveckling av olika typer av verksamheter och industrier i Rundvik. Den fysiska planeringen ska dock inte begränsa befintliga verksamheters möjlighet att växa i andra orter, som Nyåker och Hörnsjö.

Bostäder pekas ut i närheten av industri- och verksamhetsområden i planförslaget. Det bedöms som positivt då både näringslivet i kommunen och i kommunens näringslivsstrategi lyfter behovet av bostäder och boendemiljöer som kan hjälpa till att attrahera/behålla kompetens.

⁵ <https://www.foretagsklimat.se/nordmaling>

Besöksnäringen är en framtidsnäring med potential att skapa många nya arbetstillfällen i Nordmalings kommun. Planförslaget pekar ut ett antal utvecklingsområden där kommunen ser att näringen kan utvecklas. Det kan exempelvis handla om övernattningsstugor, servicehus med butik, restaurang och café eller gästhamn.

Planförslaget medger utveckling av en flygplats vilket på sikt kan generera fler arbetstillfällen och gynna näringslivet i kommunen.

Viss utveckling pekas ut i områden som nyttjas av rennäringen vilket riskerar innebära negativ påverkan på näringen om viktiga områden tas i anspråk. Framför allt riskerar vindkraftparken mellan Lögdeälven och Leduån försvåra bedrift av rennäring. I kommande skeden är det viktigt att samråda med samebyarna och utreda hur eventuell negativ påverkan kan minskas.

Planens vägledning

Enligt planförslagets ställningstaganden kopplade till verksamheter och industrier är det angeläget för näringslivet att gods och varor transporteras hållbart och effektivt. Vidare föreslår planförslaget att transportintensiv och omgivningspåverkande/tillståndspliktig verksamhet framför allt ska anläggas i Rundvik där de kan dra nytta av att ligga i närheten av befintlig godsterminal. Verksamheter och industri ska enligt planförslaget i första hand lokaliseras till redan detaljplanerad mark och till större sammanhängande områden med hänsyn till logistiklösningar och minimerad störning.

Utbyggnad av den digitala infrastrukturen är en viktig förutsättning för tillväxt av näringslivet. Enligt planförslaget ska bredbandsnätet fortsatt byggas ut för att förbättra tillgången i kommunens landsbygdsområde. Det lyfts även att elnätsbolag ska involveras tidigt när större punktlaster och kontinuerlig tillväxt ska ske inom kommunen. Detta bedöms som positivt för tillkommande näringsliv så att eltillförsel kan säkerställas.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget innebära positiva konsekvenser för näringslivets förutsättningar. Flera områden för industri och verksamheter pekas ut i närheten av tätorterna och befintlig infrastruktur, där också nya bostäder pekas ut, vilket kan öka attraktiviteten och möjligheten att etablera verksamheter i kommunen. Godsterminalen möjliggör för att transportera och omlasta gods mellan hamnen och järnvägen. Planförslaget innebär dock en risk för negativ påverkan på rennäringen då viktiga områden får ändrad markanvändning.

8.2.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Fortsatt arbete

- Utred och beskriv hur påverkan på rennäringen kan minskas. Samt föreslå åtgärder i samråd med samebyarna. Detta görs förslagsvis inom samrådsprocessen för översiktsplanen eller kommande planeringsarbete i berörda områden.

8.3 KOMMUNAL EKONOMI

För att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling och för att kommunen på sikt ska klara sina framtida utmaningar och samtidigt kunna erbjuda en god välfärd till sina invånare behöver kommunens ekonomi vara i balans. I detta avsnitt bedöms översiktsplanens påverkan på den kommunala ekonomin. Den fysiska planeringen medger förutsättningar för ökat befolkningsunderlag som på sikt innebär tillkomst av skatteintäkter. Samtidigt medför bebyggelse av nya bostads- och verksamhetsområden stora investeringar i infrastruktur och tekniska system.

8.3.1 Nuläge

Mellan åren 2011 och 2019 ökade Nordmalings kommuns befolkning något och var som störst cirka 7 140 invånare. Annars har Nordmaling haft en svagt minskande befolkning sedan 1997. Mellan 2021–2022 har kommunen minskat med 34 personer på grund av ett negativt födelsenetto.

Sysselsättningsgraden är cirka 83 procent och därmed högre än i Sverige i stort. Cirka 82 procent av kvinnorna och cirka 84 procent av männen i kommunen har ett arbete. I och med den höga sysselsättningen är därför andelen personer som är arbetslösa låg i kommunen och också lägre än Sveriges genomsnitt. Även utbildningsnivån ligger högre i Nordmalings kommun än i Sverige. Däremot är den genomsnittliga inkomsten före skatt lägre än i Sverige i stort.

Kommunens största och viktigaste intäkt är kommunalskatten som utgör cirka 55 procent av kommunens intäkter. Den största kostnaden kommunen har utgörs av personalkostnader samt köp och tjänster av verksamheter.

Nordmalings kommun förväntades öka sina lån enligt antagen budget 2022 för att kunna göra fler investeringar. Detta för att inte skjuta en för stor underhållsskuld på framtiden om inte omfattningen på främst fastighetsunderhållet ökar. 2022 låg skulden på enligt budget 270 Mkr.

8.3.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Kommunallagen 11 kap. 1 § säger att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunens budget för år 2022–2024 säger att ett resultatmål på 2 procent av skatteintäkterna (netto) ska eftersträvas.

8.3.3 Planförslagets konsekvenser

Markanvändning och utvecklingsinriktning

Själva plandokumentet är i sig inte tillräckligt som underlag för att göra en bedömning av planförslagets långsiktiga kommunalekonomiska konsekvenser. Den markanvändning som redovisas i planen skapar möjligheter för ett samhällsbyggande men bedömningar av i vilken ordning och på vilka kommersiella villkor som områden ska utvecklas skjuts till senare processer. Planförslaget medger utveckling av flera bostadsområden. Sådan utveckling kan vara förenad med stora kommunala kostnader för iordningställande av allmän platsmark, förbättring av gator och vägar samt komplettering av teknisk försörjning.

Planens vägledning

Planförslaget förutsätter en förändrad befolkningstillväxt samt ändrad åldersfördelning inom befolkningen på sikt, vilket kan ge upphov till såväl ökade som minskade behov av offentliga lokaler och offentlig service. Även skatteintäkter kommer att påverkas. Planen har ett mål om att växa med 50 personer per år. En åldrande befolkning resulterar i större omvårdnadsbehov. Planförslaget saknar resonemang kring detta. Det är svårt att i dagsläget göra en bedömning om hur den framtida befolkningsutvecklingen kommer påverka kommunens ekonomi.

Det är viktigt att kommunen säkerställer kostnaderna för den planerade utvecklingen i kommunen. Många kostnader förenade med utbyggnader kommer långt innan en ökad befolkning ger avtryck bland intäkterna. Vilken ordning man bygger ut enskilda utvecklingsområden ger effekter på den kommunala ekonomin enskilda år eller perioder. Planförslaget lyfter kommunens vilja att utveckla besöksnäringen inom kommunen. Besöksnäringen är den bransch som växer snabbast i Sverige. På sikt tror kommunen att det finns stor potential att utvecklas inom många områden och öka intäkterna från besöksnäringen.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa konsekvenser inledningsvis. Positiva konsekvenser kan dock förväntas på sikt till följd av markförsäljning och ökade skatteintäkter om det sker en befolkningsökning av personer i arbetsför ålder. Det finns dock en otydlighet om bebyggelseordning, prioriteringar och vilka investeringsbehov som finns i kommunen. Om befolkningen på sikt ökar kan planförslaget på lång sikt medföra positiva konsekvenser.

8.3.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Miljöbedömningsprocessen syftar till att främja en hållbar utveckling. Nedan föreslagna åtgärder och rekommendationer skulle kunna genomföras för att ytterligare öka planförslagets miljöhänsyn, vägledning och tydlighet. Även ges förslag på utredningar och strategier som skulle kunna tas fram för att komplettera planförslaget och ytterligare vägleda kring hållbarhetsfrågor.

Planförslag

- Komplettera planförslaget med tydligare resonemang kring kommunens ekonomi.
- Kartlägg det förväntade framtida behovet av kommunalservice (skolor, vård och omsorg etcetera).
- Säkerställ att avgifter och försäljningar av mark täcker kommunens utgifter för utvecklingen av områdena.
- För att inte skuldsättningen ska öka mer än nödvändigt är det viktigt att söka andra finansieringskällor än lån, exempelvis avgifter och exploateringsmedel.

Fortsatt arbete

- I fortsatt arbete kan en ekonomisk översikt göras för att säkerställa att de åtgärder som planeras gör inom budget för detta behövs även ett arbete med en prioriteringsordning av utbyggnad och åtgärder tas fram. Detta kan förslagsvis göras inom ramen för kommunens årliga verksamhetsplanering och arbete med planeringsstrategin.
- Fortsätta att kontinuerligt ta fram konsekvensanalyser av den kommunala ekonomins utveckling på lång sikt utifrån scenarier med olika antaganden om demografi, sysselsättning, skatteunderlag samt investeringsbehov och hur det påverkar kommunens resultat- och balansräkning nedbrutet på kostnader, överskottsmål, självfinansieringsgrad och soliditet.

9 ALTERNATIV

Bedömningarna i avsnitt 6–8 har gjorts jämfört med nuläget. I detta avsnitt beskrivs nollalternativet, det vill säga, miljöns sannolika utveckling om planen inte antas samt alternativa utformningar och avfärdade alternativ. Även nollalternativet jämförs med nuläget.

9.1 NOLLALTERNATIVET – FRAMSKRIVET NULÄGGE

Miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs benämns ofta som nollalternativet, eller framskrivet nuläge. Det framskrivna nuläge är en utveckling i linje med den nu gällande översiktsplanen, med hänsyn tagen till de beslut som fattats sedan den antogs. Bedömningen är gjord utifrån samma horisontår som valts i miljöbedömningen, år 2040.

Plan- och bygglagen säger att alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan. Dess aktualitet och ambitioner om genomförande ska beslutas varje mandatperiod av kommunfullmäktige i en så kallad planeringsstrategi. Regelen är ny och ska tillämpas för första gången efter valet år 2022. Alla kommuner ska senast i september 2024 ha beslutat om sin första planeringsstrategi.

Om den nya översiktsplanen inte antas, fortsätter den nuvarande översiktsplanen från 2030 att gälla. Samhällsutvecklingen i kommunen kommer då att ske enligt den planeringsstrategi som vid tidpunkten gäller, samt enligt den övriga områdesutveckling som beslutats efter planens antagande.

Likt aktuellt planförslag pekas även majoriteten av exploateringen ut runt tätorterna Nordmaling och Rundvik. Däremot tas en mindre yta i anspråk för exploatering i nollalternativet. Planförslaget har en mycket högre planberedskap trots att befolkningsutvecklingen bedöms vara snarlik. I gällande översiktsplan är stora ytor i och runt tätorterna utpekade för grönområde och rekreation. I det aktuella planförslaget är stora delar av dessa grönytor i stället utpekade som utvecklingsområden för bostäder och verksamheter. Nollalternativet innebär att mindre naturmark tas i anspråk vilket bedöms innebära en mindre negativ påverkan för samtliga miljöaspekter. De ytor som i nollalternativet pekats ut för bostäder ligger lämpligare placerade invid grönområden och inte vid vägar eller industri. Ytorna för bostadsutveckling är färre och mindre till ytan i nollalternativet jämfört med planförslaget. Samma LIS-områden i planförslaget pekas ut i gällande översiktsplan. Fler verksamhetsområden pekas ut i planförslaget.

De negativa miljöeffekterna och miljökonsekvenserna bedöms vara något större i nollalternativet eller likvärdiga jämfört med planförslaget eftersom nollalternativet bedöms ge en mer otydlig vägledning. Däremot medför planförslaget ett större markanspråk än nollalternativet. Planförslaget har en högre ambition kring utbyggnad och etablering av industrier vilket ska göra kommunen attraktiv och locka fler att vilja bosätta sig i kommunen. Detta bedöms i högre grad ge potential för positiva konsekvenser för ekonomiska och sociala aspekter jämfört med nollalternativet.

9.2 AVFÄRDADE ALTERNATIV

I framtagandet av översiktsplanen har kommunen gjort flera avvägningar mellan olika förslag till utvecklingsområden för bostäder och verksamhetsområden. Kommunen har valt bort alternativ utifrån områdets förutsättningar och avvägningar mellan andra intressen. Följande alternativ har valts bort under arbetet med planförslaget.

Industriområde längs med väg 512 mellan Levar och Brattforts.

Ett större utredningsområde för industri fanns i ett tidigt utkast av planförslaget utpekade längs väg 512 mellan Levar och Brattforts. Syftet med utredningsområdet var att långsiktigt kunna erbjuda större arealer för ytkrävande verksamhetsetableringar. Förslaget omarbetades på grund av överlapp med riksintresset för rennäring, ekologiska värden och våtmarker inom området och risk för påverkan på Levarbäcken och Prästbäcken ekologiska och kemiska status. I stället föreslås att lokalisera

verksamheter i närhet av täktverksamheten, där omgivningspåverkan redan finns än att föreslå orörd naturmark. Placeringen omfattar mindre yta, men leder även till minskad risk för negativ påverkan på naturvärden och förenklar även framtida anslutning till VA och el-nät med sin placering närmare befintlig infrastruktur.

Bostäder vid Rundviks småbåtshamn.

I ett tidigt skede föreslogs utveckling av Bostäder vid Rundviks småbåtshamn, vilket omarbetades pga. närheten till industrin i hamnen och med hänsyn till strandskyddet. Utvecklingsområdet för bostäder vid hamnen togs därefter bort då det inte ansågs vara en lämplig placering.

Verksamhetsområde söder om strandvägen i Rundvik.

Mark som är utpekad för verksamhetsutveckling har genomgått flera iterationer. I tidigare förslag utforskades verksamhet etableringar söder om Strandängsvägen, vilket avfärdades för att prioritera möjligheten till bostadsutveckling i de södra havsnära delarna av Rundvik. Ytan flyttades väster om Långrovägen, för att dra nytta av den närliggande anslutningen av E4an.

10 UTVÄRDERING MOT NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL

Enligt miljöbalken 6 kap. 11 § punkt 3 d ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om hur hänsyn tas till relevanta miljökvalitetsmål och andra miljöhänsyn. I detta avsnitt görs en översiktlig bedömning av på vilket sätt planförslagets genomförande bidrar till, eller motverkar, att de relevanta nationella miljökvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen nås. Bedömningen görs endast på de globala målen som kopplar till miljöbalken. Denna bedömning är översiktlig, men kan tjäna som ett stöd i en diskussion om planförslagets påverkan. I avsnitt 4 beskrivs vilka mål som bedöms vara relevanta i arbetet med Nordmalings översiktsplan. Bedömningen nedan illustreras på följande sätt:

Planen bedöms bidra till måluppfyllelse.

Planen varken bidrar eller motverkar möjligheterna att nå målet.

Planen motverkar måluppfyllelse.

Tabell 3. Planförslagets bidrag till miljökvalitetsmålen.

Miljökvalitetsmål	Globala mål	Motivering
 <p>Begränsad klimatpåverkan</p> <p>Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.</p>	 <p>Bekämpa klimatförändringarna</p> <p>Genom att vidta omedelbara åtgärder så som anpassning till klimatrelaterade faror ska klimatförändringarna och dess konsekvenser bekämpas.</p>	 <p>Planförslaget bedöms medföra ökade utsläpp genom ett ökat byggande av såväl bostäder, lokaler och infrastruktur med bland annat en ny flygplats. Styrning om hur exploatering ska ske med minskad klimatpåverkan är otydlig. Det saknas även övergripande klimatmål som kopplar till nationella och globala överenskommelser och lagstiftning. Dock vägleder planförslaget för tillskapandet av kollektivtrafknära boenden samt transporter på järnväg. Detta kan mildra kommunens klimatpåverkan. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelsen kopplat till begränsad klimatpåverkan.</p>
 <p>Frisk luft</p> <p>Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.</p>	 <p>God hälsa och välbefinnande</p> <p>Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar</p>	 <p>Luftkvaliteten i Nordmaling är generellt god. Planförslaget möjliggör för fler verksamheter inkluderat en flygplats som kan påverka luftkvaliteten negativt. Med åtgärder och krav i verksamheterna bedöms planförslaget inte påverka möjligheten att nå målet frisk luft.</p>

Giftrfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

God hälsa och välbefinnande

Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar.

Planförslaget hanterar risker kopplat till förorenade områden genom att lyfta att exploatering ska föregås av inventering och bedömning av behovet av åtgärder. Viss utveckling sker i områden där det idag finns föroreningar vilket med rätt tillvägagångssätt kan leda till positiva konsekvenser. På sikt kan det bidra till att uppnå målet om giftrfri miljö.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

God hälsa och välbefinnande

Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar.

Hållbara städer och samhällen

Omfattar hållbar stadsutveckling och hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, återvinning och säkrare kemikaliehantering.

Ny bebyggelse fokuserar på att förtäta kring tätorterna samt att tillhandahålla service i utpekade orter i kommunen som kan samla enstaka utbyggnader kring dessa platser. Natur- och kulturvärden ska göras tillgängliga för allmänheten. Hushållning med resurser så som jordbruksmark, skogsbruk, vatten och materialutvinning ses som god. Planförslaget verkar även för att öka produktion av fossilfri energi och utbyggnad av fossilfri infrastruktur. Däremot medför planförslaget ökade risker för ökat buller med bostäder invid infrastruktur samt utveckling av ny flygplats.

Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 Bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten.

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

Utvecklingsområden pekas ut inom områden med värdefull natur samt inom riksintresse för naturmiljö, natura 2000 och strandskydd. Planförslaget bedöms motverka uppfyllelsen av målet ett rikt växt- och djurliv. Inga åtgärder för att öka förutsättningarna för biologisk mångfald föreslås.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 Förbättra vattenkvaliteten och avloppsrening.

Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.

Vattenkvaliteten riskerar att påverkas då naturmark tas i anspråk. Viss vägledning för hur dagvatten och MKN för vatten ska hanteras ges men är svag i delar vilket riskerar innebära att målet inte bidras till. Det är positivt att planförslaget vill främja lokala lösningar för dagvattenhantering i tätorterna samt främja samarbete för att säkerställa vattenkvaliteten.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

Rent vatten och sanitet

Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

I kommunen kalkas en del sjöar idag. Det bedöms inte finnas några ytterligare konkreta åtgärder för att motverka försurningen från mänskliga aktiviteter. Planen bedöms med aktuella åtgärder varken bidra eller motverka till uppfyllelse av detta mål.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 Förbättra vattenkvaliteten och avloppsrening.

Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer

Det finns flera konkreta ställningstaganden kopplat till avloppshantering i planen vilket är positivt och kan bidra till målet. Vägledning kring dagvatten är i delar svag. Riktlinjer för djurhållning och skogsbruk kopplat till vattenkvalitet och näringsämnen saknas.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 Förbättra vattenkvaliteten och avloppsrening
Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem

Beämpa klimatförändringarna

Delmål 13.1 Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

Kommunen har god kännedom om värden kopplat till våtmarker och visar dem som hänsynslager i kartan. Utvecklingsområden pekas ut på våtmarker utan vägledning om hur våtmarkens värden ska tas hänsyn till. Vägledningen för att skydda våtmarker i kommunen är även svag. Planen bedöms motverka måluppfyllnad. Inga åtgärder för att återställa våtmarker föreslås.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Beämpa klimatförändringarna

Delmål 13.1 Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 Bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

Delmål 15.5 Skydda biologisk mångfald och naturliga livsmiljöer.

Planförslaget saknar utpekande av nya naturområden som ska skyddas. Exploatering sker framför allt i skogsområden samt inom spridningskorridorer för barrskog. Planförslaget ger dock viss vägledning för brukning av skog som kan gynna biologisk mångfald. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllandet.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Ingen hunger

Delmål 2.4 om hållbar livsmedelsproduktion

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 Bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

Delmål 15.5 Skydda biologisk mångfald och naturliga livsmiljöer.

Exploatering som riskerar att fragmentera eller skapa barriärer inom områden för rennäring, jord- och skogsbruk ska inte tillåtas enligt ställningstaganden gjorda. Kommunen ska även verka för att mer odlingsmark ska tillkomma i kommunen. Den exploatering som föreslås i planförslaget tar endast små ytor av jordbruksmark i anspråk.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Rent vatten och sanitet

Delmål 6.1 Säkert dricksvatten för alla

Delmål 6.3 Förbättra vattenkvalitet och avloppsrening

Delmål 6.5 Integrerad förvaltning av vattenresurser

Planförslaget föreslår inga åtgärder som bedöms påverka dricks- och grundvattentäkterna i kommunen.

Det finns flera ställningstaganden för att främja anläggandet av hållbara vatten- och avloppsanläggningar samt ger viss vägledning för MKN för vatten.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

God hälsa och välbefinnande

Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar.

Hållbara städer och samhällen

Omfattar hållbar stadsutveckling och hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, återvinning och säkrare kemikaliehantering.

Planförslaget anger att Strålsäkerhetsmyndighetens rekommendationer ska följas vid exploatering där elektromagnetiskstrålning kan uppkomma. Det finns dock en risk att ovannämnda risker inte hanteras fullgott när planförslaget inte pekar ut riskområden.

Hav i balans och levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktig hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer

Hav och marina resurser

Delmål 14.1 Förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

Delmål 14.2 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt.

Delmål 14.3 Minimera och åtgärda havsförsurningens konsekvenser.

I planförslaget ges tydlig vägledning om att höga naturvärden ska skyddas och att dessa intressen ska överordnas. Kring hantering av avloppsvatten finns god vägledning så att negativ påverkan på vattenkvalitet kan undvikas. Planförslaget medger dock utbyggnad av LIS-områden i strandnära områden där riktlinjer för bevarande av biologisk mångfald saknas.

11 REFERENSER

Boverket, 2024. Segregationsbarometern. Hämtad 2024-01-05

Boverket, karta över riksintressen. Hämtad 2024-04-09

Checklista för begränsad klimatpåverkan, 2022. Länsstyrelserna, Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet.

Jordbruksmarkens värden, Jordbruksverket, 2020.

Länsstyrelsen, EBH-karta. (hämtad 2024-01-05)

Naturvårdsverket, 2007. Myrskyddsplan för Sverige: Huvudrapport över revidering 2006.

Nordmalings kommun, 2022. Budget 2022. Plan 2023–2024.

Nordmalings kommun, 2023. Tillväxt- och näringslivsstrategi i Nordmaling kommun.

Sametinget, 2023. Rennäringen i Sverige. [Rennäringen i Sverige - Sametinget](#)

Sametinget, 2024. Kartor som underlag för planer. [Kartor som underlag för planer - Sametinget-](#)

SCB, Kommuner i siffror. (hämtad 2024-01-05)

SGU, [SGUs Kartvisare](#), Gammastrålning, uran. (hämtad 2024-03-26)

Skyddad natur, kartverktyg Naturvårdsverket.

SLU, 2023. Renens vinterbete försvinner raskt men anpassat skogsbruk kan vända trenden. [Renens vinterbete försvinner raskt men anpassat skogsbruk kan vända trenden | Externwebben \(slu.se\)](#)

SMHI, Nationella emissionsdatabasen. (hämtad 2024-01-05)

Verktyg för minskad klimatpåverkan vid planläggning, 2021. Boverket.

VISS, Vatteninformationssystem Sverige.

VI ÄR WSP

WSP är en av världens ledande rådgivare och konsultbolag inom samhällsutveckling. Med cirka 50 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

WSP Sverige AB
Box 71
581 02 Linköping
Besök: S:t Larsgatan 3

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

